

AJPPA

วารสารวิชาการ
รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2566 Vol. 5 No. 3 September-December 2023

Vol. 5
No. 3

วารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2566 Vol. 5 No. 3 September-December 2023

ISSN Print: 2822-065X, ISSN Online: 2822-0676

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ถ.พหลโยธิน

ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๑๐

โทร. ๐๙-๑๖๙-๑๕๓๙

E-mail: journal.ajppa@mcu.ac.th

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/AJPP>

A J P P A

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

Academic Journal of Political Science and Public Administration

ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2566

จำนวนพิมพ์ : 10 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงในด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน

ที่ปรึกษาวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพพรหมธี, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพเวที, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระราชวัชรสารบัณฑิต, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาสุรศักดิ์ ปจจนตเสโน, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาชำนาญ มหาชาโน, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระอุดมสิทธิธนายก, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการอำนวยการ:

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ:

รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หัวหน้ากองบรรณาธิการ:

อาจารย์ ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทีมบรรณาธิการ:

พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศ.ดร.จำนง อติวัฒนสิทธิ์

รศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม

รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

ผศ.ดร.พงษ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์

ผศ.ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า

รศ.ดร.ภูมิ มูลศิลป์

รศ.ดร.ว่าที่ พ.ต.สวัสดี จิรภูมิติกาล

รศ.ดร.วันทนา เนาวรัตน์

ผศ.ดร.ตระกูล จิตวัฒนากุล

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

ผศ.ดร.ทวนธง ครุฑจ้อน

ผศ.ดร.ธเนศพล อินทร์จันทร์

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา

ผศ.ดร.วิภาณี เผือกบัวขาว

ผศ.ดร.สมคิด ดวงจักร

ผศ.ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์

ผศ.ดร.กมลวรรณ วรรณธำ

ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

ดร.ณัฐนันท์ จิรภินมิตร

ดร.ชฎิล โรจนานนท์

ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร

ดร.พัชรนันท์ ตลาดทรัพย์

อ.พินันท์ ลาตบัวขาว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กระทรวงยุติธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต

กองจัดการ:

พระมหาสมชาย ขนติสรโน

พระมหาสมค์กร อติภทโท

ผศ.ดร.นิกร ศรีราช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศิลปิน:

นายดวงจันทร์ แสงอาทิตย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การเงิน:

อาจารย์ ดร.สุมาลี บุญเรือง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นางสาวพัชรี हालาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พิสูจน์อักษร:

นายนเรศ ฤทธิเดช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายกฎหมาย:

รศ.ดร. ธัชชนันท์ อิศรเดช

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน:

สำนักงานสมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี) ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 0919691539

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

Academic Journal of Political Science and Public Administration

Vol.5 No. 3 September – December 2023

Number of prints: 10 copies

Release Date Is 3 Copies Per Year.

Issue 1 January – April.

Issue 2 May – August.

Issue 3 September – December.

Objective:

The journal has a policy to publish high-quality articles in political science and public administration. The target groups are faculty members, students, and researchers both inside and outside the institution.

Advisory Board of Journal

Prof. Dr. Phra Thepwatcharabundit
 Assoc. Prof. Dr. Phra Theppawaramethi
 Asst. Prof. Phra Suwanmethaphorn
 Assoc. Prof. Dr. Phra Medhidhammajan
 Assoc. Prof. Dr. Phra Thepwethi
 Phra Sophonvachiraphorn
 Assoc. Prof. Dr. Phra Udomsiththinayok
 Assoc. Prof. Dr. SuraponSuyaporm

Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editor:

Assoc. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assistant Editor:

Assoc. Prof. Dr. Phrakhru Suthikittibundit

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editor in Chief:

Dr. Suphattharachai Sisabai

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Editorial Team:

Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros

Mahamakut Buddhist University

Prof. Dr. Boonton Dockthaisong

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Phongphat Chittanurak

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Apinyar Chatchorfa

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assoc. Prof. Dr. Sawat Chiratthitikan

Ministry of Justice

Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan

Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Trakool Jitwattanakorn

North Bangkok University

Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut

North Bangkok University

Asst. Prof. Dr. Thuanthong Krutchon

Thaksin University

Asst. Prof. Dr. Tanesphol Injun

Phitsanulok University

Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa

Roi Et Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao

Phetchaburi Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Somkhit Duangchak

Chom Bueng Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Mayuree Rattanasermphong

Thepsatri Rajabhat University

Asst. Prof. Dr. Kamonwan Wanthanang

Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Dr. Chatnarongsuk Suthamdee

Chaiyaphum Rajabhat University

Dr. Nadthanan Chirakitnimit

Chiang Mai University

Dr. Chadin Rochananonda

Chulalongkorn University

Dr. Siriphat Lapchit

Surindra Rajabhat University

Dr. Phatthanat Taladsub

Khon Kaen University

Pinan Ladbuakhao

Pitchayabundit College

Management Division:

Phramaha Somchai Khantisarano

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Phramaha Samak Atibhaddho

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Asst. Prof. Dr. Nigorn Srirat

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Fine arts:

Mr. Dongchan Sengatid

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Finance Subdivision:

Dr. Sumalee Boonrueang

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Miss Paschree Halang

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

proofreading department:

Mr. Naret Ridthidet

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Legal Subdivision:

Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Office:

The Office JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

Political Science and Public Administration

79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House

79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya. 13170.

Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

**คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ :
วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**

ARTICLE REVIEW BOARD:

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

1. พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Brahmaphundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
2. พระธรรมรัตนารณ, ดร.
Dr. Phra Thammaratanaporn	วัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี
Wat Khian Khet, Pathum Thani Province
3. พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Thepvatjarabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
4. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
5. พระราชวัลลาจารย์, ดร.
Dr. Phra Rajwallapajan	วัดหนองหอย จังหวัดราชบุรี
Wat Nong Hoi, Ratchaburi Province
6. พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
7. พระสมุทรวชิรโสภณ, ดร.
Dr. Phra Samut Wachirasopon	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
8. พระพิพัฑฒโรดม
Phra Phiphatphatcharodom	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
9. พระวชิรภักดีบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Vajirakittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
10. พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Udomsittinayok	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
11. พระเมธีวรารณ
Phra Metheewaraporn	วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Wat Phananchong Worawihan, Ayutthaya
12. พระครูโอภาสพนทกิตติ, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Opasnonthakit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
13. พระครูนันทกิจโกศล, ดร.
Dr. Phrakru Nonthakitkosol	วัดอ่วมองประชาชนภูมิ จังหวัดนนทบุรี
Wat Uam Ong Prachanarimit, Nonthaburi
14. พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร.
Dr. Phrakhru Kosol Thammanusit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
15. พระครูพิศิษฐ์ประชาณ, ดร.
Dr. Phrakhru Phisitprachanat	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

16. พระครูวิสุทธิสילהิวัฒน์, ดร.
Dr. Phrakhru Wisutsilapiwat	วัดไผ่ล้อม จังหวัดสระบุรี
Wat Phai Lom, Saraburi Province
17. พระครูปลัดปัญญาจารย์, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phrakhrupalad Panyaworawat	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
18. พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramaha Somboon Uddhikaro	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
19. พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญญา, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Sangkharakchakrit Phuripanyo	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
20. พระคมสัน จิตเมธโส, ผศ.
Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
21. พระครูสุธีภักดีบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phrakhru Suthikittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
22. พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhruvinaithon Ekk Jinawangso	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
23. ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง
Prof. Dr. Boonton Dockthaisong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
24. ศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
25. ศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
Prof. Dr. Thirapat Serirangsan	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Sukhothai Thammathirat Open University
26. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ ไชวงษม
Assoc. Prof. Anuphum Sowkasem	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
27. รองศาสตราจารย์ ดร. โกนิษฐ์ ศรีทอง
Assoc. Prof. Dr. Konit Sithong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
28. รองศาสตราจารย์ ดร. อภินันท์ จันทะนี
Assoc. Prof. Dr. Aphinant Chantanee	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
29. รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ หามนตรี
Assoc. Prof. Dr. Wiwat Harmontree	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
30. รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญปู
Assoc. Prof. Dr. Somsak Bunpu	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
31. รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก
Assoc. Prof. Dr. Somchai Sino	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
32. รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
Assoc. Prof. Dr. SutthiPhong Siwichai	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
33. รองศาสตราจารย์ ดร. สมาน นามสนธิ
Assoc. Prof. Dr. Saman Ngamsanit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

34. รองศาสตราจารย์ ดร. ทัชชนันท์ อิศรเดช
Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
35. รองศาสตราจารย์ ดร. สุรินทร์ นีมางกูร
Assoc. Prof. Dr. Surin Nitamangkoon	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
36. รองศาสตราจารย์ ดร. พิเชฐ ทังโต
Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
37. รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น
Assoc. Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
38. รองศาสตราจารย์ ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
39. รองศาสตราจารย์ วราคม ทีสุกะ
Assoc. Prof. Warakhom Thisuka	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
40. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ชินอกุล
Assoc. Prof. Dr. Chaiyuth Chinokul	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
National Institute of Development Administration
41. รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน แสงวงดี
Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawaengdee	มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
42. รองศาสตราจารย์ ดร. ธีรโชติ เกิดแก้ว
Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaew	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
Hua Chiew Chalermprakiet University
43. รองศาสตราจารย์ พัฒนา เรือนใจดี
Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
44. รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า
Assoc. Prof. Dr. Wasana Kaewla	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surin Rajabhat University
45. รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิญ รักษัตย์
Assoc. Prof. Dr. Suwin Raksat	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
46. รองศาสตราจารย์ ดร. ธีระพงษ์ แก่นอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Thiraphong Kaenin	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
47. รองศาสตราจารย์ ดร. สรเสริญ อินทรรัตน์
Assoc. Prof. Dr. Sansoen Intarat	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
48. รองศาสตราจารย์ ดร. จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
Assoc. Prof. Dr. Chamroen Chuchuaisuwan	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
49. รองศาสตราจารย์ ดร. ภักดี โพธิ์สิงห์
Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosing	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
50. รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา เคนาภูมิ
Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphum	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
51. รองศาสตราจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์
Assoc. Prof. Dr. Chonwit Chianchit	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University

52. รองศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สรรสวัสดิ์
Assoc. Prof. Dr. Phaisan Sansonwisut
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University
53. รองศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เต๊ะขันหมาก
Assoc. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Thepsatri Rajabhat University
54. รองศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สวัสดิ์ผล
Assoc. Prof. Dr. Chawalit Sawatphon
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
Suan Dusit Rajabhat University
55. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร. สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล
Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattthitikan
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
Department of Corrections, Ministry of Justice
56. รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา หล่อตระกูล
Assoc. Prof. Dr. Atchara Lotrakun
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
57. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
58. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาว์วัน
Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
59. รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย ท้าวมิตร
Assoc. Prof. Dr. Sornchai Taomitr
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
60. รองศาสตราจารย์ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
61. รองศาสตราจารย์ ดร. จิรายุ ทรัพย์สิน
Assoc. Prof. Dr. Chirayu Sapsin
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surindra Rajabhat University
62. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมชอบ
Assoc. Prof. Wichai Thamchop
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลัปปึง คงชนะ
Asst. Prof. Dr. Phlapphueng Khongchana
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์รี เพชรนาจักร
Asst. Prof. Dr. Montri Phetnachak
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒินันท์ กันทะเตียน
Asst. Prof. Dr. Wutthinan Kanthatian
มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสิน ปัญญาวุฒตระกูล
Asst. Prof. Dr. Wasin Panyawutatrakun
มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทักษิณี เชนวิธิสุข
Asst. Prof. Dr. Thatsani Chenwithisuk
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Chandrakasem Rajabhat University
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
Asst. Prof. Dr. Chonsit Sitisungnoen
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สอาด บรรเจิดฤทธิ์
Asst. Prof. Dr. Sa-At Banchoetrit
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
Stanford University

70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. อนันท์ ใจสมุทร
Asst. Prof. Lt. Jg. Dr. Anan Chaisamut
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Surat Thani Rajabhat University
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชยสร สมบุญมาก
Asst. Prof. Dr. Chayason Sombunmak
มหาวิทยาลัยนครพนม
Nakhon Phanom University
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร
Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด ดวงจักร
Asst. Prof. Dr. Somkhith Duangchak
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญชู ภูศรี
Asst. Prof. Dr. Boonchoo Poosri
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani University
75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชชุกร นาครธน
Asst. Prof. Dr. Witchukon Nakathon
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัชวาล แอร่มหล้า
Asst. Prof. Dr. Chatchawan Araemla
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุภูมิ เขตจัตุรัส
Asst. Prof. Dr. Chatuphum Khetchatturat
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khonkaen University
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทัย สติมัน
Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พานสุวรรณ
Asst. Prof. Dr. Apichat Pansuwan
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสสวาส กุลวงศ์
Asst. Prof. Dr. Manassawas Kullawong
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวดี เผือกบัวขาว
Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Phetchaburi Rajabhat University
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ สนวา
Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Roi Et Rajabhat University
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง วรรณทอง
Asst. Prof. Dr. Phadung Wanthong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐพล เย็นใจมา
Asst. Prof. Dr. Rattapol Yenjaima
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อธิวุฒิ หมั่นมี
Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท
Asst. Prof. Dr. Suwatsan Ragkhanto
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปราณิต
Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
Asst. Prof. Dr. Phonthip Wannawiro	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลา
Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
90. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา รักษาเมือง
Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
91. ผศ.ดร. ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรีธา
Asst. Prof. Dr. Prasit Phutthasatsattha	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
92. อาจารย์ ดร. อนงค์วิญา สาริบุตร
Dr. Anongwitya Saribut	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
93. อาจารย์ ดร. วียะดา วรานนท์วนิช
Dr. Wiyada Waranonwanit	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
94. อาจารย์ ดร. กฤษณะ ทองแก้ว
Dr. Kitsana Thongkaeo	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Suratthani Rajabhat University
95. อาจารย์ ดร. จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ
Dr. Chitwimon Khlaisuban	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University

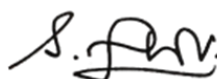
บทบรรณาธิการ

๐๐—————๐๐

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์นี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. 2566 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความ ต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์ และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทาง วิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความ เพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้อง น่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติ และเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

บรรณาธิการวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(7)
บทบรรณาธิการ	(13)
สารบัญ	(14)
บทความวิจัย :	
การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น	1
ณัฐรุ้ง รุ่งวงศ์, สมบัติ นามบุรี, กรกต ชำบัณทิต	
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร	16
พระมหาขวัญชัย อดิชาโต, รัชพล เย็นใจมา, ธวัชชัย สมอเนื้อ	
การประยุกต์หลักสังคหัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชน ของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร	28
พระมหาจักรพันธ์ คุณงุโร, พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรัทธา	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ มหาวิทยาลัยเอกชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	42
ธฤกิจ สายบุปผา, บุษกร วัฒนบุตร, วิโรจน์ หมั่นเทพ	
แรงจูงใจในการทำงานแบบ GIG WORKER สำหรับธุรกิจ START UP ด้าน อินเทอร์เน็ตออฟติง (IOT)	57
จิระเดช เพ็ชรเขียว, ตระกูล จิตวัฒนากร, วิโรจน์ หมั่นเทพ	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้าน เสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี	68
รุ่งอรุณ สีเด็น, เกียรติ บุญโย, วิโรจน์ หมั่นเทพ	

บทความวิชาการ :

สัปปุริสธรรม: โอกาสความสำเร็จของการนํานโยบายไปปฏิบัติ

ภักชดา พูนสุวรรณ, เทพ เทพวัฒน์ปิยกุล, นัฐพล บุญสอน 81

ประสบการณ์พระพุทธศาสนาในรัสเซีย : สะท้อนคิดร่วมกับเหตุการณ์ของ
สงครามรัสเซียและยูเครนในช่วง 2022

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, ดิเรก ด้วงลอย, มัลลิกา ภูมะธน 91

การใช้หลักกัลยาณธรรม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้มี
ประสิทธิภาพ

พระครูธรรมธรจิราชาติ พุทธฤทธิโชติ, พระมหาเกียรติพงษ์ อภิลัทธ,
อัญชลี เขียวระชาติ 101

บรรทัดฐานและกลไกการควบคุมทางสังคมในโลกออนไลน์: กฎ กติกา และ
มารยาททางอินเทอร์เน็ต 118

ฐิตินันท์ ผิวนิล, ภัทรพรรณ ทำดี

ภาคผนวก 131

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง 132

การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ
ของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น*
STRENGTHENING THE FAIRNESS NETWORK FOR REDUCING
THE ECONOMIC DISPARITIES OF THE COMMUNITY
AT KRANUAN DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

ณัฏฐ์ รุ่งวงศ์, สมบัติ นามบุรี, กรกต ชาบัตติ

Nattha Roongwong, Sombat Namburi, Korakoth Chabandit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Nickeybat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน 2. เพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน 3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการศึกษาพบว่า 1. การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$) รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ สนับสนุนการบริหารจัดการทางการเงิน สนับสนุนชุมชนในการจัดสวัสดิการ และเครือข่ายการจัดการทรัพยากรในชุมชน 2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พบว่า นโยบายภาครัฐ บริบทชุมชน และพฤติกรรมการดำเนินชีวิต ในภาพรวมมีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 3. การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ลำดับแรกขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนเองเป็น

* Received June 28, 2023; Revised August 13, 2023; Accepted August 17, 2023

หลัก นอกจากนั้นนโยบายภาครัฐเองต้องกำหนดมาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของประชาชนด้วย และบริบทชุมชนเองก็ต้องพร้อมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจด้วย

คำสำคัญ: การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรม; การลดความเหลื่อมล้ำ; เศรษฐกิจของชุมชน

Abstract

Objectives this research paper were: 1. To study the reduction of community economic inequality; 2. To study the causal model of strengthening the fairness network for reducing community economic inequality; 3. To present a model for strengthening a network of fairness to reduce economic inequality in the community at Kranuan District. Khon Kaen Conducted by the quantitative research. Data were collected from 400 samples using structural equation modeling analysis.

The results of the study revealed that 1. They were reducing the economic inequality of the community. By overall, it was at a high level ($\bar{X}=4.17$); each aspect was at the highest level. One aspect that was at the highest level was the development of community economic networks. The 3 aspects that were at a high were support for financial management, support the community in providing welfare and the network of the community resource management. 2. The causal relationship model was found that government policies, community contexts, and lifestyle behaviors, by overall had a direct influence. Indirect influence and collective influence affected the strengthening of the fairness network for reducing the community's economic inequality with statistically significant level at the 0.01. 3. Strengthening the network of justice for reducing economic inequality. First, it mainly depended on the lifestyle of the people in the community. In addition, government policies must also be set in line with the people's behavior and the community context itself must also be ready for economic development.

Keywords: Strengthening the Fairness Network; Reducing Inequality; Economic of the Community

บทนำ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำเป็นหนึ่งในความท้าทายที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน และบรรลุเป้าหมายของการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงในอีก 20 ปีข้างหน้า ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้ก้าวออกจากภาวะความยากจน แต่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมนั้นบ่งชี้ว่ายังประสบปัญหาท้าทายในหลายมิติ โดยการกระจายทรัพยากรและความมั่งคั่งในสังคมยังคงมีการกระจุกตัวอยู่มาก การกระจายโอกาสของการพัฒนายังไม่ทั่วถึง รวมทั้งโอกาสการถือครองที่ดินและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารองค์ความรู้ แหล่งทุน บริการทางสังคมและกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณภาพยังมีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากร โดยเฉพาะในภาคการเกษตรและชนบท ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของภาวะหนี้สิน การอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการกระจุกตัวในเมืองใหญ่ไม่ก็เมืองทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว และอาจมีความรุนแรงมากขึ้นในสถานะของการเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้

ดังนั้นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมจึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการตอบโจทย์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืนโดยทุกคนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การกำหนดให้ภาคการเกษตรและครัวเรือนเป็นกลุ่มเป้าหมายของการปรับโครงสร้างและพฤติกรรม และการกระจายศูนย์กลางความเจริญเพื่อให้เกิดการสร้างงานในพื้นที่ เพื่อพลิกฟื้นโครงสร้างทางสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และช่วยลดความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังเน้นการดึงเอาพลังทางสังคมที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในรูปแบบประชารัฐ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ยั่งยืนรวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพสามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด (ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580, 2561)

สำหรับสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในปี 2563 สัดส่วนคนจนที่พิจารณาจากเส้นความยากจนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.24 ในปี 2562 เป็นร้อยละ 6.84 ในปี 2563 หรือมีคนจนจำนวน 4.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 4.3 ล้านคนในปีก่อนหน้า ซึ่งเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่กระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานอย่างรุนแรง แม้ว่าจำนวนคนจนจะเพิ่มขึ้นไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับความรุนแรงของสถานการณ์โควิด-19 แต่เมื่อพิจารณาสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนจะพบว่า ภาพรวมครัวเรือนทั้งประเทศมีความเปราะบางเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ปี 2563 ครัวเรือนมีความสามารถในการหารายได้ลดลง ซึ่งสะท้อนจากชั่วโมงการทำงานที่ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ลดลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าช่วงก่อนการระบาดของโควิด-19 ทั้งนี้ครัวเรือนปรับตัวสูงขึ้นมาก และเงินออมในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีแนวโน้มลดลง เมื่อพิจารณาเป็นระดับครัวเรือน พบว่า ในปี 2563 มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1.4 ล้านครัวเรือนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.51 ของครัวเรือนทั้งหมด เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2562 ที่มีจำนวนครัวเรือนยากจนประมาณ 1.31 ล้านครัวเรือน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

ประเด็นปัญหาเบื้องต้นก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในทุก ๆ มิติของสังคมไทย ดังนั้นการวิจัยนี้เป็นการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในสังคมไทยและหาแนวทางการขับเคลื่อนองค์กรภาคีเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและกำหนดรูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในสังคมไทย โดยเล็งเห็นความสำคัญของการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี จึงเป็นการยกระดับคุณภาพทางสังคมให้ทั่วถึงและครอบคลุมประชากรทุกเพศสภาวะและทุกช่วงวัยและการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมในประเทศไทยจะช่วยก่อให้เกิดความเสมอภาคในสังคมและนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่ลดลงได้อย่างเป็นระบบ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับประชากรทุกกลุ่ม ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ภาครัฐและประชาชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมระดมความคิดเห็นในการพัฒนาความเจริญด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชนอย่างทั่วถึงเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างยั่งยืนและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ประมุขสังคมและประเทศชาติสืบต่อไปซึ่งมีคำถามของการวิจัยหลัก 3 ประเด็นคือ การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัด

ขอนแก่นเป็นอย่างไร โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่นมีอะไรบ้าง และรูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่นควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวศึกษาสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง
2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 2.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 78,306 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)
 - 2.2) กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างตามกฎอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือ ตัวแปร ไว้เป็น 1 พารามิเตอร์ ใช้ตัวอย่าง 10-20 ตัวอย่าง จากการออกแบบการวิจัยพบว่า มีค่าพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณภายใต้โมเดลลี สเลททั้งหมด 40 พารามิเตอร์ ใช้เส้นพารามิเตอร์ละ 10 ตัวอย่างเท่ากับ $40 \times 10 = 400$ ตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ แบ่งเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) นโยบายภาครัฐ 3) บริบทชุมชน 4) พฤติกรรมการดำเนินชีวิต และ 5) การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน

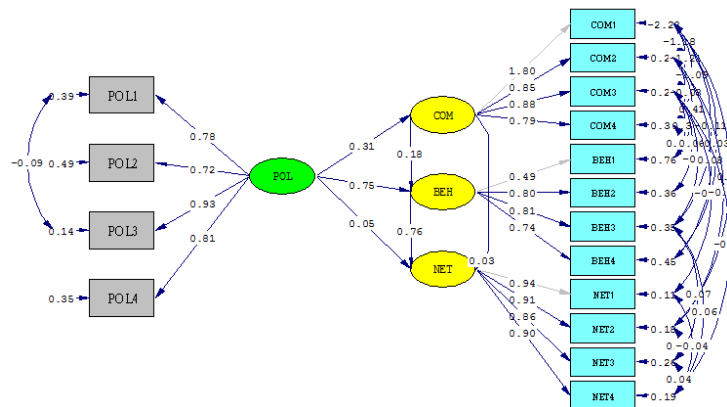

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อยืนยันผลการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.660) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน ($\bar{X}=4.22$) อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ สนับสนุนการบริหารจัดการทางการเงิน ($\bar{X}=4.19$) สนับสนุนชุมชนในการจัดสวัสดิการ ($\bar{X}=4.17$) และเครือข่ายการจัดการทรัพยากรในชุมชน ($\bar{X}=4.11$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น พบผลการศึกษาดังนี้

Chi-Square=87.85, df=68, P-value=0.05304, RMSEA=0.031

ภาพที่ 1. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

จากการทดสอบเกี่ยวกับ นโยบายภาครัฐ บริบทในชุมชน พฤติกรรมการดำเนินชีวิต มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปเป็นตารางผลการศึกษาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1. ค่าสถิติผลการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ที่มีกิจกรรมสนับสนุนเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปรเหตุ	COM			BEH			NET		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
POL	0.31** (0.04)	-	0.31** (0.04)	0.81** (0.10)	0.06** (0.02)	0.75** (0.09)	0.67** (0.06)	0.62** (0.09)	0.05 (0.09)
COM	-	-	-	0.18* (0.07)	-	0.18* (0.07)	0.16** (0.06)	0.13** (0.05)	0.03 (0.12)
BEH	-	-	-	-	-	-	0.76** (0.12)	-	0.76** (0.12)
ค่าสถิติ	Chi-Square = 81.71, df = 64, GFI = 0.98, AGFI = 0.95, RMSEA = 0.026								

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, ** $p < .01$, * $p < .05$

TE = ผลรวมอิทธิพล IE = อิทธิพลทางอ้อม DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 1. พบว่า อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมระหว่างตัวแปรในโมเดลเป็นดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายภาครัฐ (POL) กับการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน (NET) ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.67 เมื่อพิจารณาอิทธิพล พบว่า เป็นอิทธิพลทางตรง 0.05 อิทธิพลทางอ้อม 0.62 และเป็นอิทธิพลรวม 0.67 โดยมีค่าอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า นโยบายภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วย นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การส่งเสริมความรู้ การส่งเสริมกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ ต้องอาศัยพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ประกอบด้วยพฤติกรรมการทำงานหนัก พฤติกรรมการออม พฤติกรรมการรวมกลุ่ม พฤติกรรมการลงทุน ซึ่งจะทำให้เกิดการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนขึ้นมาได้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบริบทชุมชน (COM) กับการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน (NET) ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.36 เมื่อพิจารณาอิทธิพล พบว่า เป็นอิทธิพลทางตรง 0.03 อิทธิพลทางอ้อม 0.13 และเป็นอิทธิพลรวม 0.16 โดยมีค่าอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า บริบทชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทุนชุมชน ทรัพยากรชุมชน ต้องอาศัยพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อทำให้เกิดการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนขึ้นมาได้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต (BEH) กับการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน (NET) ขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.81 เมื่อพิจารณาอิทธิพล พบว่า เป็นอิทธิพลทางตรง 0.76 และเป็นอิทธิพลรวม 0.76 โดยมีค่าอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลรวมส่งผลต่อการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า พฤติกรรมการดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมการทำงานหนัก พฤติกรรมการออม พฤติกรรมการรวมกลุ่ม พฤติกรรมการลงทุน ทำให้เกิดการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนขึ้นมาได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น พบว่า การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน 2) สนับสนุนการบริหารจัดการทางการเงิน 3) สนับสนุนชุมชนในการจัดสวัสดิการ โดยชุมชนต้องมีการจัดสวัสดิการ 4) เครือข่ายการจัดการทรัพยากรใน นอกจากนี้ยังต้องอาศัยนโยบายภาครัฐ ทั้งนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การส่งเสริมความรู้ การส่งเสริมกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยมีบริบทชุมชนที่คอยสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทุนชุมชน และทรัพยากรชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาเครือข่ายเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ สนับสนุนการบริหารจัดการทางการเงิน สนับสนุนชุมชนในการจัดสวัสดิการ และเครือข่ายการจัดการทรัพยากรในชุมชนตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของสันทกฤษณ์ บุญช่วย (2563) ที่พบว่า ความเหลื่อมล้ำอาจหมายถึงความไร้ยุติธรรม ไม่เท่าเทียมกัน หรือเต็มไปด้วยความบิดเบี้ยวในทุก ๆ ภาคส่วนของสังคมและจะยังคงดำรงอยู่ต่อไป สำหรับประเทศไทยปัญหาความเหลื่อมล้ำที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานนี้ ปรากฏตัวในหลายรูปแบบซึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อมโยงทั้งปัจจัยการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แต่กระนั้นยังไม่สามารถหาทางในการแก้ไขปัญหาให้มีความชัดเจนและยั่งยืนได้ นำมาซึ่งความต้องการในการสถาปนาชุดนโยบายสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งเรื่องงบประมาณ บุคลากร และการสร้างการเป็นหุ้นส่วนระบบเครือข่าย หากสามารถผลักดันให้รัฐบาลนำไปสู่การเป็นวาระแห่งชาติได้แล้วจะเป็นการลดทอนปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นโยบายภาครัฐ พบว่า มีค่าอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า นโยบายภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วย นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การส่งเสริมความรู้ การส่งเสริมกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ ต้องอาศัยบริบทชุมชน และพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนขึ้นมาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตรา ไทยประเสริฐ (2554) ที่พบว่า การแก้ปัญหาเรื่องการใช้จ่ายภาครัฐสามารถทำได้โดย (1) เพิ่มการอุดหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพมากขึ้น และให้การอุดหนุนภาคอุดมศึกษาเท่าที่จำเป็น (2) จัดสรรทรัพยากรด้านสาธารณสุขใหม่โดยลดการอุดหนุนแก่ภูมิภาคที่มีรายได้สูง และเพิ่มการอุดหนุนแก่ภูมิภาคที่มีรายได้น้อยแทน และ (3) อุดหนุนการลงทุนในระบบขนส่งสาธารณะให้ทั่วถึงในทุกภูมิภาค นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเชมทัต สีสาวโร (รินสำราญ) (2560) ที่พบว่า นโยบายและยุทธศาสตร์ในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่

12 ซึ่งการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำให้ช่องว่างของความเหลื่อมล้ำลดลงมากกว่าปัจจุบันนี้ สังคมไทยยังคงต้องการมาตรการช่วยเหลือในการป้องกันหรือลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้ด้อยโอกาสมากกว่าในปัจจุบัน ซึ่งมีใช้โครงการประชานิยม แต่ควรมีการบริหารจัดการที่มุ่งสู่กลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะที่เป็นผู้ด้อยโอกาสอันเป็นผลจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างแท้จริง กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ น่าจะเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เป็นหญิง ความเหลื่อมล้ำก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ความเหลื่อมล้ำทางสังคมอาจนำมาซึ่งผลกระทบรอบด้าน

2. บริบทชุมชน พบว่า มีค่าอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมส่งผลต่อการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า บริบทชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทุนชุมชน ทรัพยากรชุมชน ต้องอาศัยพฤติกรรม การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเพื่อทำให้เกิดการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนขึ้นมาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชนันท์ อิศรเดช และวสันต์ ลิ้มรัตน์ภทรกุล (2563) ที่พบว่า 1) ชาวตำบลหนองสาหร่าย ประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากการไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรในการเพาะปลูก การเข้าถึงแหล่งทุน การเข้าถึงอำนาจทางการเมือง และเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ 2) ชาวตำบลหนองสาหร่าย มีระบบการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำ โดยอาศัยกระบวนการ คือ 2.1) การรวมกลุ่มเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรอง 2.2) สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกระดับ 2.3) การทำงานอย่างเป็นระบบ 2.4) การติดตามประเมินผล 3) ทำให้สามารถสังเคราะห์รูปแบบการจัดการตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของชุมชนท้องถิ่นได้

3. พฤติกรรม การดำเนินชีวิต พบว่า มีค่าอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลรวมส่งผลต่อการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า พฤติกรรม การดำเนินชีวิต ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมการทำงานหนัก พฤติกรรมการออม พฤติกรรมการรวมกลุ่ม พฤติกรรมการลงทุน ทำให้เกิดการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนขึ้นมาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตรียาลักษณ์ เรืองราย และนันทินา หาสนหรี (2563) ที่พบว่า 1. บุคลากรภายในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลในทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก 2. บุคลากรภายใน

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีระดับของพฤติกรรมการณ์ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับของพฤติกรรมการณ์ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรภายในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรภายในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับของพฤติกรรมการณ์ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

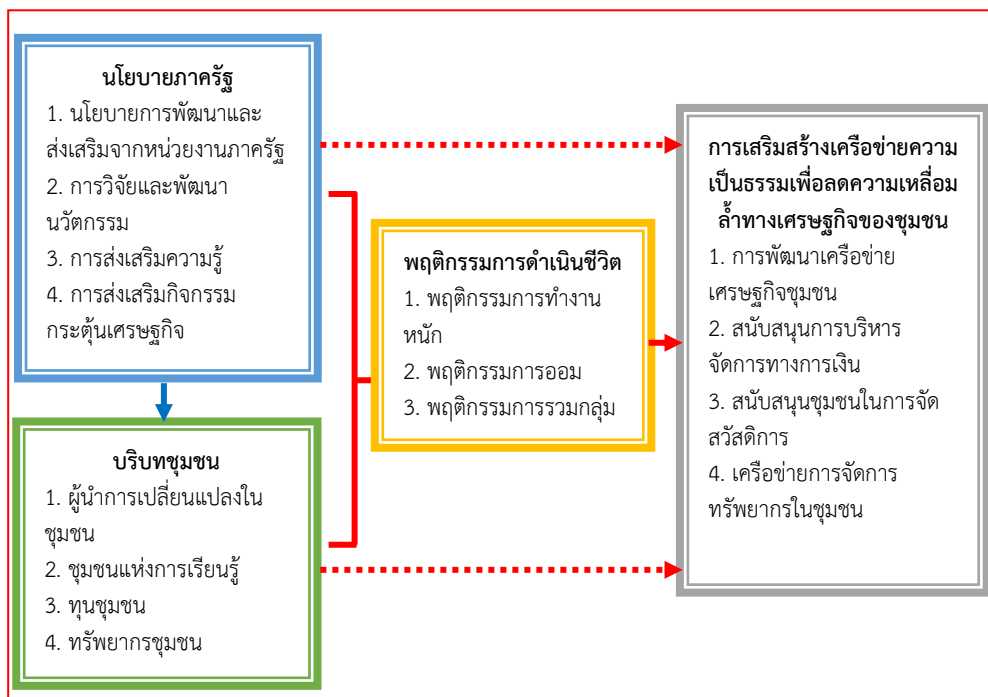
จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ รูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น พบว่า การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน ประกอบด้วย 1) การพัฒนาเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน 2) สนับสนุนการบริหารจัดการทางการเงิน 3) สนับสนุนชุมชนในการจัดสวัสดิการ โดยชุมชนต้องมีการจัดสวัสดิการ 4) เครือข่ายการจัดการทรัพยากรใน นอกจากนี้ยังต้องอาศัยนโยบายภาครัฐ ทั้งนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การส่งเสริมความรู้ การส่งเสริมกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยมีบริบทชุมชนที่คอยสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทุนชุมชน และทรัพยากรชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชัย จิตสุชน (2558) ที่พบว่า นโยบายที่มีผลความเหลื่อมล้ำได้มากที่สุดคือการใช้จากรัฐด้านสวัสดิการและด้านสังคม และนโยบายภาษี ซึ่งรัฐบาลไทยทุกยุคสมัยที่ผ่านมายังมิได้ใช้นโยบายทั้งสองด้านนี้ในการลดความเหลื่อมล้ำมากเท่าที่ควรโดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วไป ระบบภาษีไทยยังมีช่องว่างให้คนรวยเสียภาษีน้อยกว่าความสามารถมาก ไม่ว่าจะเป็นการขาดภาษีที่เก็บบนฐานทรัพย์สิน การหลีกเลี่ยงภาษีหลากหลายประเภท ไทยควรเรียนรู้จากประสบการณ์หลายประเทศที่กำลังปฏิรูปเพื่อหาจุดสมดุลระหว่างการดูแลประชาชนอย่างทั่วถึง ผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน และความยั่งยืน หนึ่งในกระแสปฏิรูปสากลที่ไทยควรคำนึงถึงคือระบบสวัสดิการที่ดีควรมีลักษณะของ “การลงทุนทางสังคม (Social Investment)” เช่น ให้ลำดับความสำคัญกับดูแลเด็กและเยาวชนเพราะผลตอบแทนกลับต่อสังคมสูงมาก เป็นต้น นอกจากนี้ยังควรประยุกต์ใช้พัฒนาการใหม่ ๆ ของการบริหารสวัสดิการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านเครื่องมือ (Tools) เช่น ระบบฐานข้อมูล การตรวจสอบคุณสมบัติผู้ควรได้รับสวัสดิการ (Means Testing) หรือนวัตกรรมในการสร้างเครือข่ายสังคมเพื่อร่วมกันให้บริการหรือกระทั่งรับภาระการเงินระบบสวัสดิการ กล่าวโดยสรุปความ

ท้าทายของระบบสวัสดิการของไทยมี (ก) ต้องเร็ว ทั่วถึง และครบถ้วน (ข) ต้องไม่แพง มีประสิทธิภาพ (ค) ต้องลดความเหลื่อมล้ำได้จริง (ง) ให้น้ำหนักกับการลงทุนด้านสังคม (จ) ต้องขับเคลื่อนนโยบายอย่างเหมาะสมกับบริบทสังคมการเมืองไทย (ฉ) ต้องปฏิรูประบบการบริหาร (ช) ต้องเร่งสร้างประชาคมสวัสดิการ ความท้าทายอีกประการคือ เศรษฐกิจไทยยังต้องมีการขยายตัวพร้อม ๆ กับการลดความเหลื่อมล้ำหรือที่เรียกว่าแนวทางการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive Growth)

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

จากภาพรูปแบบการเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชนในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้

การเสริมสร้างเครือข่ายความเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของชุมชน ประกอบด้วย

1) การพัฒนาเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน โดยชุมชนต้องมีการสร้างเครือข่ายกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับคนในชุมชนและเครือข่ายนอกชุมชน

2) สนับสนุนการบริหารจัดการทางการเงิน โดยชุมชนมีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนอื่น ๆ ที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) สนับสนุนชุมชนในการจัดสวัสดิการ โดยชุมชนต้องมีการจัดสวัสดิการและชุมชนควรมีกุุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชน

4) เครือข่ายการจัดการทรัพยากรในชุมชน โดยชุมชนต้องมีการจัดตั้งกลุ่มในการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน สร้างเครือข่ายกับชุมชนใกล้เคียงเพื่อช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรในชุมชน สิ่งสำคัญคือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงาน โดยต้องมีพฤติกรรมการทำงานหนัก พฤติกรรมการออม พฤติกรรมการรวมกลุ่ม และมีพฤติกรรมการลงทุนด้วย นอกจากนี้ภาครัฐเองต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนด้วยทั้งนโยบายการพัฒนาและการส่งเสริม การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การส่งเสริมความรู้ การส่งเสริมกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจ และสุดท้ายต้องระเบิดจากข้างในโดยการสร้างบริบทชุมชนให้เอื้อต่อการพัฒนาทั้งการมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีทุนชุมชน และมีทรัพยากรชุมชนที่เพียงพอและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการลดความเหลื่อมล้ำให้เป็นวาระแห่งชาติและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้หลุดพ้นจากประเทศมีรายได้น้อย

2. หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนและปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัย เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนหรือข้าราชการที่ทุจริตคอร์รัปชัน

3. หน่วยงานภาครัฐควรกำหนดนโยบายการพัฒนาแบบองค์รวมโดยนำผลจากการวิจัยไปดำเนินการทั้งการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาบริบทของชุมชน การพัฒนาพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครองในชุมชนควรมีการพัฒนาเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของคนชุมชนบนพื้นฐานความพอเพียง รวมทั้งการนำประชาชนไปศึกษาดูงานเศรษฐกิจชุมชนภายในชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อนำกลับมาพัฒนาชุมชนเอง

2. ฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครองในชุมชนควรมีการสนับสนุนการบริหารจัดการทางการเงิน โดยเฉพาะการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำแผนบริหารเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิกในชุมชน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) จากรูปแบบที่ค้นพบในงานวิจัยนี้ โดยอาศัยการเข้าไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งก่อนเพื่อเป็นโมเดลให้กับพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเชิงลึกเพื่อนำความรู้เหล่านั้นมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ตรียาลักษณ์ เรืองราย และนันทิชา หาสุนทรี. (2563). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรภายในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 8(1), 109-123.

ธัชชนันท์ อิศรเดช และวสันต์ ลิ้มรัตน์ภทรกุล. (2563). ชุมชนกับการจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาชาวตำบลหนองสาหร่าย. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(11), 375-388.

นลิตรา ไทยประเสริฐ. (2554). *การปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อความเป็นธรรมในสังคม* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

- ประกาศเรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580. (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก. หน้า 1-74.
- พระเชมทัต สีสำโร (เร็นสำราญ). (2560). การวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อลด ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยอย่างยั่งยืน (หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมชัย จิตสุชน. (2558). ความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย : แนวโน้ม นโยบาย และแนวทาง ขับเคลื่อนนโยบาย (รายงานการวิจัย). สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย TDRI.
- สันทกฤษณ์ บุญช่วย. (2563). การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยอย่างยั่งยืน : ว่าด้วยการ ประกอบสร้างนโยบายสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, 13(4), 141-169.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). จำนวนประชากรและบ้าน จำแนกเป็นรายอำเภอ และ รายตำบล จังหวัดขอนแก่น. สืบค้น 26 กุมภาพันธ์ 2565, จาก : <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/districtList/S010107/th/56.htm>.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). รายงานการวิเคราะห์ สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร*

BUDDHIST INTEGRATION FOR PERSONNEL'S WORK PERFORMANCE ENHANCEMENT OF BANGKAPI DISTRICT OFFICE, BANGKOK METROPOLIS

พระมหาขวัญชัย อดิชาโต, รัฐพล เย็นใจมา, ธวัชชัย สมอเนื่อ

Phamaha Kwanchai Etichato, Ratpon Yenchaima, Tawatchai Samorneuar

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: joule1115m@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ 3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร วิจัยแบบผสมวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้การแจกแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 279 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ท่าน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38 S.D. = 0.63) 2. หลักอิทธิบาทธรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. ปัญหาและอุปสรรคต่อพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) บุคลากรได้นำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน แต่อาจยังไม่มากเพียงพอจึงทำให้เป็นสาเหตุของการทำงานที่เฉื่อยชาไม่กระตือรือร้น 2) บุคลากรหนึ่ง

* Received August 15, 2023; Revised August 25, 2023; Accepted August 27, 2023

คนรับผิดชอบงานหลายด้าน ขาดความรู้ความสามารถในงานที่ตนเองรับผิดชอบทำให้งานล่าช้า ผิดพลาด

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; การส่งเสริมประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงาน

Abstract

Objectives of this article were: 1. To study the level of operational efficiency of Bangkok District Office personnel. 2. To study the relationship between Itthipada-dhamma and operational efficiency of Bangkok District Office personnel. 3. To study of problems, obstacles, and recommendations for Buddhist integration for promoting the efficiency of work performance of Bangkok District Office personnel, Bangkok Metropolis, conducted by the mixed research methods. The quantitative research used questionnaires to collect data from 279 samples and analyzed the data by frequency, percentage, mean, standard deviation. and analyzed the relationship. The qualitative research, data were collected by in-depth interviewing 10 key informants and analyzed using content descriptive interpretation.

The results of the research were as follows: 1. Buddhist integration for promoting the efficiency of work performance of Bangkok District Office personnel, Bangkok Metropolis was found that; Operations according to the principle of Itthipada-dharma, by overall, it was at a high level ($\bar{X}$ = 4.38 S.D. = 0.63) 2. The principle of itthipada-dhamma was related to the efficiency of work performance of Bangkok District Office personnel. Bangkok Metropolis with statistically significant positive level at 0.01. 3. Problems and obstacles of Buddhist Integration for enhancement of performance efficiency of Bangkok District Office Personnel, Bangkok Metropolitan Administration was found that 1) personnel applied Dharma principles in their work, not in full details, causing the work to be performed sluggishly and not enthusiastically. 2) One employee was responsible for many tasks, lacked of knowledge and competence in the work they were responsible for causing delays and errors.

Keywords: Integrated Buddhism; Performance Promotion; Performance

บทนำ

ในปัจจุบัน การปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับที่ดีแล้ว แต่การปฏิบัติงานในบางจุด อาจติดขัดและปัญหาอยู่บ้าง ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่ทวีความรุนแรง ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานจากรายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสำนักงานเขตบางกะปิ ประจำปี พ.ศ. 2564 (สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร, 2566) ซึ่งให้เห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ชำนาญการปฏิบัติงานมากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งงานที่มีความหลากหลายต้องการความรวดเร็วและวิธีการปฏิบัติงานที่นับว่าใหม่ จึงกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ หากไม่เร่งแก้ไขอย่างถูกต้องเหมาะสมจะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรไม่เกิดประสิทธิภาพตามที่องค์กรต้องการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของหน่วยงาน การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ มีความเหมาะสมที่สามารถปรับใช้บูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิให้ดียิ่งขึ้น โดยหลักธรรมที่จะนำมาในที่นี้ ได้แก่ หลักอิทธิบาทธรรม (ที.ปา. (ไทย) 11/110/80-81) ซึ่งเป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จ อันประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เป็นการประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์ให้เกิดการเสริมสร้างทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติงาน ซึ่งหากว่าบุคลากรปฏิบัติงานด้วยความรักและความพึงพอใจ มีความเพียรที่จะปฏิบัติงาน มีการไตร่ตรอง ทดสอบและแก้ไขปรับปรุงความผิดพลาดอยู่เสมอ งานก็จะออกมาในลักษณะที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เปรียบประดุจหนทางที่ช่วยให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังปรากฏในพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในอังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต ได้กล่าวถึง อิทธิบาทธรรม ในอิทธิบาทสูตร ดังนี้ว่า อิทธิบาทธรรม (คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ) ได้แก่ 1) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทะ สมาธิ และปธานสังขาร 2) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยะ สมาธิ และปธานสังขาร 3) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตต สมาธิ และปธานสังขาร 4) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสา สมาธิ และปธานสังขาร (อภ.วิ. (ไทย) 35/431/342)

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยนำหลักอิทธิบาทธรรม มาบูรณาการเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่และเสนอเป็น

แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานเขตบางกะปิ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ เฉพาะสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตบางกะปิ ในการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สำนักงานเขตบางกะปิ ได้รับประโยชน์มากที่สุด เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพในการปฏิบัติงานอย่างมากที่สุดสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
3. ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเลือกแบบเจาะจงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร จำนวน 10 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$ S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านฉันทะ (ความพอใจ) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$ S.D. = 0.65)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$ S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$ S.D. = 0.70)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า หลักอิทธิบาทธรรมกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก ($R=0.903^{**}$) หลักอิทธิบาทธรรมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่สูงมาก กล่าวคือ เมื่อบุคลากรปฏิบัติงานโดยบูรณาการเข้ากับหลักอิทธิบาทธรรม การปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ปัญหาในการปฏิบัติงาน บุคลากรได้นำหลักธรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน แต่อาจยังไม่มากเพียงพอจึงทำให้เป็นสาเหตุของการทำงานที่เฉื่อยชาไม่กระตือรือร้น บุคลากรหนึ่งคนรับผิดชอบงานหลายด้าน ขาดความรู้ความสามารถในงานที่ตนเองรับผิดชอบ ทำให้งานล่าช้า ผิดพลาด 2) อุปสรรคในการปฏิบัติงาน เมื่อพบข้อบกพร่องของงานแต่ไม่รับนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานครั้งต่อไป ทำให้มักเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้อีก บุคลากรขาดการวางแผนในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามความเคยชินและความสะดวกสบายของตนเองเป็นส่วนใหญ่ การปฏิบัติงานขาดความทุ่มเท ทั้งร่างกายและแรงใจ เนื่องจากเกิดความเลื่อมล้ำทางขวัญกำลังใจ ค่าตอบแทนที่ได้รับไม่เหมาะสมกับปริมาณงานและความรับผิดชอบ 3) ข้อเสนอแนะ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานโดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน การบริหารจัดการงานควรมีรูปแบบใหม่ ๆ บ้าง ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความท้าทายในงานและเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงาน สร้างวัฒนธรรมใหม่ ๆ ให้บุคลากร มีกิจกรรมกระตุ้นการทำงานให้กับบุคลากร ควรตั้งเป้าหมายและความมุ่งมั่นเป้าหมายแห่งความสำเร็จ งานที่ดำเนินการอยู่ให้จิตใจจดจ่อในงาน ควรบริหารจัดการเรื่องอำนาจหน้าที่ งานที่รับผิดชอบให้เหมาะสม สร้างกิจกรรมสานความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชากับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำเสมอ ส่งเสริมฝึกอบรมให้แก่บุคลากรอยู่เสมอซึ่งจะทำให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของชาติรี แนวจำปา (2552) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนบุคลากรที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านฉันทะ จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ด้านฉันทะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เนื่องจากบุคลากรมีความยินดีให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่มาติดต่อสอบถามอย่างเต็มความสามารถ เมื่อประชาชนมาติดต่อราชการผู้ปฏิบัติมีความพอใจในการให้บริการประชาชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพบูลย์ ตั้งใจ (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษา บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษา บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ ด้านฉันทะ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากพนักงานบริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน บรรลุหน้าที่ที่จะให้งานบรรลุผล พึงพอใจในตำแหน่ง และหน้าที่ที่ได้รับ บรรลุหน้าที่ที่จะให้งานบรรลุผลสำเร็จ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของบริษัท และประพฤติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเสมอ พอใจกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของบริษัท พอใจในเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างาน พร้อมจะให้คำปรึกษาและบริการกับลูกค้า พร้อมที่จะรับผิดชอบในตำแหน่งงานที่สูงกว่า และพึงพอใจที่จะร่วมงานกับบริษัทต่อไป

2) ด้านวินัย จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ด้านวินัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เนื่องจากบุคลากรมีการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจในหน้าที่อยู่เสมอ และถ้าหากมีงานที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกินเวลาราชการ บุคลากรมีความยินดีอุทิศเวลาให้กับงานด้วยความเต็มใจ และเมื่อได้รับมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาจะรีบปฏิบัติหน้าที่นั้นโดยทันที ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาญณรงค์ ชันประกอบ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนปฏิบัติหน้าที่โดยมีความเพียรพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหามากที่สุด และเมื่อพิจารณากับเกณฑ์แล้วจัดได้ว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมาก

3) ด้านจิตตะ จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ด้านจิตตะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เนื่องจากบุคลากรมีการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ปฏิบัติงานอย่างตรงต่อเวลา และในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อเกิดกรณีที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จะขอคำแนะนำจากผู้บังคับบัญชาเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญมี บุญเยี่ยม (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การนำอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงานของพนักงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อเปรียบเทียบการนำอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่าพนักงานศูนย์ควบคุมการบินภูเก็ต นำอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนำอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จโดยอาศัยแรงจูงใจภายนอก วิธีการนำอิทธิบาทธรรมไปใช้ คือสร้างฉันทะให้เกิดขึ้นในใจของตนเป็นเบื้องต้นก่อนเพื่อให้เกิดความชอบหรืออยากที่จะทำงานนั้น ๆ จากนั้นต้องใช้วินัย คือ ความเพียรพยายามความอดทนในการต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จตามเป้าหมาย ในขณะที่ทำงานต้องมีจิตตะ คือ ความตั้งใจหรือเอาใจใส่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีมีคุณภาพ และสุดท้ายต้องใช้ วิมังสา คือ พิจารณาไตร่ตรองงานที่ทำอย่างรอบคอบ มีการตรวจสอบข้อบกพร่องจากการทำงานแล้วหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

4) ด้านวิมังสา จากผลการวิจัย พบว่า บุคลากรของสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรม ด้านวิมังสา

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเนื่องจากบุคลากรมีการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักเหตุผล ใช้หลักความถูกต้องมากกว่าความรู้สึก มีความรอบคอบ มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และสามารถจัดการปัญหาได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฉลิมศักดิ์ สุขสำราญ (2547) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของข้าราชการตำรวจต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน ผลการวิจัยพบว่า ในการศึกษาความพร้อมในการปฏิบัติงานของข้าราชการชั้นสัญญาบัตรระดับรองสารวัตรในสังกัดตำรวจภูธรภาค 1 พบว่า มีความพร้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเผชิญกับการปฏิบัติหน้าที่และด้านร่างกายอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรระดับรองสารวัตรในสังกัดตำรวจภูธรภาค 1 มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเผชิญกับการปฏิบัติหน้าที่ สติปัญญา และด้านร่างกายค่อนข้างมาก เนื่องจากข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรทุกคนจะได้รับฝึกอบรมจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจให้มีความรักสามัคคีในหมู่คณะ มีระเบียบวินัย มีความเคารพระหว่างผู้อาวุโส และมีสายการบังคับบัญชาที่ค่อนข้างชัดเจน มีการฝึกฝนให้มีนิสัยรักในการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เน้นให้รักษาความสะอาดสถานที่พักอาศัย ระเบียบวินัยในการแต่งเครื่องแบบและการเตรียมพร้อมด้านอุปกรณ์การออกปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร” สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร” สามารถอธิบายได้ดังนี้

วงกลมชั้นนอก 1) บริการอย่างเสมอภาค ไม่มีการแบ่งแยก กีดกันการให้บริการ ประชาชนจะได้รับการปฏิบัติโดยใช้มาตรฐานการให้บริการเดียวกัน 2) บริการอย่าง

รวดเร็ว ให้บริการตรงต่อเวลาเสมอ ปฏิบัติงานโดยมุ่งสร้างความพึงพอใจ แก่ประชาชนผู้ไปขอรับบริการให้มากที่สุด สะดวกที่สุด 3) บริการอย่างเพียงพอ จัดเตรียมการบริการประชาชนให้มากพอแก่ความต้องการ เข้าถึงได้ง่าย ขั้นตอนไม่ซับซ้อนยุ่งยาก วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ จะต้องมีย่างเพียงพอ 4) บริการอย่างต่อเนื่อง บุคลากรของหน่วยงานจะต้องมีความพร้อมแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน เปิดให้บริการตามวันและเวลาที่ชัดเจน ติดตามผลการปฏิบัติงาน ไม่ทอดทิ้งประชาชน 5) บริการอย่างก้าวหน้า เสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ นำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน หมั่นรวบรวมข้อมูลหาจุดบกพร่องแล้วปรับปรุงแก้ไขพัฒนาต่อไป

วงกลมชั้นใน 1) ฉันทะ ความพอใจ มีใจรักในหน้าที่ของตน และฝักใฝ่รักในจุดหมายของงานที่ทำ ปฏิบัติงานของตนอย่างเต็มที่จนกว่าจะบรรลุถึงจุดหมาย ยึดมั่นแจ่มใส มีอัธยาศัยดีต่อคนรอบข้างโดยเฉพาะผู้ที่มารับการบริการ 2) วิริยะ ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อ ไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและยากลำบาก สร้างแรงหนุนในเวลาทำงาน มั่นคง พุ่งตรงต่อเป้าหมายความสำเร็จของงาน 3) จิตตะ มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน จดจ่ออยู่กับงานนั้น ไม่ปล่อย ไม่ห่างไปไหนมีสมาธิอยู่กับงาน ไม่สนใจเรื่องอื่น ๆ หรือฟุ้งซ่านไปในเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานของตน 4) วิมังสา หมั่นใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล วางแผนงานให้ดี และตรวจสอบข้อบกพร่องหรือขัดข้องในงานที่ทำ รู้จักคิดหาทางแก้ไขปรับปรุง เสริมสร้างความรู้ ติดตามเรื่องที่รับผิดชอบอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา

สรุปได้ว่า หลักอิทธิบาทธรรมเมื่อนำมาบูรณาการเข้ากับแนวคิดเรื่องการให้บริการสามารถที่จะส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด คือการปฏิบัติงานด้วยความใส่ใจรักในงาน มีความสุขกับงานที่ทำ ทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร รวดเร็ว ไม่ทอดลอต่อปัญหาหรือความยากลำบาก ส่งผลให้มีสมาธิจดจ่อแน่วแน่อยู่กับงานไม่ฟุ้งซ่าน เกิดปัญญาพิจารณา ไตร่ตรอง ตรวจสอบงานทบทวนถึงข้อผิดพลาดเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร ในการนำหลักธรรมในพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ มาประยุกต์ใช้กับการทำงานให้มากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ ถึงระดับบริหาร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่

3. ควรมีการปฏิบัติงานเชิงรุกในการให้บริการประชาชน ชุมชน ในเขตงานที่รับผิดชอบ

4. ควรมีการกำหนดการออกแบบลักษณะงาน ขั้นตอนและวิธีการทำงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของบุคลากร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การปรับปรุงข้อมูลให้ทันต่อเหตุการณ์ มีความทันสมัย และเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายยิ่งขึ้นกว่าเดิม

2. การจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ตรงตามลักษณะของงาน

3. นำหลักอิทธิบาทธรรมไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรให้มากขึ้น

4. อบรม บุคลากรในหน่วยงาน เช่น การศึกษาดูงาน การพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน เสริมสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้เอื้อต่อการทำงาน ทำให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น ในสำนักงานองค์กร หรือหน่วยงานอื่น ที่มีลักษณะการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกัน โดยมีหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวแปร

2. ควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวมจากหน่วยงานอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักอิทธิบาทธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเหมือนกัน หรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้หรือไม่

3. ควรศึกษาเรื่องของประสิทธิภาพการให้บริการของสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมศักดิ์ สุขสำราญ. (2547). *ความพร้อมของข้าราชการตำรวจต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาญณรงค์ ชันประกอบ. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในจังหวัดหนองคาย* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ชาตรี แนวจำปา. (2552). การประยุกต์ใช้อำนาจ 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร
สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญมี บุญเยี่ยม. (2544). การนำอำนาจ 4 ไปใช้ในการทำงานของพนักงานศูนย์ควบคุม
การบินภูเก็ต บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด (วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ไพบูลย์ ตั้งใจ. (2554). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ตามหลักอำนาจ 4 :
กรณีศึกษา บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. (2564). รายงานผลการบริหารและพัฒนา
ทรัพยากรบุคคลประจำปี พ.ศ. 2564. สืบค้น 10 สิงหาคม 2566, จาก
https://webportal.bangkok.go.th/bangkapi/page/sub/16694_Bangkok-PORTAL.pdf

การประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชน
ของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร*
SANGAHAVATTU DHAMMA APPLICATION FOR PUBLIC SERVICE
ENHANCEMENT OF WANGTONGLARNG DISTRICT OFFICE,
BANGKOK METROPOLIS

พระมหาจักรพันธ์ คุณงกโร, พงศ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์, ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรัทธา
PhamahaJackapan Kunanggaro, Pongpat Chittanurak, Prasit Phutthasatsattha
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: joule1115m@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการประชาชน 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชน 3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 398 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$ S.D. = 0.64) 2. หลักสังคหวัตถุธรรมมีความสัมพันธ์กับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่สูงมาก กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมเข้ากับการให้บริการประชาชน การให้บริการก็จะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น 3. ปัญหาและอุปสรรค พบว่า

*Received August 15, 2023; Revised August 25, 2023; Accepted August 27, 2023

1) ขาดความรวดเร็ว จากระบบขั้นตอนการให้บริการทำให้บางครั้งประชาชนต้องรอนาน
2) การติดต่อใช้บริการไม่เสร็จสิ้นในครั้งเดียว ทำให้ต้องมาติดต่อใช้บริการหลายครั้ง ส่วน
ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ควรมีการแนะนำเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอนในการรับบริการได้อย่าง
ชัดเจนเพื่อจะได้สะดวกแก่ประชาชนยิ่งขึ้น 2) ควรนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาปรับใช้ในการ
ให้บริการมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: หลักสังคหวัตถุธรรม; การส่งเสริมการให้บริการประชาชน; สำนักงานเขตวัง
ทองหลาง กรุงเทพมหานคร

Abstract

Objectives of this article were: 1. To study the public service level, 2. To study the relationship between Sangahavattu-dhamma and public service rendering and 3. To study the guideline for Sangahavattu-dhamma application for promoting public services rendering of Wang Thong Lang District Office, Bangkok Metropolis, conducted by the mixed research methods. The quantitative research, data were collected by distributing questionnaires from 398 samples data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation. and Pearson correlation. The qualitative research, data were collected by in-depth interviewing 10 key informants and analyzed by content descriptive interpretation.

The results showed that: 1. Application of Sangahavatthu-dhamma for promoting Public Service rendering of Wang Thong Lang District Office, Bangkok Metropolis. Providing services to the people according to the principle of Sangahavatthu-dhamma, by overall was at a high level ($\bar{X} = 4.27$ S.D. = 0.64) 2. Sangahavatthu-dhamma were related to public service providing of Wang Thong Lang District Office, Bangkok Metropolis was with statistically significant positive level at 0.01, with a very high level of correlation. The service would be more quality. 3. Problems and obstacles: 1) Lack of speed due to the service process system, sometimes people must wait for a long-time causing people to contact for the service many times. As for the suggestion, it was found that 1) there should be advice on methods,

procedure for receiving services that should be clearly defined for more convenience for the people.

Keywords: Sangahavattu Dhamma; Public Service Enhancement; Wangtonglarng District Office

บทนำ

หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่ให้บริการประชาชน จะต้องคำนึงถึงศักยภาพในด้านการบริการ เพื่อให้มีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของประชาชนผู้มาเข้ารับบริการซึ่งมีจำนวนมาก ด้วยเหตุที่ว่ากรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ ตั้งอยู่บนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านและแบ่งเมืองออกเป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งพระนคร และฝั่งธนบุรี มีประชากรตามทะเบียนราษฎรกว่า 6 ล้านคน ทำให้กรุงเทพมหานครจัดเป็นเอกนคร (Primate City) (Chris, 2564) การให้บริการประชาชน นับเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นภารกิจที่สำคัญทางด้านการตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนที่ขอรับบริการภายใต้ระเบียบกฎหมายและข้อบังคับที่กำหนดไว้ ปัจจุบันรัฐบาลได้เร่งรัดให้ส่วนราชการต่าง ๆ ขยายขอบเขตและปรับปรุงการให้บริการประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ การบริการประชาชนจึงเป็นหนึ่งในภารกิจการ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ของกรมการปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวกทั่วถึงและเป็นการประสานเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีงามในระหว่างประชาชนกับข้าราชการ (กรมการปกครอง กองงานวิจัยและประเมินผล, 2533)

ในปัจจุบันสถานการณ์โรคระบาด การเมืองเศรษฐกิจและสังคม ได้ทวีความรุนแรงขึ้น รวมถึงเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารราชการที่ได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ มีเป้าหมายสำคัญ คือ ดูแลให้ประชาชนผู้มาใช้บริการได้รับการบริการอย่างสะดวกและทั่วถึง เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานเขตวังทองหลาง, 2564) ซึ่งมีผู้เข้ามาใช้บริการและแจ้งปัญหา ความลำบากเดือดร้อนในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้สำนักงานเขตวังทองหลาง สามารถให้บริการกับประชาชนผู้เข้าใช้บริการ เป็นไปตามเงื่อนไขและเป้าหมายตามตัวชี้วัดด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานเขตวังทองหลางที่มีผู้ศึกษาไว้ได้พบว่าผู้ให้บริการมี

ความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานเขตวังทองหลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ คือ จุด/ช่องการให้บริการมีความเหมาะสมและเข้าถึงได้สะดวก ความสะอาด/ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ ความเพียงพอของอุปกรณ์/เครื่องมือในการให้บริการ เช่น คอมพิวเตอร์ ความชัดเจนของป้าย สัญลักษณ์ประชาสัมพันธ์บอกจุดบริการ ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งรอรับบริการ น้ำดื่ม หนังสือพิมพ์ ฯลฯ และเทคโนโลยีมาใช้งานให้เกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้น (จารุวรรณ กนกทอง, 2559) ผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่และการแข่งขันในทุก ๆ ด้านเป็นเหตุให้ประชาชนมีความต้องการที่จะได้รับบริการจากหน่วยงานของรัฐด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพเสมอภาคและเป็นธรรมมากขึ้น

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งสำคัญ และเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชน ได้แก่ หลักสังคหวัตถุธรรม เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นแนวทางประพฤติที่ำหนดให้เป็นที่รักของคนทั่วไป ปลุกจิตไมตรีเตือนน้ำใจต่อกันและกัน มีส่วนช่วยทำให้สังคมส่วนรวมเกิดความสงบสุขอย่างมากที่สุด (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2543) ดังหลักคำสอนอันเป็นพระดำรัสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งได้มีปรากฏอย่างชัดเจนในสังคหสูตร ดังนี้ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้ คือ 1. ทาน (การให้) 2. ปิยวาจา (วาจาอันเป็นที่รัก) 3. อัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) 4. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) (อง. จตุกก. (ไทย) 21/32/50-51)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาสภาพการบริการตามที่สำนักงานเขตวังทองหลางได้ดำเนินการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และทราบปัญหาของการบริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง ซึ่งผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในการตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านการเข้ารับบริการได้อย่างทั่วถึงสะดวก ถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจจวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักสัจจวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชาชนผู้มาใช้บริการของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 68,176 คน ใช้การสุ่มโดยการเปิดตารางของทาร์โร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักธรรมและการส่งเสริมการให้บริการประชาชน จำนวน 10 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) ตัวแทนผู้มาใช้บริการ จำนวน 2 คน 2) ผู้บริหารระดับหัวหน้าฝ่าย จำนวน 2 คน 3) ผู้บริหารระดับปฏิบัติการ จำนวน 2 คน 4) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป 5) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 2 คน โดยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการประยุกต์หลักสัจจวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร 1) การให้บริการประชาชนตามหลักสัจจวัตถุธรรม การประยุกต์หลักสัจจวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร การให้บริการประชาชนตามหลักสัจจวัตถุธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$ S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านปิยวาจา (วาจาอ่อนหวาน) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.29$ S.D.=0.68) รองลงมา ด้านสมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$ S.D.=0.68) รองลงมา ด้านอรรถจริยา (ประพฤติดีประโยชน์) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$ S.D.=0.70) และด้านทาน (การให้) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$ S.D.=0.76) ตามลำดับ 2) การให้บริการของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร การให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$ S.D.=0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$ S.D.=0.61) รองลงมา ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$ S.D.=0.69) รองลงมา ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$ S.D.=0.65) รองลงมา ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$ S.D.=0.59) และด้านการให้บริการทันต่อเวลามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$ S.D.=0.68) ตามลำดับ

2.ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจจวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า หลักสัจจวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก ($R=.796^{**}$) หลักสัจจวัตถุธรรมมีความสัมพันธ์กับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ที่สูงมาก กล่าวคือ เมื่อเจ้าหน้าที่ประยุกต์หลักสัจจวัตถุธรรมเข้ากับการให้บริการประชาชน การให้บริการก็จะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน

3.ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการประยุกต์หลักสัจจวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสัจจวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร คือ เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งยังช่วยเหลือแนะนำให้ความรู้ไม่ชัดเจน ไม่กระจ่าง ทำให้ผู้รับบริการขาดความรู้ ความเข้าใจ ในงานบริการของสำนักงานเขต และมีเจ้าหน้าที่ในงานการให้บริการไม่เพียงพอต่อความต้องการ เจ้าหน้าที่บางคนมีวาจา น้ำเสียงที่แข็งไปบ้าง การพูดจาไม่สุภาพ อ่อนโยน พร้อมหน้าตาไม่ค่อยยิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้การบริการไม่เป็นกันเอง สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร คือ ควรมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่งานด้านบริการอยู่เสมอ ให้มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถ ใน

งานบริการเป็นอย่างดี ควรรับฟังปัญหาและหาแนวทางแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ควรนำหลักสังคหัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้และพัฒนา การให้บริการของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสังคหัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

จากผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์หลักสังคหัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรกมล ชูณกุลพงษ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผลจากการวิจัยพบว่า การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านทาน ด้านสมานัตตตา ด้านปิยวาจา และด้านอิตถจริยา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านทาน จากผลการวิจัย พบว่า สำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ให้การบริการตามหลักสังคหัตถุธรรม ด้านทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่มีความเสียสละยินดีให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่มาติดต่อสอบถาม อย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตนธัญชา ตันอมাত্রรัตน์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยตามหลักสังคหัตถุ 4 ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการให้บริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยตามหลักสังคหัตถุ 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นประชาชนต่อการให้บริการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคคลที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นให้บริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

ตามหลักสังคหวัตถุ 4 แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติตามที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังควรทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาในการให้บริการของผู้ที่มาใช้บริการตามแต่ละสาขาของธนาคาร ควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้บริการเพื่อประกอบการอธิบายและน่าจะมีการพิจารณาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจจะมีความคาดหวังต่อคุณภาพบริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยอีกด้วย

2) ด้านปิยวาจา จากผลการวิจัย พบว่า สำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ให้การบริการตามหลักอิทธิบาทธรรม ด้านปิยวาจา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจาก เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาสุภาพอ่อนโยน มีความจริงใจต่อประชาชนผู้มารับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัฒนา ภักดิ์สังข์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีตำรวจภูธรหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีตำรวจภูธรหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือในด้านทาน และด้านสมานัตตตา ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านอัตถจริยา เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่า บุคคลที่มีเพศและอาชีพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับอายุและการศึกษา มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาได้พบแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชน ของสถานีตำรวจภูธรหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจควรพัฒนาด้านการบริการอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ควรมีการอบรมด้านคุณธรรม โดยนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้ในการให้บริการทำให้ประชาชนผู้รับบริการรู้สึกประทับใจในการให้บริการสมกับคำว่า “บริการดุจญาติ พี่ทักษ์ราษฎร์ดุจครอบครัว” ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3) ด้านอัตถจริยา จากผลการวิจัย พบว่า สำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ให้การบริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ด้านอัตถจริยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเต็มความสามารถ มุ่งสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน เมื่อได้รับการร้องขอหรือต้องการความ

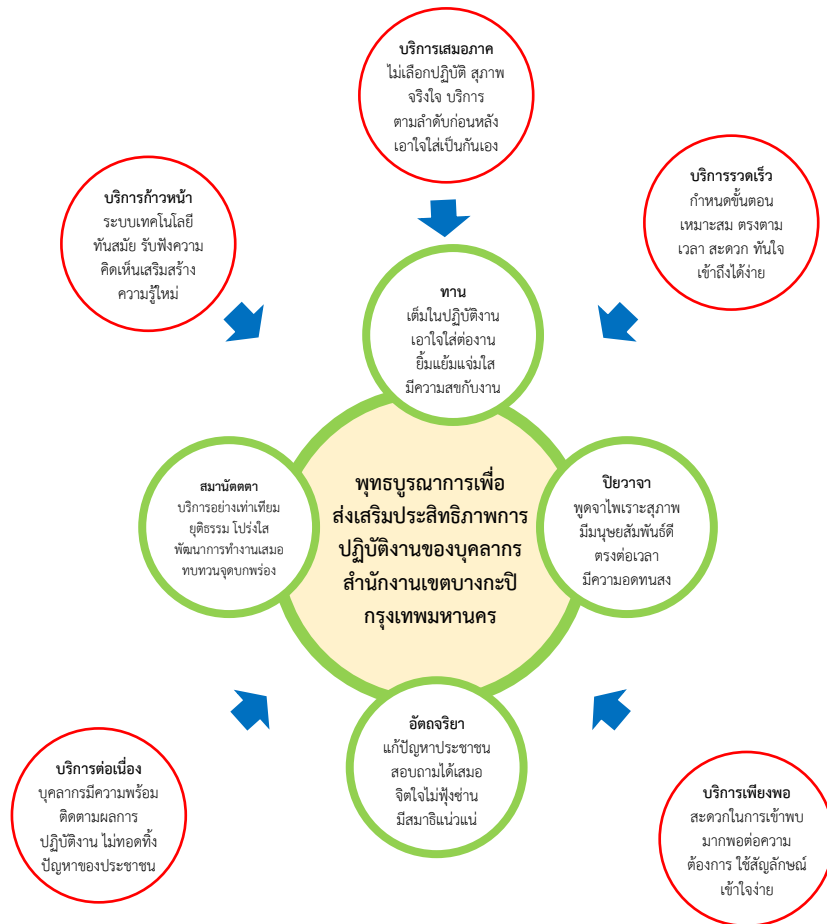
ช่วยเหลือ ก็เต็มใจในการช่วยกันเอื้อเพื่อ บรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ไม่คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อยหรือความลำบากในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาวชิชัย วิชาชนเมธี (เถื่อนมูลแสน) (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของที่ว่าการอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของที่ว่าการอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านทานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก พบปัญหา อุปสรรค ในการให้บริการประชาชนของที่ว่าการอำเภอตากฟ้า ในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ประชาชนไม่ได้รับการบริการอย่างเพียงพอ เจ้าหน้าที่บางคนยังขาดความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอรับบริการ ขาดการชี้แจง เป็นต้น เจ้าหน้าที่ควรแก้ไขโดยจัดน้ำดื่มให้กับประชาชนที่มาขอรับบริการ และช่องทางสำหรับผู้สูงอายุ รวมถึงควรให้คำอธิบายต่าง ๆ กับประชาชนที่มาขอรับบริการ เจ้าหน้าที่ควรปฏิบัติตนให้เป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอรับบริการ มีการชี้แจงสิ่งต่าง ๆ ให้กับประชาชนในทุกด้าน พร้อมการให้บริการเท่าเทียมกันโดยยึดกฎระเบียบข้อบังคับเดียวกัน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนสืบไป

4) ด้านสมานัตตตา จากผลการวิจัย พบว่า สำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร ให้การบริการตามหลักสังคหวัตถุธรรม ด้านอัตถจริยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่วนมากมีความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติแก่คนผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระสุนทร ธรรมโร (บุญคง) (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลจากการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนวัดหนองสนม มีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชุมชนวัดหนองสนมเป็นอย่างดี เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านทาน ผลการวิจัย พบว่า อยู่ในระดับมาก ด้านปิยวาจา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ ด้านอัตถจริยา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และด้านสมานัตตตา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ประชาชนยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร” สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมการให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร” สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) หลักสัจหวัดอุธรรม หลักสัจหวัดอุธรรมเป็นคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจคนผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รักเป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป เป็นการปลูกไมตรี เต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็นสุขประกอบด้วยหลัก 4 ประการ ดังนี้ 1. ทาน การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยการให้สิ่งของ หรือให้ความรู้ แนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอ้อ้อมอารี จะช่วยผูกใจคนไว้ได้ การให้จะไม่สูญเปล่า ผู้ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “มณาปทายี ลมเต มณาปิ” แปลว่า ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่าพอใจ การให้ทานสามารถทำได้ 2 วิธี คือ การแบ่งปันสิ่งของ (อามิสทาน) และ การแบ่งปันวิทยาการความรู้ แนะนำสั่งสอนให้เกิดความเข้าใจ (ธรรมทาน) 2. ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ ความเป็นผู้มีวาจาน่ารัก พูดอย่างรักกัน วาจาเป็นที่รัก วาจาสุดดีมีน้ำใจ หรือ วาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าววาจาสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน มีทางเสียง สมานสามัคคี ซาบซึ้งใจ ทำให้เกิดไมตรีรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยม ยอมตาม พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักการพูดไว้ดังนี้ 1) ต้องเป็นความจริง 2) เป็นคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน 3) พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์ 4) พูดแล้วเกิดการสมานสามัคคี 5) พูดด้วยจิตเมตตา 6) พูดถูกกาลเทศะ คือ ถูกเวลาและสถานที่ 3. อัตถจริยา การประพฤติประโยชน์ทำประโยชน์แก่เขา หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนตน 2 ด้าน คือ 1) การทำตนให้เป็นประโยชน์ คือทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษาเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ตลอดจนเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนา 2) การทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ คือการสร้างตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่นิ่งดูดาย มีน้ำใจไมตรีต่อกัน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามสติกำลัง ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “คนทำหมู่คณะให้ดังงาม” 4. สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย วางตนให้เหมาะสมแก่ฐานะภาวะ บุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน

2) สัจหวัดอุธรรมกับการมีส่วนร่วมประชาชนในฐานะผู้ใช้บริการ สามารถนำหลักสัจหวัดอุธรรมมาปฏิบัติกับการมีส่วนร่วมได้ดังนี้ ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน เสียสละเวลา เพื่อเข้าร่วมประชุมในเวทีประชาคมเพื่อเสนอปัญหาของ

ชุมชน และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมทั้งการร่วมสนับสนุนทางด้าน ทุน ทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ อาหาร เครื่องดื่ม ในกิจกรรม หรือโครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดขึ้น ปิยวาท กล่าววาทที่เป็นประโยชน์ เสนอปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหา ด้วยหลักการ และองค์ความรู้ ไม่กล่าววาทที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง แตกแยก ขาดความสามัคคี อัตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ สละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนตนเพียงเล็กน้อย เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เข้าร่วมกิจกรรม ขวนขวายช่วยเหลือ ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ละชุมชน สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือ ทำตัวให้กลมกลืนกับคนอื่น วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคกันต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุขทุกข์ คือร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

3) สังคหวัตถุธรรมกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะผู้ให้บริการ สามารถนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาปฏิบัติกับการบริหารได้ดังนี้ ทาน การให้ การเสียสละ เอื้อเฟื้อ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของนโยบาย โครงการ หรือการให้ปันวัสดุสิ่งของ เพื่อบรรเทาความทุกข์ร้อนของประชาชน ปิยวาท ให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นกันเองกับประชาชนผู้มารับบริการ เป็นกัลยาณมิตรของประชาชนแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ อัตถจริยา ทำตนให้เป็นประโยชน์ และทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นที่พึงของประชาชนสมานัตตตา ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย เป็นตัวอย่างที่ดี และเป็นทีเคารพรักของประชาชน

สรุปได้ว่า การให้บริการประชาชนของสำนักงานเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร นั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน และการบริหารงานที่ดี ต้องมีคุณธรรม เป็นตัวกำกับด้วย สังคหวัตถุธรรม 4 ประการดังที่กล่าวมาข้างต้น คือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี สามารถนำมาปฏิบัติได้ทั้งในภาครัฐในฐานะผู้ให้บริการ และภาคประชาชนในฐานะผู้รับบริการ ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะก่อให้เกิดความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวในหมู่คณะ เกิดความร่วมมือ พัฒนาไปสู่การให้บริการที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เจ้าหน้าที่ควรให้บริการประชาชนด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกันและมีไมตรีจิตต่อกันเหมือนกับเป็นญาติพี่น้องของตนเอง
2. เจ้าหน้าที่ควรมีการพูดจาที่ไพเราะน่าฟังแก่ผู้ที่มาใช้บริการด้วยความเต็มใจและจริงใจ

3. เจ้าหน้าที่ควรมีการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เจ้าหน้าที่ควรมีการให้ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ให้กับประชาชนเป็น
สำคัญ

2. เจ้าหน้าที่ควรมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่เลือกปฏิบัติกับการ
บริการประชาชน

3. เจ้าหน้าที่ควรประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. หน่วยงานสำนักงานเขตอื่น ๆ ควรที่จะทำการศึกษาหลักกรรมทาง
พระพุทธศาสนาอื่น ๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

2. หน่วยงานสำนักงานเขตอื่น ๆ ควรมีการศึกษาหลักกรรมในลักษณะอื่น ๆ ที่มีผล
ต่อการพัฒนาระบบบริการของสำนักงานเขตวังทองหลางหรือเขตอื่น ๆ

3. ควรขยายขอบเขตการวิจัยการให้บริการประชาชนในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งใน
ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่กว้างขวางขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กองงานวิจัยและประเมินผล. (2533). *เจ้าหน้าที่ปกครอง สถานภาพ
บทบาท และพฤติกรรมในการให้บริการประชาชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วน
ท้องถิ่น.

จารุวรรณ กนกทอง. (2559). *ความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักงานเขตวังทองหลาง
กรุงเทพมหานคร (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจ)*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

พรกมล ชูกุลพงษ์. (2554). *การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาล
เยาวชนและครอบครัวกลาง (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์
ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาวัชชัย วิภชฺษเมธี (เถื่อนมูลแสน). (2555). *คุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของที่ว่าการอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง). (2560). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตนธัญญ์ ตันอมารัตน์. (2553). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยตามหลักสังคหวัตถุ 4* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัฒนา ภัคสังข์. (2555). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีตำรวจภูธรหนองกรด จังหวัดนครสวรรค์* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตวังทองหลาง. (2564). *อำนาจหน้าที่*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2566, จาก <http://www.bangkok.go.th/wangthonglang/page/sub/17993/>
- Chris, B. (2564). *A history of Thailand*. สืบค้น 17 สิงหาคม 2566, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/กรุงเทพมหานครcite_note-3.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ
มหาวิทยาลัยเอกชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

MARKETING MIX FACTORS THAT AFFECT THE DECISION TO CHOOSE
FURTHER EDUCATION PRIVATE UNIVERSITY FOR MATHAYOM 6
STUDENTS IN THE NORTHEASTERN REGION

ธฤกิจ สายบุปผา, บุษกร วัฒนบุตร, วิโรจน์ หมั่นเทพ

Turakit Saibuppha, Busakorn Watthanabut, Wirote Mueanthep

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

North Bangkok University

Corresponding Author E-mail: wirote.mu@northbkk.ac.th

๘-----๘

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชน 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีเจาะจง จำนวน 400 ตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2) สภาพการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูล และด้านการประเมินทางเลือก คณะ/สาขา รองลงมา ได้แก่ มีด้านการตระหนักถึงความต้องการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

* Received October 24, 2023; Revised October 31, 2023; Accepted November 1, 2023

ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ 3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากที่สุดได้แก่ ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (X7) รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์(X1) ด้านสถานที่ (X3) ด้านบุคลากร (X5) และด้านการส่งเสริมการตลาด (X4) ตามลำดับ โดยมีประสิทธิภาพร่วมกันในการทำนายปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนได้ ร้อยละ 64.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ส่วนประสมการตลาด; การตัดสินใจศึกษาต่อ; มหาวิทยาลัยเอกชน

Abstract

This research article has objectives as follows: 1) to study the market mix factors in deciding to study at a private university. 2) to study the decision to study at a private university. 3) To study the market mix factors that affect the decision to study in private universities of students at the Mathayom 6 level in the Northeastern region. It is quantitative research. The population used in this research is students in Mathayom 6 in the Northeastern region with a sample group that is obtained from non-probability sampling. by a specific method (Purposive Sampling), totaling 400 samples.

The research results were 1) The overall condition of the marketing mix factors is at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level, respectively. 2) the decision to study at a private university. of students at the Mathayom 6 level in the Northeastern region that overall is at a high level. When considering each aspect, it was found that the areas with the highest averages were information seeking and the aspect of evaluating faculty/department alternatives, followed by the aspect of being aware of needs, and the item with the least average value was an aspect of decision-making, respectively. 3) the market mix factors that affect the decision to study in private universities of students at the Mathayom 6 level in the Northeastern region the most include The aspect of creating and presenting physical characteristics (X7), followed by the aspect

of product (X1), location (X3), personnel (X5) and marketing promotion (X4) respectively, with mutual efficiency in Predict the marketing mix factors that affect the decision to study at a private university at 64.5 percent, with statistical significance at the .05

Keywords: Marketing mix Factors; Decision to Study Further; Private Universities

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญทัดเทียมกับนานาประเทศนั้นสิ่งที่สำคัญคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ โดยรูปแบบหนึ่ง ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่สำคัญก็คือการศึกษา ในการพัฒนาการศึกษาของประเทศจะประสบความสำเร็จได้ จึงจำเป็นต้อง มีการวางแผนและการดำเนินการเชิงรุกที่ตีรวนด้วย นั้นหมายความว่าให้ความสำคัญกับการคาดการณ์แนวโน้มอนาคตทางการศึกษาเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจที่จะเลือกเรียนต่อให้ได้สอดคล้องตามสภาพการเปลี่ยนแปลง หลีกเลี่ยงอุปสรรคปัญหาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากแนวโน้มอนาคตที่จะมาถึง

ด้วยเหตุนี้จึง ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาตามมา ในระดับสถาบันที่มีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อรับผู้เรียน เข้าศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนการรับ ในขณะที่เดียวกันก็ได้เปิดโอกาสและทางเลือกให้แก่ ผู้เรียนมากขึ้น ปัจจุบันแนวโน้มทางการศึกษาได้ถูกพัฒนาขึ้นมากทรัพยากรมนุษย์เป็นกำลังสำคัญที่มีส่วนช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่องค์กร สังคม ไปถึงการพัฒนาประเทศ และวิธีการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีก็คือการให้การศึกษาแก่บุคคลในทุกรูปแบบโดยไม่จำกัดเฉพาะการศึกษาใน

โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเท่านั้น (บุษกร วัฒนบุตร, 2562) ซึ่งเป็นกระแสทำให้ผู้ปกครองนักเรียน เกิดความกระตือรือร้น พยายามหาทางศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะที่นำไปสู่การแข่งขันในช่วงชีวิตวัยทำงาน การเลือกงาน อาชีพ ตำแหน่งที่มีความเหมาะสม รายได้ที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นที่ยอมรับจากเพื่อนฝูง ชุมชนและสังคม (ฉัตรชัย อินทสังข์, 2552) จากการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่าปัจจัยที่มีผล ต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นมีหลายปัจจัยเช่นความชอบและความถนัดของตัวนักเรียน ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ชื่อเสียงของคณาจารย์ผู้สอน ค่าเล่าเรียน คุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัยความเป็นที่ยอมรับในวงการต่อหลักสูตรและมหาวิทยาลัยที่เลือกเรียน ความคาดหวังหลังจากจบการศึกษา คุณภาพของหลักสูตร คุณภาพของสถาบันและชื่อเสียงของสถาบัน ความคาดหวังเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการและได้เข้าทำงานในตำแหน่งที่ดี (Cubillo, Sanchez, and Cervino. 2006)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐบาล มหาวิทยาลัยเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐบาลในสังกัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา จึงกล่าวได้ว่าการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ทั่วประเทศ และเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษา ให้แก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึง ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาตามมา ในระดับสถาบันที่มีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อรับผู้เรียน เข้าศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย และแผนการรับ ในขณะที่เดียวกันก็ได้เปิดโอกาสและทางเลือกให้แก่ ผู้เรียนมากขึ้น สถาบันการอุดมศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตและพัฒนากำลังคนสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมขั้นสูง เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาประเทศ เช่นในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว จะนำศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาเป็นกำลังสำคัญของการขับเคลื่อน คุณภาพของการอุดมศึกษายังเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของการวัดขีดความสามารถในการแข่งขัน และทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการอุดมศึกษาของประเทศอย่างจริงจัง การกำหนดทิศทางการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือการศึกษาแนวโน้มสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตจำเป็นต้องคำนึงถึงกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว พ.ศ. 2561 - 2580 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งกำหนดเป้าหมายในการยกระดับคุณภาพและการพัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และมองอนาคตร่วมกัน โดยได้กำหนดภาพปัจจุบัน และอนาคตไว้ถึง 10 ประเด็น โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ เช่น

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม การเข้าถึงบริการการอุดมศึกษา คุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา การมีงานทำและตลาดแรงงานในอนาคต

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐบาล มหาวิทยาลัยเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐบาลในสังกัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา จากข้อมูลของระบบสารสนเทศของ สำนักงานการอุดมศึกษาเกี่ยวกับจำนวนมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ปี 2562 พบว่าจำนวนสถาบันอุดมศึกษามีปริมาณการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะ 10 กว่าปีที่ผ่านมา ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยประเภทต่าง ๆ ทั้งสิ้น 165 แห่ง แบ่งเป็น มหาวิทยาลัยของรัฐและในกำกับของรัฐจำนวน 34 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 40 แห่ง และประเภทอื่น ๆ (วิทยาลัย สถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึก) อีกจำนวน 37 แห่ง จึงกล่าวได้ว่าการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ทั่วประเทศ และเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึง ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาตามมา ในระดับสถาบันที่มีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อรับผู้เรียน เข้าศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนการรับ มีข้อมูลภาพรวมผู้สำเร็จการศึกษาในปี 2562 มีจำนวน 2,257,233 คน โดยมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) จำนวน 304,372 คน ร้อยละ 13.48 ในขณะที่เดียวกันก็ได้เปิดโอกาสและทางเลือกให้แก่ ผู้เรียนมากขึ้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจุดหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ วิสัยทัศน์ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้เป็นมนุษย์ที่มีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ และมีหลักการที่สำคัญเพื่อทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่าง เสมอภาคและมีคุณภาพ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งผลวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยความต้องการที่มีผลต่อการเลือกเรียนต่อของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป็นการรวบรวมข้อมูลไปใช้ในการแก้ปัญหาการลดลงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้เลือก เรียนต่อ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดโครงการแนะแนวนักเรียน ในการตัดสินใจเลือกเข้า ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชนและยังเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการเลือกเปิดคณะสาขาที่นักเรียนสนใจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 20 จังหวัด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2566 จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 83 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับชั้น แผนการเรียน สถานภาพครอบครัว และความสนใจในคณะ/สาขาวิชา

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมและจำแนกรายด้านประกอบด้วย 1. ผลิตภัณฑ์ (Product) 2. บุคลากร (People) 3. ราคา (Price) 4. ท่าเลที่ตั้ง (Place) 5. ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) 6. การส่งเสริมการตลาด(Promotion) 7. กระบวนการ (Process)

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวมและจำแนกรายด้านประกอบด้วย 1.การรับรู้ตอบสนอง (Problem Recognition) 2.การแสวงหาข้อมูล

(Information search) 3.การเปรียบเทียบ (Evaluation of Alternative) 4.การซื้อ (Buying Decision) 5.หลังการซื้อ (Post Purchase Behavior)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

วิเคราะห์ค่า IOC ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำนวณจากสูตรค่า IOC (Index of item objective congruence) โดยผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 มาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นการวิจัยทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเพื่อส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัย พร้อมกับแบบสอบถามที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้ว ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนทั้งข้อมูลและจำนวนของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาจัดหมวดหมู่และลงรหัสข้อมูล

3. บันทึกข้อมูลของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจ เลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการบรรยายข้อมูล และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พร้อมนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยบรรยายเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence: IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) วิธีการของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. สถิติเพื่อการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี ENTER

ผลการวิจัย

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สภาพปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $S.D.=.630$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านราคา (Price) ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=.749$) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=.702$) และด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=.725$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, $S.D.=.704$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากร (People) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=.752$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=.587$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูล ($\bar{X}=4.17$, $S.D.=.702$) และด้านการประเมินทางเลือก คณะ/สาขา ($\bar{X}=4.17$, $S.D.=.665$) รองลงมา ได้แก่ มีด้านการตระหนักถึงความต้องการ ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=.704$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.78$, $S.D.=.714$) ตามลำดับ

3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 ตัวแปรหลัก ได้แก่ ตัวแปร ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านสถานที่ (X_3) ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ด้านบุคลากร (X_5) และด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (X_7) ซึ่งตัวแปรทั้ง 5 ด้านนี้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อ ซึ่งปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากที่สุดได้แก่ ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (X_7) รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านสถานที่ (X_3) ด้านบุคลากร (X_5) และด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ตามลำดับ โดยมีประสิทธิภาพร่วมกันในการทำนายปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนได้ ร้อยละ 64.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มากที่สุดได้แก่ ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (X_7) รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านสถานที่ (X_3) ด้านบุคลากร (X_5) และด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ตามลำดับ สอดคล้องกับธนวัฒน์ อินทวิ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อ ในระดับอุดมศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่ตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา สามารถจัดกลุ่มได้ 6 องค์ประกอบ ดังนั้น ทาง มหาวิทยาลัยจึงควรสนับสนุนองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน เพื่อจัดกลุ่มการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษา เพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คือด้านอิทธิพลชักจูงจากบุคคลอื่น ๆ องค์ประกอบที่ 2 คือ ด้านผลผลิตและคุณภาพ องค์ประกอบที่ 3 คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 4 คือ ด้านความน่าเชื่อถือของสถาบัน องค์ประกอบที่ 5 คือ ด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร

องค์ประกอบ ที่ 6 คือ ด้านสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับ กรณีศ วงศ์วานิช และกรเอก กาญจนาโกคิน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนประสมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .651) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการตัดสินใจในทุกด้าน ($R = .813$) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสม การตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจได้แก่ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดปัจจัยด้านบุคลากรและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ($R^2 = .715$) ส่วนปัจจัยด้านสถานที่และปัจจัยด้านกระบวนการไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Melissa James-MacEachern and Dongkoo Yun (2017) ได้ศึกษาเรื่อง Exploring factors influencing international students' decision to choose a higher education institution: a comparison between Chinese and other students พบว่า ข้อมูลที่มีประโยชน์ น้อยที่สุดในการตัดสินใจเลือก สถาบันอุดมศึกษา คือ การสื่อสารโดยตรงจากทางสถาบัน นอกจากนั้นยัง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Sabir et al. 2013) ได้ศึกษาเรื่อง Factors affecting university and course choice: A comparison of undergraduate engineering and business students in Central Punjab พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับรูปแบบการ สื่อสารการตลาดแบบเดิม เช่น ข้อมูลจาก เว็บไซต์ของสถาบัน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เนื่องจากเชื่อว่าเป็นข้อมูลที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีส่วนสำคัญ ต่อการตัดสินใจเลือกเรียน ของนักศึกษา ดังนั้นสถาบันต่าง ๆ ควรมีการปรับปรุงรูปแบบกลยุทธ์ และการ ส่งเสริมทาง การตลาด ควรมุ่งเน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของสถาบันการศึกษา และ ชื่อเสียง ของสถาบันให้ดียิ่งขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียน ของนักศึกษา ผลการศึกษาข้อมูลและความสัมพันธ์ปัจจัยด้านจิตวิทยา ที่ส่งผลต่อการ ตัดสินใจสมัครเรียนหลักสูตรด้าน การประกอบอาหาร พบว่า ปัจจัยทุกด้าน คือ ปัจจัยด้าน การสนใจ ด้านการรับรู้ ด้านการเรียนรู้ ด้าน บุคลิกภาพ ด้านทัศนคติ ส่งผลต่อการตัดสินใจ สมัครเรียนของนักศึกษา โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่ส่งผล ต่อการตัดสินใจสมัครเรียน มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ปัจจัยด้านการสนใจ ปัจจัยด้านทัศนคติ ปัจจัยด้าน บุคลิกภาพ ตามลำดับ กล่าวคือ นักศึกษาส่วนใหญ่ที่สมัครเรียนด้านการประกอบอาหารนั้น มีทัศนคติ ที่ดีและ มีความชอบ มีความถนัดในด้านการประกอบอาหาร และเชื่อว่าการเรียนด้านการ ประกอบอาหารนั้นเป็นสิ่งที่ ไม่ยากจนเกินไป จึงตัดสินใจสมัครเรียนในสถาบันที่ตรงกับ

ความต้องการของตนมากที่สุด โดยมีความมั่นใจใน สถาบันที่ตนเองเป็นผู้เลือกกว่า จะสามารถทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในวิชาชีพนี้ สามารถเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ จากการประกอบอาชีพเซฟ หรือการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาหาร ประกอบกับการที่นักศึกษาจะได้รับการจูงใจทั้งจากปัจจัยภายในตัวนักศึกษาเอง เช่น ความชอบ ความถนัด ความเชื่อ และทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาหาร และปัจจัยภายนอก เช่น วัฒนธรรม สภาพสังคม สื่อต่าง ๆ และ คนใกล้ชิด อาทิ ผู้ปกครอง เพื่อน และอื่น ๆ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการแสดงออกด้านพฤติกรรม คือการตัดสินใจสมัครเรียน ข้อสรุปนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของ วิเชียร วงศ์ณิชากุล และคณะ (2550) และ วิทวัส รุ่งเรืองผล (2558) กล่าวว่า การจูงใจ (Motivation) หมายถึง แรงผลักดัน ความมุ่งประสงค์ หรือความต้องการต่าง ๆ ที่เป็นสภาวะภายในของบุคคลที่ถูกกระตุ้นปลุกเร้า และผลักดันให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรม ออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ 1. ผลการวิจัยครั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการประกอบอาหาร คณะกรรมการ บริหารหลักสูตรและผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา และนำไปวางแผนกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ให้เป็นที่ รู้จักของผู้สนใจจะเข้าศึกษาต่อให้มากยิ่งขึ้น 2. ผลที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำไปปรับปรุงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) แต่ละด้าน ของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรด้านการประกอบอาหารและผู้เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้ 2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด ที่นักศึกษาใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ สมัครเรียน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญในการมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบัน ให้ การสนับสนุนคณาจารย์ และนักศึกษาในการเข้าแข่งขันในรายการแข่งขันต่าง ๆ เพื่อเป็นการแสดงศักยภาพ ของสถาบันให้เป็นที่ยอมรับในสังคมวงกว้าง มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ส่งเสริมการเรียนการสอนโดยเน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง โดยการบูรณาการภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึก ปฏิบัติจริง เพื่อให้นักศึกษามีคุณลักษณะนิสัยเพื่อการประกอบอาชีพ มีทักษะการทำงานอาชีพตามสมรรถนะ นักศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน และสมรรถนะวิชาชีพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการทำงานอาชีพ และการใช้ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีต่อการตัดสินใจสมัครเรียนหลักสูตรด้านการประกอบอาหารของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 551 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งความรู้ที่ใช้ในการทำงานอาชีพ และความรู้ตามสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับนักศึกษาในการหางานหลังสำเร็จการศึกษา

หรือประกอบธุรกิจส่วนตัวได้ 2.2 ปัจจัยด้านราคา สถาบันอุดมศึกษาควรมุ่งเน้นการสร้าง ความคุ้มค่าและคุณภาพในทุกด้าน ให้มีความเหมาะสมกับราคาที่นักศึกษาต้องจ่าย ทั้งนี้ หากราคากับคุณภาพมีความสอดคล้องกันย่อมส่งผลใน ทางบวกในด้านการตัดสินใจสมัคร เรียนของนักศึกษาได้ 2.3 ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีการปรับปรุงรูปแบบ งานบริการต่าง ๆ อาทิ การ ชำระค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่าง ๆ ควรมีการลดขั้นตอนที่ไม่ จำเป็นเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการทำธุรกรรม ต่าง ๆ เพิ่มช่องทางการชำระเงินที่ หลากหลายและสอดคล้องกับเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่วนในด้านสถานที่ตั้ง ควรจัดหา ช่องทางเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดหาที่พัก หรือให้คำแนะนำในด้านที่พักให้กับ นักศึกษาที่มี ความจำเป็นได้ 2.4 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับรูปแบบการสื่อสารการตลาดแบบเดิม เช่น ข้อมูล จากเว็บไซต์ของสถาบัน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อ อื่น ๆ เนื่องจากเชื่อว่าเป็นข้อมูลที่ไม่มีความ น่าเชื่อถือ ดังนั้น สถาบันต่าง ๆ ควรมีการปรับปรุงกลยุทธ์ การส่งเสริมทางการตลาด และ ควรใช้วิธีการสื่อสารกับนักศึกษาโดยตรงไปตรงมา ให้ข้อเท็จจริงเพื่อ ประกอบการ ตัดสินใจ ในขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของ สถาบันการศึกษา และชื่อเสียงของสถาบันให้ดียิ่งขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อ การตัดสินใจเลือกเรียนของนักศึกษา 2.5 ปัจจัยด้านบุคลากร ควรให้ความสำคัญกับ กระบวนการคัดเลือก สรรหา คณาจารย์และ บุคลากรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มี ประสบการณ์ทำงานจริง และมีความชำนาญเฉพาะทางตรงกับสาขาวิชาที่ สอน นอกจากนั้นควรมีการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของคณาจารย์ใน หลักสูตรให้มีความ ทันสมัย เข้าใจสถานการณ์ในอุตสาหกรรมในปัจจุบัน เพิ่มพูนทักษะ ด้านการสอนให้สามารถสร้างบรรยากาศ การเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย เรียนสนุกและมีความ น่าสนใจ โดยไม่ยึดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้น การให้ผู้เรียนท่องจำเนื้อหา และเปิดโอกาสให้คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรได้พัฒนาตนเองทั้ง ด้านวิชาการ ด้านการเรียนการสอน และด้านการวิจัย ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น เช่น การให้ทุน สนับสนุนการวิจัย การ ตีพิมพ์บทความวิจัย การศึกษาดู งานทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2.6 ปัจจัยด้าน ลักษณะทางกายภาพ ควรมีการปรับปรุงคุณภาพของอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ วัสดุติด บัสภาพแวดล้อมโดยรวม สิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัยภายในสถาบัน ให้มี ความ เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษา และทำการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งาน เพื่อช่วยส่งเสริม ประสบการณ์เรียนรู้ที่ดีให้กับนักศึกษาได้ 2.7 ปัจจัยด้านกระบวนการ ควร

มีการพัฒนาระบบต่าง ๆ ภายในสถาบันให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระบบการลงทะเบียนที่ต้องมีความสะดวกรวดเร็ว และสามารถอำนวยความสะดวก และช่วยแก้ปัญหาในการลงทะเบียนให้กับนักศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและกว้าง มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้ปกครองอาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจสมัครเรียนมากกว่าตัวนักศึกษาเอง 2. ควรทำการศึกษาในเชิงลึก เกี่ยวกับปัจจัยด้านการสื่อสารทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจสมัครเรียนของนักศึกษา เพื่อขยายความรู้ความเข้าใจ ทราบถึงข้อมูลด้านความรู้สึกและทัศนคติของนักศึกษา ที่มี ต่อการสื่อสารทางการตลาดจากสถาบันการศึกษาต่างๆ 3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่อื่น ๆ เช่น พื้นที่ในต่างจังหวัด เพื่อนำผลการวิจัยมายืนยันกับ ผลการวิจัยนี้ 4. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสนทนากลุ่ม หรือ การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ ทราบถึงเหตุผลในเชิงลึก หรือค้นพบปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจสมัครเรียนของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ประกอบ	ผลการวิจัย
ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สภาพปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ ด้านบุคลากร
สภาพการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ด้านการเสาะแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก คณะ/สาขา มีด้านการตระหนักถึงความต้องการ ด้านการตัดสินใจ
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยเอกชนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการจัดทำราคาเพื่อจูงใจต่อการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกเรียนมหาวิทยาลัยเอกชน

2. ควรมีการพัฒนาและนำเสนอลักษณะทางกายภาพที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกเรียนมหาวิทยาลัยเอกชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในเขตพื้นที่อื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจน

2. ควรศึกษาในเชิงลึกเพื่อหาแนวทางตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กรณีศ วงศ์วานิช และกรเอก กาญจนโกคิน. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 11(1), 13-25.

ฉัตรชัย อินทสังข์ และคณะ. (2552). *ความต้องการศึกษาต่อ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาจังหวัดนครราชสีมา* (รายงานวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

ธนพัฒน์ อินทวิ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถาบันศึกษาเพื่อเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(1), 1-14.

บุษกร วัฒนบุตร. (2562). ศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์โดยภาคเอกชนเพื่อสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(4), 191-200.

วิเชียร วงศ์ณิชากุล และคณะ. (2550). *การบริหารการส่งเสริมการตลาด*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วิทวัส รุ่งเรืองผล. (2558). *หลักการตลาด Principles of Marketing* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมคิด บางโม. (2548). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.

- สมาน อัสวภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษายุคใหม่ : แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลราชธานี: หจก.อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2550). พฤติกรรมองค์การ ทฤษฎีและการประยุกต์ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Cubillo, J. M., Sanchez, J., & Cervino, J. (2006). International student's decision-making process. *International Journal of Educational Management*, 20(2), 101-115.
- Maceachern, M.J. & Yun, D. (2017). Exploring factors influencing international students' decision to choose a higher education institution: a comparison between Chinese and other students. *International Journal of Educational Management*, 31(3), 1-20.
- Sabir, R. I., Ahmad, W., Ashraf, R. U., & Ahmad, N. (2013). Factors affecting university and course choice: A comparison of undergraduate engineering and business students in Central Punjab, Pakistan. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, 3(10), 298-305.

แรงจูงใจในการทำงานแบบ GIG WORKER สำหรับธุรกิจ START UP ด้าน
อินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT)*
GIG WORKER MOTIVATION FOR INTERNET OF THINGS (IoT) START – UP
BUSINESSES

จิระเดช เพ็ชรเชียว, ตระกูล จิตวัฒนากร, วิโรจน์ หมั่นเทพ

Chiradej Phetkhew, Trakul Chitwattanakorn, Wirote Mueanthep

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

North Bangkok University

Corresponding Author E-mail: krittiya.kh@northbkk.ac.th

๒๐-----๐๓

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) และเพื่อเปรียบเทียบ ลักษณะทางประชากรกับแรงจูงใจการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) เป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.950 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1.แรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก 2. กลุ่มตัวอย่างที่มี ลักษณะทางประชากร ด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา สถาบันการศึกษา และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการทำงาน; Gig Worker; อินเทอร์เน็ตออฟติง

* Received October 24, 2023; Revised October 31, 2023; Accepted November 1, 2023

Abstract

This research article has objectives as follows: to study the gig worker motivation for Internet of Things (IoT) start-ups and to compare demographic characteristics with the gig worker motivations for Internet of Things (IoT) start-ups. A sample group of 400 people involved in Internet of Things (IoT) in Bangkok using a questionnaire about motivation to work as a gig worker for start-up businesses. It was a questionnaire with a reliability of .950. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance.

The results revealed that: 1. Overall motivation to work as a gig worker for Internet of Things (IoT) startup businesses was found to be at a high level. 2. The sample group has demographic characteristics in terms of gender, age, and educational level. Field of study academy and monthly income is different. There is no difference in motivation to work as a gig worker for startup businesses on the Internet of Things (IoT).

Keywords: Motivation To Work; Gig Worker; Internet of Things

บทนำ

ในยุคที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและเข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้นทำให้หลายธุรกิจต้องมีการปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถแข่งขันกับตลาดในยุคปัจจุบันได้ นอกจากนี้เทคโนโลยีและนวัตกรรมยังเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ ทำให้เกิดแนวคิดการทำธุรกิจรูปแบบใหม่หรือที่เรียกกันว่า ธุรกิจสตาร์ทอัพ (startup) คือ ธุรกิจที่เกิดจากการมองเห็นโอกาสหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนส่วนมากแล้วหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (solution) ใหม่ ๆ ให้กับลูกค้า โดยการสร้างโมเดลธุรกิจที่มีเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการที่แตกต่างจากเดิม โดยธุรกิจจะต้องสามารถทำซ้ำและขยายตัวเติบโตได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาอันสั้นอีกทั้งยังสร้างกำไรและเพิ่มจำนวนผู้ใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง (สุพนตร แสนเสนา และคณะ, 2560) ทั้งนี้ สรานี สงวนเรือง (2560) ได้นำเสนอรูปแบบธุรกิจ start-up ในประเทศไทย เกี่ยวกับ Internet of Things (IoT) หรือ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง เป็นเทคโนโลยีการเชื่อมโยง

สิ่งของ หรืออุปกรณ์ เช่น อาคาร บ้าน รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าให้สามารถเชื่อมต่อและควบคุมได้ระยะไกลผ่านแอปพลิเคชัน หรือ บอนอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

จากรายงานผลการสำรวจแรงงานในระบบจากผู้มีงานทำทั้งสิ้น 39.6 ล้านคน เป็นแรงงานนอกระบบ 20.2 ล้านคน (ร้อยละ 51.0) และเป็นแรงงานในระบบ 19.4 ล้านคน (ร้อยละ 49.0) (กองเศรษฐกิจการแรงงาน, 2566) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานถึง ร้อยละ 51 ของผู้มีงานทำ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มทำงานที่มีเป็นจำนวนมากโดยอาชีพที่น่าสนใจในแรงงานกลุ่มนี้ คือ Gig Worker ซึ่งหมายถึงคนที่ทำงานในรูปแบบงานชั่วคราวไม่จำเป็นต้องมีนายจ้างไม่สังกัดองค์กรและมีความอิสระในการรับงาน Gig Worker เป็นแรงงานดิจิทัลที่สามารถ “ทำได้ทุกที่” ผ่านช่องทางออนไลน์โดยความสำเร็จของงาน มีทั้งที่ใช้ช่องทางออนไลน์แบบร้อยเปอร์เซ็นต์เช่นบริการทำเว็บไซต์ บริการให้คำปรึกษาออนไลน์หรือยังอาศัยช่องทางกายภาพ (off-line) อยู่บ้างแต่ใช้ช่องทางออนไลน์ในการรับคำสั่งซื้อหรือจับคู่ความต้องการ เช่น บริการของ Ride-hailing การขายสินค้าออนไลน์ (สุมาพร(ศรีสุนทร) มานะสันต์, 2564) จุดเด่นของรูปแบบการทำงานนี้คือมีอิสระทั้งการเลือกรับงานหรือเวลาทำงานมีค่าตอบแทนขึ้นอยู่กับจำนวนงานและความยากง่ายของงานที่ทำอาชีพของ Gig Worker มีได้หลากหลายตามระดับอายุรายได้และการศึกษาแต่อาชีพที่เป็นที่นิยมคืองานรับจ้างทั่วไปธุรกิจส่วนตัวและขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ โดยจุดเด่นของอาชีพนี้ คือ สามารถบริหารจัดการเวลาเองได้ นอกจากนี้ยังสามารถทำงานได้ตามความชอบและความสุข โดยไม่มีข้อจำกัดของรายได้ อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะการทำงานใหม่ๆ ได้ด้วยตนเองซึ่งการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ จะช่วยเพิ่มโอกาสในการได้รับการว่าจ้างและเป็นการต่อยอดในอนาคต (พิมพ์ธัญญา ช้องเสนาะ, 2561)

ผู้ประกอบการธุรกิจ Startup ในปัจจุบันมีสูงขึ้นเป็นอย่างมาก แต่ในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ประสบความสำเร็จและสามารถดำเนินธุรกิจไปได้อย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายด้านและจากการสำรวจพบว่า ปัจจัยแวดล้อมภายในที่มีความจำเป็นต่อการเป็นผู้ประกอบการ คือ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการสามารถกำหนดเป็นความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่ด้วยคุณค่าโดยการอุทิศเวลาและความพยายามที่จำเป็น อาจจะเป็นทางด้านการเงิน ด้านจิตใจ ด้านสังคม โดยจะได้รับผลตอบแทนเป็นความพึงพอใจส่วนบุคคล อีกทั้งเงินทุนถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ดังนั้น ในการประกอบธุรกิจแรกเริ่มการจ้างบุคลากร หรือบุคคลที่จะเข้าร่วมงานภายในองค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะต้องใช้ทุนเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของธุรกิจซึ่ง

บางครั้งมีต้นทุนสูง ดังนั้นทางเลือกหนึ่งของผู้ประกอบการธุรกิจสตาร์ทอัพในการจ้างบุคคลเข้าทำงานในรูปแบบแรงงานชั่วคราว หรือ Gig Worker ซึ่งเป็นแรงงานนอกระบบและหาได้ยากเนื่องจากไม่มีความแน่นอนในรายได้ ผู้ว่าจ้างที่ต้องการแรงงานประเภทดังกล่าวจึงต้องหาแนวทางในการจ้างแรงงานชั่วคราว หรือ Gig Worker เพื่อสร้างโอกาสในธุรกิจช่วงเริ่มต้นต่อไป

สำหรับการสร้างธุรกิจหรือริเริ่มธุรกิจใหม่สำหรับผู้ประกอบการจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับอาชีพ Gig Worker ในประเทศไทยมากนัก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตต่อฟติง (IoT) โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการเพิ่มแรงจูงใจให้ Gig Worker ในการสร้างสรรค์และพัฒนาทางด้านอินเทอร์เน็ตต่อฟติง (IoT) ให้ก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตต่อฟติง (IoT)
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตต่อฟติง (IoT) จำแนกตามลักษณะประชากร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตต่อฟติง (IoT) ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรแน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตต่อฟติง (IoT) ในกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยดัดแปลงขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่าง W.G. Cochran โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และระดับความคลาดเคลื่อนที่ +5%

ใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 400 คน ซึ่งจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ซึ่ง

ผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขที่กำหนด คือ ไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้ Google Form เพื่อส่งลิงค์(Link) ไปยังกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ด้าน เป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานะการศึกษา 4) ระดับการศึกษา 5) สาขาวิชาที่ศึกษา 6) สถาบันการศึกษา และ 7) รายได้เฉลี่ย

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) จำนวน 15 ข้อคำถาม ประกอบด้วย 1) ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ 2) ความต้องการความสัมพันธ์ และ 3) ความต้องการเจริญเติบโตในสายอาชีพ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการธุรกิจ Start up แรงจูงใจ IoT และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

3. สร้างเครื่องมือจากแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเนื้อหาคำจัดความของคำศัพท์ที่ใช้ศึกษา

4. เสนอร่างเครื่องมือสำหรับการวิจัยแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่ศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้วิจัยกระทำโดยการนํานิยามเชิงและข้อคำถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องพิจารณาความสอดคล้อง และกรอผลการพิจารณา ซึ่งดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้องเรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งแบบสอบถามในครั้งนี้ได้ค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 โดยค่าที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

5. นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ IOC จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น

(Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ครอนบัคแอลฟา (α) (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ค่าความน่าเชื่อถือ Reliability ทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ซึ่งเครื่องมือที่มีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบัคแอลฟา (α) มากกว่า 0.5 ถือว่าใช้ได้

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามบางข้อที่มีค่าความเชื่อมั่นต่ำ

7. จัดทำแบบสอบถามให้อยู่ในรูปแบบที่สมบูรณ์อีกครั้ง

8. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามเข้าระบบ Google Form เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา และจัดส่งลิงก์ให้กลุ่มตัวอย่างโดยการสแกน QR Code เป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

9. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวแปรที่ใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

9.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะของคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิดให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่าง จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ สถาบันการศึกษา สาขาวิชา

9.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตต่อพุดติง (IoT) รวม 15 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scales) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน.

9.3 ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยการส่งลิงก์ให้กลุ่มตัวอย่างโดยการสแกน QR Code เป็นจำนวนทั้งสิ้น คน มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเพื่อส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยพร้อมกับแบบสอบถามที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม โดยให้เวลาทำแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ ผ่านระบบ Google Form

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนทั้งข้อมูลในแบบสอบถามและจำนวนของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาจัดหมวดหมู่

3. ผู้จัดทำดาวน์โหลดผลของแบบสอบถามจาก Google Form เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมประมวลผลและสรุปต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) โดยบรรยายข้อมูลและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ (John W. Best, 1997: 190)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2. สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence: IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) วิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติอนุมาน ใช้ค่าสถิติ t-test กรณีข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 2 กลุ่ม และทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) กรณีข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 2 กลุ่มขึ้นไป ในกรณีที่ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีของ Scheffe โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1 แรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) โดยรวม

แรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) โดยรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความต้องการดำรงชีวิตอยู่	4.00	0.567	มาก
ความต้องการความสัมพันธ์	4.41	0.593	มาก
ความต้องการเจริญเติบโต	3.96	0.629	มาก
รวม	4.12	0.497	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.497) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความต้องการความสัมพันธ์ มีความคิดเห็นสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.593) รองลงมาด้านความต้องการดำรงชีวิตอยู่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.571) และด้านที่มีความคิดเห็นอันดับสุดท้ายได้แก่ ความต้องการเจริญเติบโต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.629) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบแรงจูงใจการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) จำแนกตามลักษณะประชากร

ตารางที่ 2 แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT)

ตัวแปร	เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ความต้องการดำรงชีวิตอยู่	ชาย	176	3.94	0.554	-1.842	0.660
	หญิง	224	4.05	0.583		
ความต้องการความสัมพันธ์	ชาย	176	4.35	0.612	-1.910	0.571
	หญิง	224	4.46	0.571		
ความต้องการเจริญเติบโต	ชาย	176	3.90	0.622	-1.742	0.821
	หญิง	224	4.01	0.631		
รวม	ชาย	176	4.06	0.507	-2.201	0.282
	หญิง	224	4.17	0.497		

จากตารางที่ 2 แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างเพศกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t -test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเปรียบเทียบระหว่างประชากร 2 กลุ่ม พบว่า Sig. ของแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) โดยรวม เท่ากับ 0.282 มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างเพศแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT)

ตัวแปร	อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ความต้องการดำรงชีวิตอยู่	21-25 ปี	215	4.04	0.561	1.681	0.094
	25 ขึ้นไป	185	3.95	0.571		
ความต้องการความสัมพันธ์	21-25 ปี	215	4.43	0.612	0.681	0.496
	25 ขึ้นไป	185	4.39	0.576		
ความต้องการเจริญเติบโต	21-25 ปี	215	3.93	0.654	-0.954	0.341
	25 ขึ้นไป	185	3.99	0.613		
รวม	21-25 ปี	215	4.14	0.511	0.509	0.611
	25 ขึ้นไป	185	4.11	0.491		

จากตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความแตกต่างระหว่างอายุกับแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t -test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากเปรียบเทียบระหว่างประชากร 2 กลุ่ม พบว่า Sig. ของแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) โดยรวม เท่ากับ 0.611 มากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

แรงจูงใจในการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความต้องการความสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทำงานแบบ Gig Worker เป็นการจ้างงานที่ทำงานแบบชั่วคราว เมื่อเสร็จงานแล้วผู้ว่าจ้างอาจจะมียานที่ต้องการว่าจ้างในครั้งต่อไป ดังนั้นการที่มี

ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้จ้างกับแรงงานชั่วคราวจึงเป็นโอกาสในการจ้างงานในครั้งต่อไป ได้ สอดคล้องกับ ปัจจัยคำจูนมีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลิตภาพมากกว่าปัจจัยแรงจูงใจซึ่ง หมายความว่าสำหรับพนักงานที่สำคัญที่สุดคือ ความสัมพันธ์กับผู้อื่น

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มี แรงจูงใจการทำงานแบบ Gig Worker สำหรับธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านอายุ สาขาวิชาที่ศึกษา และระดับการศึกษา จึงอาจทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อีกทั้ง ธุรกิจ Start up ด้านอินเทอร์เน็ตออฟติง (IoT) เป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นมาไม่นาน นอกจากนี้การ เป็น Gig Worker อาจเป็นข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างไม่ได้มีความเข้าใจในด้านนี้มากนัก ทำให้ คำตอบที่ได้เป็นไปได้ในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกับพรเพชร บุตรดี (2563) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของแรงจูงใจในการทำงานที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุ คลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า 1) แรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=4.05$) และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากรองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) 2) ผลการเปรียบเทียบ เปรียบเทียบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การทำงานและสังกัด พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรใน ภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แรงจูงใจในการ ทำงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดี ได้ร้อยละ 63.80 ยกเว้นด้านค่าตอบแทน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านนโยบายและการบริหารและ ด้านสวัสดิการและความมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาพบว่าควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการทำงานแบบ Gig worker ให้กับนักศึกษาจบใหม่ หรือผู้ที่เริ่มต้นทำงาน เพื่อให้มีอาชีพทางเลือกคล้ายกับการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาธุรกิจด้านอื่นเพิ่มเติมว่าสามารถใช้ Gig worker ในองค์กรได้หรือไม่ เพื่อให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นแนวทางให้แก่ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่สนใจในธุรกิจนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองเศรษฐกิจการแรงงาน. (2566). รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2566. กรุงเทพฯ: กระทรวงแรงงาน
- พรเพชร บุตรดี. (2563). อิทธิพลของแรงจูงใจในการทำงานที่มีต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมพ์ธัญญา ฮ่องเสนาะ. (2561). *Gig Economy: ระบบเศรษฐกิจใหม่กับวิถีการทำงานของคนรุ่นใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พิมพ์ธัญญา ฮ่องเสนาะ. (2561). *บิทคอยน์ (Bitcoin) สกุลเงินเสมือนจริงแห่งอนาคต*. สืบค้นจาก. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สรานี สงวนเรือง. (2560). ส่อง “เซเว่นฯ 4.0” Flagship Store แห่งแรกในไทย. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.faunglada.com/7-11-flagship-store-th/>
- สุพเนตร แสนเสนา และคณะ. (2560). *ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2566, จาก http://sc2.kku.ac.th/stat/statweb/images/Eventpic/60/Seminar/01_1_Startup.pdf
- สุมาพร (ศรีสุนทร) มานะสันต์. (2564). The Real tech war: จาก Libra ถึง DCEP ของจีน. *วารสารการเงินการคลัง*, 31(100), 20-25

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย
ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี*

MARKETING MIX FACTORS INFLUENCING CONSUMERS DECISION TO USE
BEAUTY SALON IN LAMLUKKA DISTRICT PATHUM THANI PROVINCE

รุ่งอรุณ สิดีน, เกียรติ บุญโยโป, วิโรจน์ หมั่นเทพ

Rungaroon Siden, Kiat Boonyapo Wirote Mueanthep

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

North Bangkok University

Corresponding Author E-mail: krittiya.kh@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี และเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาลูกค้าที่ใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกาจังหวัดปทุมธานีจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1 ทุกข้อ ค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง .226 -.869 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1.ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D.=.466) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24, S.D.=.535) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจใช้บริการร้านเสริมสวย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.27, S.D. = .717) รองลงมา มีการหาข้อมูลร้านเสริมสวยก่อนการตัดสินใจใช้บริการ

* Received October 24, 2023; Revised October 31, 2023; Accepted November 1, 2023

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$, S.D.=.726) และด้านที่มีความคิดเห็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ ตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยที่ตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.19$, S.D. = .726) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด; ร้านเสริมสวย; การเลือกใช้บริการ

Abstract

This research article was objectives as follows: to study Marketing mix factors in selecting beauty salon services in Lam Luk Ka district Pathum Thani province and to study marketing mix factors that affect the selection of beauty salon services. in Lam Luk Ka District Pathum Thani Province. The sample used in this study were 400 private customers who use beauty salon services in Lam Luk Ka district, Pathum Thani province. Using a questionnaire about marketing mix factors that affect the selection of beauty salon services in Lam Luk Ka district. Pathum Thani province. It was a questionnaire with a consistency index of 1 for all items. The discriminant was between .226 -.869 and the reliability was .965.

The results of the research found that 1. Marketing mix factors were at a high level ($\bar{X}= 4.27$, S.D.=.466). When considering each aspect, it was found that All aspects are at a high level. 2. Marketing mix factors There is a selection of beauty salon services in Lam Luk Ka District. Pathum Thani Province It is at a high level ($\bar{X}= 4.24$, S.D.=.535). When considering each aspect, it was found that options were evaluated before deciding to use beauty salon services. There was a high level of opinion ($\bar{X}= 4.27$, S.D. = .717), followed by researching beauty salons before deciding to use the service. There is a high level of opinion ($\bar{X}= 4.26$, S.D.=.726) and the aspect with the last opinion is deciding to use a beauty salon that meets your needs. is at a high level ($\bar{X}= 4.19$, S.D. = .726) respectively

Keywords: Marketing Mix; Beauty Salons; Service Selection

บทนำ

ร้านเสริมสวย เป็นธุรกิจที่ก่อเกิดมาจากการต้องการของ บุคคลที่ต้องการที่จะมีรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ และบุคลิกภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างมั่นใจให้กับตัวเองมากยิ่งขึ้น โดยไม่จำกัดเพศ หรืออายุ มีตั้งแต่วัยเรียน ไปจนถึงวัยทำงาน หรือแม้แต่วัยเกษียณ (คุณาพร ทบคลัง, 2564) ประเภทของบริการส่วนใหญ่ คือตัดผม ซอยผม สระ ไดร้ ตัดผม และบริการเสริมอื่น ๆ ตั้งแต่การแต่งหน้า การดูแลผิวพรรณ การต่อผม การเปลี่ยนสีผม ทำทรีตเมนต์ อบไอน้ำการตัดแต่งเล็บมือเล็บเท้า การเพ้นท์เล็บ ทั้งนี้ ร้านเสริมสวยส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ตามแหล่งชุมชนใกล้ที่พักอาศัย อาคารสำนักงาน และมีบางแห่งที่เข้าไปเปิดกิจการตามศูนย์การค้าห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ รวมไปถึงอาคารสำนักงานและคอนโดมิเนียม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้บริการกับบุคคลกลุ่มนี้ที่มีความต้องการในการเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับตนเอง ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาฝีมือและยกระดับการให้บริการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพด้านการบริการตลอดจนผลิตภัณฑ์ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รวีพร ศรียาสวิน, 2562)

ธุรกิจร้านเสริมสวยเป็นธุรกิจที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว จากพฤติกรรมของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงค่านิยมจากต่างประเทศที่แพร่เข้ามา ส่งผลให้การเจริญเติบโตโดยของธุรกิจร้านเสริมสวยที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องระหว่างปี 2558-2562 ในระดับร้อยละ 3.49 ต่อปี การพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลให้เกิดการแข่งขันโดยเฉพาะธุรกิจร้านเสริมสวยขนาดเล็กและขนาดกลาง ที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีการลงทุนไม่สูง ในระยะเวลา 1-7 ปี เป็นช่วงเวลาที่ทำให้ผู้ประกอบการร้านเสริมสวยนั้นประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว เนื่องจากการขาดทักษะในด้านฝีมือ และการบริหารธุรกิจ จึงจำเป็นต้องมองหาโอกาสใหม่ๆที่เป็นแรงผลักดันในการดำเนินธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ ปัจจุบันมีร้านเสริมสวยเกิดขึ้นมากมาย เป็นธุรกิจด้านการบริการที่มีการแข่งขันสูง การที่ผู้ประกอบการจะสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สภาพอัตราการแข่งขันที่สูงในปัจจุบัน รวมทั้งสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในอนาคต ดังนั้นจำเป็นต้องมุ่งเน้นการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันด้านอื่นๆ แทนที่การมุ่งเน้นด้านราคาเพียงอย่างเดียว เช่น การพัฒนาคุณภาพการบริการ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดี การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมด้านการบริการใหม่ๆ ที่จะสามารถสร้างความได้เปรียบในตลาดได้ เป็นต้น (อุทิศ ศิริวรรณ, 2558) ผู้ประกอบการจึงพยายามที่จะนำเสนอการบริการที่มีส่วนประสมการตลาด ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคาด้าน

ช่องทางการจัดจำหน่ายหรือสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างของการบริการและสามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้ได้มากที่สุด (กฤติมา อึ้งรักษา, 2562)

อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่ที่มีร้านเสริมสวยกระจายอยู่ทั่วทั้งพื้นที่ และร้านเสริมสวยแต่ละร้านมีบุคลากรที่มีความสามารถ มีความทันสมัยใกล้เคียงกัน อีกทั้งมีการตั้งราคาค่าบริการไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ผู้ใช้บริการมีทางเลือกที่หลากหลาย ส่งผลให้เกิดการแข่งขันสูง ผู้ที่จะประกอบธุรกิจร้านเสริมสวยในพื้นที่ดังกล่าวจะต้องมีข้อมูล และหากลยุทธ์ในการแข่งขันเพื่อสร้างโอกาสก้าวหน้าในธุรกิจมากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปประกอบการพิจารณา และตัดสินใจออกแบบการให้บริการรวมทั้งการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อส่งมอบสินค้าและบริการผ่านประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าเพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด ตลอดจนการปรับปรุงและการพัฒนาการดำเนินงานที่ติดอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก เพื่อให้ธุรกิจร้านเสริมสวยเกิดความยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่ใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความใกล้เคียงหรือเหมือนกัน ซึ่งประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่าง

(Cochran, 1993) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยต้องใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละ โดยมีความผิดพลาด ไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด คือไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะในภาพรวมผู้ใช้บริการคลินิกความงามของแต่ละกลุ่มที่คล้ายคลึงกัน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้ Google Form เพื่อส่งลิงค์(Link) หรือ QR code ไปยังกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ได้ทำการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย แล้วจึงนำเข้าระบบแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ และขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างเครื่องมือจากกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย และเนื้อหาในคำจำกัดความของคำศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา
4. เสนอร่างเครื่องมือสำหรับการวิจัยแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่ศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ จำนวน 3 คน การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้วิจัยกระทำโดยการนำนิยามเชิงและข้อคำถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องพิจารณาความสอดคล้อง และกรอกผลการพิจารณา ซึ่งดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้องเรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับซึ่งแบบสอบถามในครั้งนี้ได้ค่า IOC ทั้งฉบับเท่ากับ .67-1.0
5. นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบ IOC จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น

(Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ครอนบัคแอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ค่าความน่าเชื่อถือ Reliability ทั้งฉบับเท่ากับ .95

6. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบสะดวก เป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

7. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวแปรที่ใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

7.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และคำถามเกี่ยวกับการใช้บริการร้านเสริมสวย ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 11 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียง 1 คำตอบ (Checklist)

7.2 ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ปัจจัยด้านราคา (Price) ปัจจัยด้านสถานที่ (Place) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ปัจจัยด้านพนักงาน (People) ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Evidence) มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 41 ข้อ ลักษณะของข้อคำถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert Scales) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน

7.3 ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการมาใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการใช้บริการ ลักษณะของข้อคำถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert Scales) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน

7.4 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยเสรี วิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างบังเอิญ (Accidental Sampling) และจัดส่งลิงก์ให้กลุ่มตัวอย่างโดยการสแกน QR Code เป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของคำศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา แล้วจึงนำเข้าระบบ Google Form
2. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดเกี่ยวข้องกับเนื้อหาภายในแบบสอบถามและวิธีการทำแบบสอบถามแก่ทีมงานหรือตัวแทนของผู้วิจัย
3. ผู้วิจัย ทีมงาน หรือตัวแทนผู้วิจัยไปยังสถานที่ที่ต้องการศึกษาตามที่ระบุไว้ข้างต้น
4. เก็บข้อมูลโดยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผ่านการสแกน QR Code ที่เตรียมไว้ แล้วรอจนผู้ตอบแบบสอบถามตอบจนครบถ้วน
5. ผู้จัดทำทวนโหลดผลของแบบสอบถามจาก Google Form เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมประมวลผลและสรุปต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เกณฑ์ในการประเมินผลการอภิปรายในส่วนของ การวิจัยเชิงพรรณนาผลของการวิจัยลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยพื้นฐานและการแปลความ ดังนี้ (Best, 1997)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า เกณฑ์ในการประเมินผลการอภิปรายในส่วนของ การวิจัยเชิงพรรณนาผลของการวิจัยลักษณะแบบสอบถามที่ใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เฉลี่ยพื้นฐานและการแปลความ ดังนี้ (Best, 1997)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทำการทดสอบปัจจัย คือ ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และยังเป็นสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ด้วยใช้สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวม

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	4.26	.558	มาก
ด้านราคา	4.25	.502	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.29	.496	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.25	.599	มาก
ด้านพนักงาน	4.23	.563	มาก
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.32	.493	มาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.27	.529	มาก
รวม	4.27	.466	มาก

จากตาราง 4.12 พบว่ามีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = .466) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการให้บริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = .493) รองลงมาด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มี

ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = .496) และด้านที่มีความคิดเห็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านพนักงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = .563) ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

การเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ท่านเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยเพื่อตอบสนองความต้องการ	4.24	.711	มาก
2. ท่านมีการหาข้อมูลร้านเสริมสวยก่อนการตัดสินใจใช้บริการ	4.26	.726	มาก
3. ท่านมีการประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจใช้บริการร้านเสริมสวย	4.27	.717	มาก
4. ท่านตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยที่ตรงกับความต้องการของท่าน	4.19	.726	มาก
5. ท่านมีความพึงพอใจต่อการบริการที่ได้รับจากร้านเสริมสวย	4.25	.754	มาก
รวม	4.24	.535	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่ามีการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = .535) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจใช้บริการร้านเสริมสวย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = .717) รองลงมา มีการหาข้อมูลร้านเสริมสวยก่อนการตัดสินใจใช้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = .726) และด้านที่มีความคิดเห็นอันดับสุดท้าย ได้แก่ ตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยที่ตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19, S.D. = .726) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการให้บริการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเติบโตของธุรกิจร้านเสริมสวยของอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ที่มีร้านเสริมสวยเปิดให้บริการจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการแข่งขันสูง ดังนั้นการมีกระบวนการให้บริการที่เป็นระบบ ความชำนาญในการให้บริการ ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ สอดคล้องกับอรรถวุฒิ รองเดช (2562) ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านตัดผมชายในพื้นที่ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง พบว่า ผู้บริโภคมีระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านตัดผมชายในพื้นที่ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ จุฑาลักษณ์ กุประดิษฐ์ และเฉลิมพร เย็นเยือก (2563) ได้ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการคลินิกเสริมความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

การเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าการเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจใช้บริการร้านเสริมสวย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา มีการประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจใช้บริการร้านเสริมสวย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลูกค้าสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ใช้ในการเปรียบเทียบการให้บริการร้านเสริมสวยแต่ละแห่งได้จากหลายช่องทาง เช่น เพจรีวิวช่องทางออนไลน์ ทำให้การประเมินทางเลือกในการใช้บริการถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ เพื่อหาร้านเสริมสวยที่มีการให้บริการที่ดีที่สุดตามความต้องการของตนเอง สอดคล้องกับ จุฑาลักษณ์ กุประดิษฐ์ และเฉลิมพร เย็นเยือก (2563) ได้ศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการคลินิกเสริมความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่าการตัดสินใจใช้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ตัดสินใจใช้คลินิกเสริมความงามเนื่องจากได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนตามความต้องการ

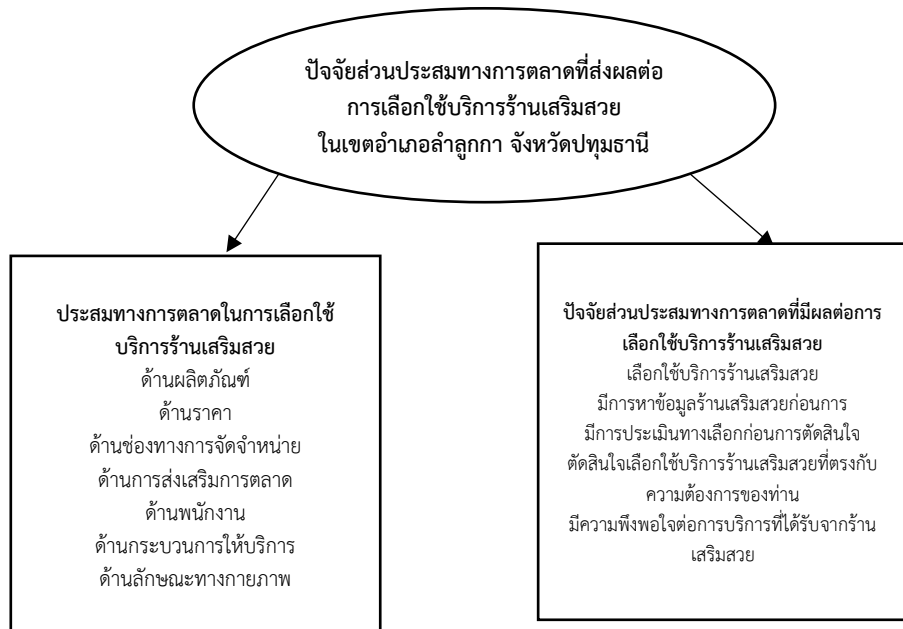
การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทาง

กายภาพ เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด การเลือกใช้บริการร้านเสริมสวย ในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารค่อนข้างสะดวกและรวดเร็วทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการขาย หรือโปรโมชั่นของร้านทำผมชายสามารถเข้าถึงได้ง่าย ในส่วนของด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการตกแต่งร้านสวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ มีที่นั่งรอสำหรับผู้มาใช้บริการอย่างเพียงพอ ภายในร้านมีแสงสว่างเพียงพอ สบายตา โดยปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ สอดคล้องกับบรรณวุฒิ รองเดช (2562) ศึกษา ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านตัดผมชายในพื้นที่ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคมีระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านตัดผมชายในพื้นที่ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับมาก ได้แก่ด้านบุคลากร ระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับนอกจากนี้ยังพบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุ และอาชีพต่างกัน มีระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านตัดผมชายในพื้นที่ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับปลายรายา อยู่ถมยา (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านทำผมชายในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลเชิงบวกต่อการเลือกใช้บริการร้านทำผมชายในจังหวัดพิษณุโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($Beta = .318$) ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ และสอดคล้องกับบุญญาพร ศิลปเจริญ และ วิชากร เสงษ์ภูิกุล (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เปลี่ยนสีผมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาดบุคลากร กระบวนการ ลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เปลี่ยนสีผมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริการร้านตัดผมของลูกค้าได้มากที่สุด ดังนั้นร้านเสริมสวยควรเน้นด้านกระบวนการให้บริการเพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการซ้ำอีก เพื่อสร้างการเติบโตให้ธุรกิจร้านเสริมสวยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายพื้นที่ทำการสำรวจกลุ่มประชากรให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้ข้อมูลมีความหลากหลายมากขึ้น และควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านเสริมสวยเพิ่มเติม เพื่อให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นแนวทางให้แก่ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่สนใจในธุรกิจนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤติมา อึ้งรักษา. (2562). การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าธุรกิจคลินิกเสริมความงาม (สารนิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น
- คุณาพร ทบคลัง. (2564). การตัดสินใจเลือกใช้บริการคลินิกเสริมความงามของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการบัญชี). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑาลักษณ์ กุประดิษฐ์ และเฉลิมพร เย็นเยือก. (2563). พฤติกรรมและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการคลินิกเสริมความงามของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14(34), 114-124.
- บุญญาพร ศิลปเจริญ และ วิชากร เสงขมกุล. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เปลี่ยนสีผมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *Journal of Modern Learning Development*, 7(2), 169-181.
- รวีพร ศรียาสิน. (2562). พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเข้าใช้บริการร้านตัดผมชายในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรธฤดี รองเดช (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านตัดผมชายในพื้นที่ อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุทิศ ศิริวรรณ. (2558). จริต 6 กับคนเจนวาย: เปรียบเทียบคน 14 อารมณ์กับคน 3 ยุค. *วารสารทางเดิน*, 41(174), 34-44.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed). New York: John Wiley and Sons Inc.
- Best, J.W. 1977. *Research in Education* (3rd ed). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.

การใช้หลักกัลยาณธรรม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้มี
ประสิทธิภาพ*
USING MORAL PRINCIPLES TO CREATE AN EFFECTIVE WORKING
ENVIRONMENT

พระครูธรรมธรจิราชาติ พุทธรกชิต, พระมหาเกียรติพงษ์ อภิสิริโธ, อัญชลี เทียมขชาติ

Pharakhruathammathorn Jirachat Bhuddharakkito,

Phramahakiattipong Apisitto, Anchalee Tienkachart

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: nKitoo0011@gmail.com

บทคัดย่อ

การทำงานในองค์กรสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือสภาพแวดล้อมในการทำงาน บทความวิชาการนี้ เสนอมุมมองการสร้างสภาพแวดล้อมเชิงบวกโดยใช้หลักกัลยาณธรรมทางพระพุทธศาสนา มาร่วมกับทฤษฎีการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านความมั่นคงในอาชีพการงาน และความปลอดภัย การทำงานร่วมกันในองค์กร หากบุคลากรไม่ได้รับการสนับสนุนสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี งานที่ได้จะประสบปัญหาการทำงานล่าช้า ขาดความสุขจากการทำงาน สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ พนักงานมองประโยชน์ส่วนตนมากกว่า ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน เกิดความเครียด ส่วนสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดความคิดเชิงบวกย่อมก่อให้เกิดวัฒนธรรมอันดีงาม มีความไว้วางใจกัน พร้อมรับฟังและแก้ปัญหา ร่วมกัน

การใช้หลักกัลยาณธรรม ประกอบด้วย 1. เมตตา กรุณา มีความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข 2. ทาน แบ่งเอื้อเฟื้อให้กับผู้อื่นในสิ่งที่เขาบกพร่อง 3. กามสังวร รู้จักยับยั้งควบคุมตนไม่ให้ฟุ้งเฟ้อกับสิ่งภายนอก 4. สัจจะ ความซื่อตรงที่มีต่อองค์กร สร้างความเชื่อมั่นทั้งภายในและนอกองค์กร 5. สติสัมปชัญญะ ระลึกรู้ตัวอยู่เสมอใช้สติปัญญา ทบทวนแก้ไขปัญหา ไม่ใช้อารมณ์ ไม่หลงฟังคำนิทาต่าง ๆ เมื่อนำมาใช้ร่วมกับการบริหาร

*Received August 11, 2023; Revised August 23, 2023; Accepted August 27, 2023

จะช่วยเสริมจุดอ่อนในองค์กร พนักงานจะเกิดความผูกพัน มีความไว้วางใจ เกิดความรู้สึกว่ามีตัวตนในองค์กร มั่นใจต่อการทำงานว่าจะไม่ทอดทิ้งกัน เกิดสังคมที่เป็นครอบครัวร่วมกันดำเนินชีวิตด้วยความปลอดภัย ปราศจากความคลางแคลงใจ ไม่หลงไปตามวัตถุภายนอกจนเกินไป สร้างภาพลักษณ์ที่ดีมีประสิทธิภาพต่อองค์กร

คำสำคัญ: หลักกัลยาณธรรม; สภาพแวดล้อม; ประสิทธิภาพ

Abstract

One of the critical aspects of organizational work is the working environment. This academic paper puts forward the viewpoint of constructing a positive environment using Buddha-dhamma principles combined with the theory of working environment construction, starting from four aspects: physiology, psychology, occupational safety, and organization and cooperation, if a good working environment supports people, their work will be completed, and their work interest will be sufficient. In insufficient facilities, employees value personal interests rather than a lack of enthusiasm for work, resulting in pressure and stimulating positive thoughts, which will inevitably form a benign culture, mutual trust, listening, and solving problems together.

Applying Kalyana-dhamma principles includes: 1. Compassion, loving-kindness, having love, and wish others happiness. 2. Dana, being kind to others and share what one lacks. 3. Kamasangvara, knowing how to control yourself and not speculate on external things. 4. Sajja, Integrity will build trust inside and outside the organization. 5. Satisampachanya, keen self-awareness, always use wisdom, look at problems, don't be emotional, and don't indulge in all kinds of words. Combining with management will strengthen the weakness of the organization. Employees will have commitment, trust, a sense of belonging, and confidence in their work and will not abandon each other. Create a family society, live together safely, avoid laziness and external objects, and establish a good and effective image for the organization.

Keywords: Morality; Environment; Efficiency

บทนำ

ปัจจัยที่ส่งผลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การจ่ายค่าตอบแทน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โอกาสความก้าวหน้า เป็นต้น นอกจากนี้การทำงานของบุคลากรที่มีเป้าหมายร่วมกันในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ การแสดงความรับผิดชอบต่องาน ยังส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้วยเช่นกัน (สุวรรณี หงส์วิจิตร และคณะ, 2564) บรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นด้านบวก เช่น การเปิดโอกาสสนับสนุนบุคลากร ย่อมทำให้คนทำงานมีความสุข มุ่งมั่นต่องานที่ทำเพราะสามารถกำหนดทิศทางในอนาคตของตนได้ เมื่อผู้บริหารพบว่าบุคลากรภายในองค์กร เบื่อไม่อยากทำงาน ไม่ค่อยสนทนาปราศรัย มีบรรยากาศตึงเครียด บุคลากรหาทางออกในด้านที่ผิด อาทิ เล่นการพนัน ติดสุรายาเสพติด ฯลฯ อาการเหล่านี้เป็นสัญญาณบ่งบอกถึงพฤติกรรมที่บุคลากรขาดความสุขในการทำงาน (สุดา วงศ์สวัสดิ์, 2565) คำถามที่ตามมาคือแล้วจะอย่างไรจึงจะทำให้เกิดความสุขจากการทำงานได้

การกำหนดเป้าหมายและความคาดหวังที่ชัดเจนแก่พนักงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้ว่าองค์กรคาดหวังอะไรจากพวกเขา ผู้บริหารต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้กำหนดเป้าหมายและความคาดหวังที่ชัดเจนแล้ว สำหรับแต่ละโครงการหรืองาน หมั่นคอยให้ข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้พนักงานทราบว่ากำลังดำเนินการในทิศทางใดเพื่อที่จะได้ตั้งใจทำงานนั้น ๆ ให้ดีที่สุด มีคำแนะนำว่าวิธีการเสริมสร้างความสุขในการทำงานนั้น ประการสำคัญคือให้เริ่มต้นจากตนเองก่อน

ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนคือต้องการความสุข คนทำงานก็ต้องการการทำงานที่ทำให้มีความสุข รักชอบในงานของตน แต่ในความเป็นจริงงานทุกอย่างย่อมมีความเครียด มีความกดดัน แต่ก็ต้องทำเพื่อให้ได้ความสุขที่ตนต้องการคือค่าตอบแทน สวัสดิการ รวมถึงการสร้างสภาพภูมิใจแก่ตนเองจนเป็นที่ยอมรับ เมื่อองค์กรหรือผู้บริหารไม่สามารถตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้พนักงานย่อมต้องเกิดความคิดที่ถดถอยท้อแท้ ส่งผลถึงการลาออกจากงานเพื่อหางานใหม่ (กอบปรลาก อภัยภักดี, 2563) ผลการสำรวจระดับประเทศเกี่ยวกับความสุขคนทำงาน (ในองค์กร) พ.ศ. 2564 มีคะแนนความสุขภาพรวม อยู่ที่ 61.3 คะแนน ค่าความสุขที่มีการปรับตัวสูงสุดคือ ค่าความสุขทางด้านจิตใจเพิ่มขึ้นจาก 67.4 ขึ้นเป็น 68.5 (สำนักงานสนับสนุนสุขภาวะองค์กร, 2564) ซึ่งแสดงว่าบุคลากรเมื่อมีจิตใจที่แจ่มใสเบิกบานแล้ว องค์กรย่อมมีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย

การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงาน

จากค่าสถิติผู้บริหารจึงควรมีแนวทางในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานเพื่อที่สนับสนุนให้พนักงานมีความสุขทางจิตใจเพิ่มมากขึ้น ในการศึกษาค้นคว้าเรื่องสภาพปัจจัยแวดล้อมในการทำงานที่สัมพันธ์กับความสุขในการทำงาน (สุกริน ทวีสุต, 2562) ผลกระทบของสภาพแวดล้อมในการทำงานสมัยใหม่ที่ดียิ่งมีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานประจำศูนย์บริการ True ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พัชรภรณ์ ผิวผ่อง และคณะ, 2560) ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานโรงพยาบาลศุภมิตร จังหวัดสุพรรณบุรี (สุวรรณิ หงส์วิจิตร และคณะ, 2564) สภาพแวดล้อมการทำงานและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทก่อสร้าง (ฉัตรภรณ์ กาทองทุ่ง, 2560) สภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยสารคาม (ธวัชชัย รัชสมบัติ และคณะ, 2565) พบว่า

1. สภาพแวดล้อมการทำงานด้านกายภาพ องค์กรต้องมีความพร้อมด้านเครื่องมือที่เหมาะสมกับงาน มีประสิทธิภาพ มีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หมั่นฝึกให้พนักงานมีความรู้เท่าทันกับเทคโนโลยี เพื่อสร้างความรู้ ความมั่นใจ เสริมศักยภาพของบุคลากร รวมถึงการเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสม เมื่อผู้บริหารรู้จักสนับสนุนสภาพที่เอื้อต่อการทำงาน บุคลากรภายในองค์กรจะเกิดความสะดวกสบาย เต็มใจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพผลิตงานที่มีคุณภาพงานที่ได้จะสำเร็จลุล่วงตามเวลา และได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การปรับปรุงแสงสว่าง การทำความสะอาดในสถานที่ต่าง ๆ การให้ความสำคัญด้านสุขอนามัย ยังรวมถึงสถานที่พักผ่อนที่ทานอาหาร เครื่องดื่มที่เหมาะสมต่อการทำงาน

2. สภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านจิตใจเป็นสิ่งที่องค์กรไม่สามารถที่จะเข้าถึงได้ แต่องค์กรควรมีการสร้างวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจ ความเคารพ ตลอดถึงสภาพการทำงานที่เป็นเชิงบวก เปิดรับความคิดเห็นต่าง ๆ อย่างเคารพกัน พร้อมรับฟังความคิดเห็นนอกเหนือให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ยินดีจัดสรรทรัพยากรที่ต้องการเพื่อทดลองและรับความเสี่ยงพร้อมที่จะส่งเสริมการทำงานร่วมกันเพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและนวัตกรรม แบ่งปันความคิด รับฟังคำติชม สื่อสารกันด้วยดี ยกย่องการทำงานหนักของบุคลากร เชิดชูความสำเร็จของพนักงาน ให้เกียรติแก่ผู้ที่ผิดพลาดเปิดรับฟังปัญหา ผู้นำควรแนะนำเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นตามความสามารถบุคลากร

3. สภาพแวดล้อมการทำงานด้านความมั่นคง ในอาชีพการงาน สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของบุคลากรภายในองค์กรคือความมั่นคงของชีวิต เพราะการทำงานอย่างหนักเพื่อต้องการผลตอบแทนที่คุ้มค่า หากผู้บริหารลดเลยความสำคัญข้อนี้ จะกลายเป็นผู้เอาเปรียบต่อบุคลากร ส่งผลให้ขาดกำลังใจในการทำงาน มองไม่เห็นอนาคตของตนที่อดทนทุ่มเทให้ส่งผลเชิงลบ อคติที่เกิดขึ้นสั่งสมนานวันจะกลายเป็นการทำลายองค์กรจากภายในจิตใจของบุคลากร ความมั่นคงยังส่งผลต่อความผูกพันที่มีต่อองค์กร ทำลายวัฒนธรรม ขาดความรักสามัคคี ปัญหาค่าแรงที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการลาออกของบุคลากรภายในองค์กรด้วยเช่นกัน

4. สภาพแวดล้อมการทำงานด้านความปลอดภัย หากองค์กรนั้น ๆ มีงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่ก่อให้เกิดอันตรายได้ ผู้บริหารควรจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันต่าง ๆ ที่เพียงพอ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ความรับผิดชอบขององค์กร แต่การเตรียมอุปกรณ์ที่เหมาะสมปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย บุคลากรจะเกิดความรู้สึกการเอาใจใส่ขององค์กรต่อตน เห็นความสำคัญในงานที่ทำว่ามีอันตราย เห็นคุณค่าของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการพิจารณาเวลาในการทำงานที่เหมาะสมก็ส่งผลต่อความปลอดภัยของบุคลากรด้วยเช่นกัน

สรุป สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการทำงานในด้านกายภาพ ผู้บริหารต้องมีความพร้อมให้บุคลากรใช้งาน เพราะปัจจุบันการทำงานเน้นความรวดเร็ว ความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เหมาะสม ไม่ใช่แค่เพียงอำนวยความสะดวกแต่ส่งผลต่อความรู้ต่าง ๆ ของบุคลากรที่มีเพิ่มขึ้นเป็นการพัฒนาศักยภาพแก่บุคลากรในองค์กรเช่นกัน สภาพแวดล้อมการทำงานด้านจิตใจ ที่เป็นเชิงบวกย่อมก่อให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีงาม เกิดความไว้วางใจในการทำงาน ทุกคนพร้อมรับฟังปัญหา บุคลากรกล้าแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ พนักงานเกิดความรู้สึกมีตัวตน องค์กรพร้อมยกย่องเชิดชู ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ที่ผิดพลาดไม่ซ้ำเติม ด้านความมั่นคงในอาชีพการงานผู้บริหารควรให้ความสำคัญ เพราะย่อมหมายถึงการเอาเปรียบบุคลากรในองค์กร การจ่ายค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสมย่อมทำให้บุคลากรขาดกำลังใจ ไม่รู้สึกผูกพันขาดความรักสามัคคี ทำให้กล้าตัดสินใจที่จะลาออกจากงาน สุดท้ายสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งที่บุคลากรทุกคนย่อมต้องระมัดระวังในการทำงาน ผู้บริหารควรเตรียมอุปกรณ์ป้องกันที่เหมาะสมหมั่นตรวจตราปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเกิดความรู้สึกถึงการเอาใจใส่ขององค์กร

หลักกัลยาณธรรม

นอกจากการใช้แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว การสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมการทำงานยังสามารถใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้เพื่อให้บุคลากรภายในองค์กรเกิดความรู้สึกละชิดกับผู้บริหาร รู้สึกผูกพันต่อองค์กร บรรยาการการทำงานที่เป็นแบบกัลยาณมิตร มีความรักสามัคคีกัน ทำงานด้วยความรื่นเริง ทุกคนยอมรับฟังแนวคิด ปัญหา ร่วมแก้ไข การทำงานที่เป็นเชิงบวกนี้เหมาะสมสำหรับองค์กรที่สามารถสร้างสรรค์ผลงาน มีประสิทธิภาพในการทำงานได้

หลักกัลยาณธรรม หรือ เบญจกัลยาณธรรม ประกอบด้วย 5 อย่าง คือ

1. เมตตาและกรุณา คือ ความรักใคร่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ยินดีช่วยเหลือด้วยความเต็มใจเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวกสบายตามสมควร
2. ทาน คือ การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับผู้อื่นในสิ่งที่เขาบกพร่อง ต้องการความช่วยเหลือ มีความปรารถนาช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความสุขจากสิ่งที่ตนกระทำด้วยความเต็มใจ สิ่งนี้จึงเป็นพื้นฐานของศาสนาทุกศาสนา
3. กามสังวร คือ ความสำรวมระวังรู้จักยับยั้งควบคุมตนไม่ให้หลงไหลฟุ้งไปกับสิ่งที่เป็นวัตถุภายนอก สิ่งรุ่มร่า ยั่ววนต่าง ๆ ที่ทำให้หลงผิด เกิดความอิจฉา ริษยา จนอาจกลายเป็นอคติที่มีต่อผู้อื่นโดยไม่รู้ตัว
4. สัจจะ คือ ความสัตย์ ความซื่อตรง เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ เพราะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจกันในการทำงาน สัจจะยังก่อให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม ที่ดีงามในสังคม เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กร และบุคลากร สร้างความเชื่อมั่นต่อภายนอกองค์กร เป็นภาพลักษณ์ที่ต้องสร้างขึ้นจากภายในองค์กร ไม่ใช่จากการประชาสัมพันธ์โฆษณาชวนเชื่อ สัจจะจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีงามได้
5. สติสัมปชัญญะ คือ ระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ หลักสำคัญในทางพระพุทธศาสนา คือ การมีสติ ความระลึก สัมปชัญญะ ความรู้ตัว ในการแก้ไขปัญหา ทุกอย่างถ้าขาดสติ เผลอเลอ อาจจะส่งผลเสีย ผลกระทบที่ตามมาจะมากหรือน้อยแล้วแต่สถานการณ์ การแก้ไขปัญหาจึงควรต้องมีสติสัมปชัญญะค่อย ๆ นึกบทพจนหรือให้ช่วยกันระดมความคิดในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผ่านพ้นไปได้ การไม่หลงฟังคำนิทราว่าร้าย ใช้สติปัญญาไตร่ตรองเหตุผลต่าง ๆ ก็เกิดจากสติสัมปชัญญะในการทำงาน

จากการศึกษาข้อมูล เอกสารการใช้หลักกัลยาณธรรมในการบริหารงาน เรื่อง กัลยาณธรรม กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ (พระอริการธราธร นาถมโน, 2564) ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้บริหารกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (ชลินธร บุตรดีวงศ์, 2559) พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบี่ยงเบนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (มนตรี อินตา, 2556) พบว่า หลักกัลยาณธรรมเมื่อนำมาใช้ร่วมกับการบริหารงาน ทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์กร เกิดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นกัลยาณมิตร บุคลากรหมั่นแสวงหาวิธีการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงตนให้มีศักยภาพเพียงพอ มีความรักสามัคคีต่อเพื่อนร่วมงาน มีความเคารพใส่ใจต่อความทุกข์ สุขของคนอื่น พุดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนและคนรอบข้าง ประครองตนด้วยความพอเพียงไม่หลงใหลในสิ่งชั่วร้าย เห็นคุณค่าทางจิตใจมากกว่าวัตถุภายนอก

การใช้หลักกัลยาณธรรม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

จากหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา ที่นำเสนอมาเมื่อใช้ร่วมกับการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานตามหลักการทำให้เห็นได้ว่า องค์กรใดที่มีสภาพแวดล้อมเชิงบวก มีความเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมสถานภาพของบุคลากร ย่อมทำให้งานในองค์กรมีประสิทธิภาพขึ้นด้วย จึงพอสรุปการใช้หลักกัลยาณธรรมเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานได้ดังนี้

1. การสร้างสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ความพร้อมขององค์กรในด้านคน วัสดุ อุปกรณ์ การเงิน การบริหาร จะเกิดขึ้นได้จากความเข้าใจของผู้นำ บางสิ่งอาจไม่จำเป็นต่อองค์กรแต่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อจิตใจ จึงเห็นได้ว่าองค์กรหรือบริษัทบางแห่งมีห้องกาแฟ ห้องสันทนาการเพื่อให้บุคลากรได้พักผ่อนใช้บริการหลังเลิกงาน สิ่งเหล่านี้เกิดจากความปรารถนาดีของผู้บริหารที่มีต่อพนักงานของตน การจัดหาอาหารที่เป็นประโยชน์หรือสิ่งที่เป็นแพชชั่นร่วมสมัยเพื่อให้บุคลากรได้รู้จักมากขึ้น เพิ่มวิสัยทัศน์ต่าง ๆ แก่พนักงาน ยังรวมถึงการสนับสนุนความเอื้ออำนวยวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยก้าวหน้ามากขึ้น เหล่านี้เกิดจากความปรารถนาดี ความมีเมตตาของผู้บริหารที่มอบให้แก่บุคลากรของตน

2. สภาพแวดล้อมการทำงานด้านจิตใจ มนุษย์เป็นสัตว์สังคม พฤติกรรมการแสดงออกภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์ที่สามารถสังเกตได้โดยตรง พฤติกรรมภายใน การแสดงความคิด อารมณ์ การใช้หลักกัลยาณธรรมจึงนำมาใช้เพื่อพัฒนาจากความคิดที่เป็นมิชฌาภินิหาร ให้เป็นความคิดที่ถูกเสียก่อน ผู้บริหารที่มีความเมตตา กรุณา ควรมีความหยาบคายประกอบด้วยความสมบูรณ์ เพราะหากมีเมตตา แต่ขาดการรู้จักให้ เปรียบเสมือนการมอบรางวัลแก่ผู้ที่มิคุณประโยชน์ แต่ให้เพียงใบประกาศเกียรติคุณ ซึ่งทำให้ผู้ได้รับรางวัลไม่

คุณค่ามากนัก จึงควรมีการมอบสิ่งของเพื่อเป็นที่ประจักษ์ เป็นรางวัลตอบแทนที่เป็นรูปธรรมที่เหมาะสม สิ่งเล็กน้อย ๆ นี่จะเป็นเครื่องผูกมัดบุคลากรให้เกิดความผูกพัน บุคลากรเมื่อได้รับความเคารพ พนักงานเปิดใจยอมรับคำติชมต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงตนเอง นอกจากนี้การสื่อสารที่ดีของผู้บริหารก็เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน เพราะธรรมชาติของมนุษย์จะมีความเกรงกลัวต่อผู้ที่มีสถานสูงกว่าตน ถ้าผู้นำมีแต่คำตำหนิ พนักงานย่อมมีแต่คำสรรเสริญจอมปลอม ไม่ได้ฟังปัญหาที่แท้จริง ปัญหาขององค์กรจะกลายเป็นการสะสมพอกพูน อาจนำมาซึ่งความล้มเหลวในการปกครองในอนาคตได้

3. สภาพแวดล้อมการทำงานด้านความมั่นคง สิ่งที่ทุกองค์กรต้องจากพนักงานคือความจริงใจ หลักสัจจะในกัลยาณธรรม จึงสอดคล้องกับความซื่อตรง ความซื่อสัตย์ของพนักงานจะทำให้องค์กรปราศจากการทุจริต เป็นองค์กรที่ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรม สร้างความเชื่อมั่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร การส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กรยังมีส่วนช่วยให้บุคลากรรู้สึกมั่นคงในอาชีพการงานด้วย แต่การที่บุคลากรให้คุณค่าทางวัตถุมากกว่าจิตใจ หลงใหลในวัตถุภายนอก เช่น การแต่งกาย เครื่องประดับ ยานพาหนะต่าง ๆ อาจจะส่งเสริมภาพลักษณ์ได้ แต่ไม่ได้ก่อให้เกิดความมั่นคงต่อองค์กร สิ่งเหล่านี้กลับเป็นตัวทำให้เกิดความแตกแยกเพราะนำสิ่งฟุ่มเฟือยเหล่านี้มาแข่งขันกันมากกว่าแข่งขันในด้านการทำงาน ความหลงใหลรูปปลั๊กภายนอกยังทำให้บุคลากรหลงผิดอยากได้อะไรอยากมีอยากเป็น จนอาจทำสิ่งที่ผิดกฎหมายเพื่อให้ตนเองได้มีวัตถุภายนอกเหล่านี้ ซึ่งหลายองค์กรมีตัวอย่างให้เห็น

4. สภาพแวดล้อมการทำงานด้านความปลอดภัย ทั้งชีวิต ทรัพย์สินเป็นสิ่งที่ทั้งองค์กร บุคลากรทุกท่านควรตระหนักอย่างยิ่ง ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหาทดแทนได้ เราจะเห็นได้จากหลายครั้งที่บุคลากรที่สำคัญในองค์กรได้สูญเสียไปงานของบุคลากรคนเดียว กลับต้องให้พนักงานหลายคนมาช่วยกันทำให้สำเร็จ การมีสติสัมปชัญญะในการทำงานจึงเป็นเรื่องสำคัญไม่เฉพาะแค่คน การเงิน วัสดุอุปกรณ์ โครงสร้างการบริหารล้วนต้องมีการป้องกัน มีความปลอดภัยทั้งสิ้น สติสัมปชัญญะยังช่วยในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่ยุ้งยากได้ หากองค์กรยังมีการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้พนักงานคิดแบบแผนการดำเนินงานใหม่ ๆ พร้อมยอมรับความเสี่ยง เพื่อทดลองความรู้ ความก้าวหน้า ยอมออกจากเขตความปลอดภัยที่เป็นเกราะป้องกันตนเอง ก็เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรพิจารณา เพราะบุคลากรในยุคใหม่ มีความคิดก้าวหน้า มีความรู้ที่กว้างขวาง เรียนรู้ได้ไม่รู้จักจบ หากผู้นำไม่ยอมออกจากเขตความปลอดภัย ไม่นำสติปัญญา สติสัมปชัญญะมาใช้ร่วมในการบริหาร ย่อมส่งผลให้องค์กรไม่เติบโตก้าวหน้าตามความ

เปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วตามสถานการณ์ในปัจจุบัน องค์กรที่มีความพร้อมในด้านความสามัคคีจึงจะทำให้เกิดความปลอดภัย มีความมั่นคงในชีวิต และทรัพย์สิน ล้วนเพราะทุกท่านใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ไม่โยนความรับผิดชอบ ร่วมมือกันทำหน้าที่ของตนช่วยเหลือผู้อื่น เป็นการแสดงพลังความสามัคคี ความรักที่มีต่อองค์กร จึงจะนำมาซึ่งความสุข ความก้าวหน้า ขององค์กรได้

สรุป

การสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงาน เป็นบรรยากาศที่พนักงานทุกคนอยากได้ ความรู้สึกที่ทำงานแล้วอบอุ่นใจ มีความเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมความคิดเชิงบวก ก่อให้เกิดความผูกพัน รักใคร่สมัครสามัคคี ยินดีทำงานด้วยกัน องค์กรที่มีความสุขไม่ไขว่คว้าตอบแทนสูงเสมอ องค์กรที่อยู่ร่วมกันแล้วรักกันเหมือนพี่น้อง ครอบครัวเดียวกัน มีความห่วงใย มีความปรารถนาดี มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือจนเจือ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ทำงานด้วยความสุจริต สามารถใช้สติปัญญา ความรู้ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ ไม่ปิดกั้นโอกาส สถานที่ทำงานปลอดภัย โปร่ง ไม่สกปรก มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน สร้างความรู้สึกปลอดภัยแก่ตนเอง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว องค์กรนั้นย่อมมีประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถผลักดันให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้อย่างเป็นจริง

เอกสารอ้างอิง

- กอปรลาภ อภัยภักดี. (2563). บรรยากาศองค์กรแห่งความสุข : คนเบิกบาน งานสำเร็จ, *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(1), 315-331.
- ฉัตรภรณ์ กาทองทุ่ง. (2560). สภาพแวดล้อมการทำงานและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทก่อสร้าง (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาการจัดการวิศวกรรมธุรกิจ). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชลินธร บุตรดีวงศ์. (2562). *ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้บริหารกับความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ธวัชชัย รัชสมบัติ และคณะ. (2565). สภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยสารคาม, *วารสารวิทยาการ จัดการ*, 4(4), 31-43.
- พระอธิการธราธร นาถธมโม (เทพวรรณ). (2564). กัลยาณธรรม : กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 421-434.
- พัชรารณณ์ ผิวพ่องและคณะ. (2560). ผลกระทบของสภาพแวดล้อมในการทำงานสมัยใหม่ที่ตีที่มีต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของพนักงานประจำศูนย์บริการ True ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, *วารสารการบัญชีและการจัดการ*, 9(4), 29-39.
- มนตรี อินตา. (2556). พฤติกรรมทางจริยธรรมด้านเบี่ยงเบนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (รายงานวิจัย). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่.
- สำนักงานสนับสนุนสุขภาวะองค์กร. (2566) ผลการสำรวจระดับประเทศ ความสุขคนทำงาน (ในองค์กร) พ.ศ. 2564. สืบค้น 3 พฤษภาคม 2566, จาก <https://happy8workplace.thaihealth.or.th/news/40>.
- สุกริน ทวีสุต. (2562). ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของบุคลากรเทศบาลนครหาดใหญ่ (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุดา วงศ์สวัสดิ์. (2566). 4 สัญญาณบอก “ไม่มีความสุข” ในการทำงาน. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.thaihealth.or.th/?p=254078>.
- สุวรรณี หงส์วิจิตร และคณะ. (2564). ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานโรงพยาบาลศุภมิตร จังหวัดสุพรรณบุรี (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

สัปปุริสธรรม : โอกาสความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ*
SAPPURISA DHAMMA: CHANCE OF SUCCESS IN POLICY IMPLEMENTATION

ภาคชуда พูนสุวรรณ, เทพ เทพวัฒนปิยกุล, นัฐพล บุญสอน

Pakchuda Poonswan, Thap Thapwattanapiyakul, Natthapon Boonsorn

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: pakchuda.psw@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้ เพื่อศึกษาแนวทางการสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในการส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการขององค์กรหรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งครอบคลุมทั้งในด้านสมรรถนะขององค์กรหรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านภาวะผู้นำและความร่วมมือ ด้านประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม และด้านการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก จากการศึกษาพบว่า หลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 องค์ประกอบนั้น มีความสอดคล้องกับกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติซึ่งเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินการนโยบายบรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายนโยบายได้

คำสำคัญ: สัปปุริสธรรม; การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

This academic article aimed to study the way of success in policy implementation by Sappurisa Dhamma application for management process promotion of the implementing organization, especially, the policy implementation process including core competency, leadership, cooperation, the efficiency in planning and control, politics, and the external environment.

* Received September 14, 2022; Revised August 11, 2023; Accepted August 17, 2023

The study was found that the seven elements of Sappurisa Dhamma are consistent with the policy implementation process, which was another variable that could support the implementation of the policy to achieve the policy goals.

Keywords: Sappurisa-Dhamma; Policy Implementation

บทนำ

นโยบายสาธารณะถือเป็นเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการบริหารและพัฒนาประเทศทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นกิจกรรมของรัฐบาลที่เลือกจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ โดยมุ่งถึงค่านิยมและผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยเป็นข้อบัญญัติที่ขอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีความสำคัญทั้งต่อผู้กำหนดนโยบาย ต่อประชาชนและต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2556) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะผลักดันให้นโยบายได้รับการรับรู้ เข้าใจ ยอมรับและสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ปฏิบัติตามนโยบายและผู้ได้รับผลจากนโยบาย อันจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้นโยบายประสบความสำเร็จในที่สุด ทั้งนี้ผู้รับนโยบายจะต้องเข้าใจและสามารถแปลความหมายของนโยบายได้อย่างถูกต้อง (จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และชุตินา ศรีจารุเมธีญาณ, 2563) อย่างไรก็ตามปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นอาจเกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยทั้งด้านบุคลากร ด้านเงินทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ด้านเทคโนโลยี รวมทั้งด้านความร่วมมือของสมาชิกในองค์กร และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (วรเดช จันทรร, 2542) จึงกล่าวได้ว่าการนำนโยบายไปปฏิบัติถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการนโยบายที่จะส่งผลต่อการบรรลุความสำเร็จของนโยบาย ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการและประสานกิจกรรมเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ให้บรรลุความสำเร็จตามเจตจำนงของนโยบาย (นันทรัตน์ เจริญกุล, 2564)

ในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการมีอยู่มากมาย ดังเช่น หลักสัพปรีสธรรม ซึ่งอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยแห่งสังคมในกระบวนการอาศัยซึ่งกันและกันที่คำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรม เป็นหลักทางปัญญาที่มนุษย์จะพึงแสวงหาและนำมาพัฒนาดตนเองแบบครบทุกด้านอย่างสมบูรณ์แบบ โดยเชื่อว่ามนุษย์เท่านั้นที่จะเป็นผู้ที่บริหารจัดการองค์กรที่ดีได้ (พระครูพิศาลปริยัตยานุกูล (อนันต์ วทฒโน), 2561) คณะผู้เขียนจึงได้เรียบเรียง ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัพปรีสธรรม เพื่อ

เป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรหรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้มีกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายนโยบาย

ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การทำความเข้าใจนิยามของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากทัศนะของนักวิชาการหลายท่านให้คำว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติ” เป็นความสามารถขององค์กรในการรวบรวมทรัพยากรทางการบริหารในองค์กรให้สามารถปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (Williams, 1971) เป็นกิจกรรมทั้งหมดที่กระทำโดยรัฐบาลและเอกชน ทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมีผลต่อการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจากการตัดสินใจนโยบาย (Meter & Horn, 1975) เป็นการร่วมกันทำงานภายใต้กฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือคำสั่งของฝ่ายบริหาร หรือคำพิพากษาของศาลสูงหรือศาลฎีกา (Mazmanian & Sabatier, 1989) เป็นการศึกษาว่าองค์กรที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งหมดปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ แคไหน เพียงใด (วรเดช จันทรศร, 2542) เป็นกระบวนการทำงานที่มีความต่อเนื่องไม่หยุดนิ่ง มีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนที่สัมพันธ์กันตลอดเวลา (ศุภชัย ยาวะประภาษ, 2545) เป็นการบริหารนโยบายที่ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์พฤติกรรมองค์กร ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล สมรรถนะและความร่วมมือของพนักงานภาครัฐและภาคเอกชน สภาพแวดล้อมของระบบและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายนโยบาย (จุมพล หนิมพานิช, 2547) ดังนั้น การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นรูปแบบการทำงานในลักษณะเครือข่ายที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาสาธารณะร่วมกันทั้งในการประสานงานและการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ตลอดจนการจัดการภายในองค์กรก็ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ (ศุภชัย ยาวะประภาษ และปิยากร หวังมหาพร, 2555)

กล่าวโดยสรุป การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการดำเนินการโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กรผู้ปฏิบัติ หรือระหว่างองค์กรผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อแปลงไปเป็นกิจกรรมหรือแผนงานโครงการ ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินนโยบายขององค์กรตามที่ได้กำหนดไว้ของนโยบาย

แนวคิดหลักสัปปุริสธรรม

หลักธรรมสัปปุริสธรรมมีส่วนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จะมีความเหมาะสมกับความเป็นภาวะผู้นำปรากฏพุทธโอวาทเรื่องธรรมของคนดี (สัตบุรุษ) คนที่สมบูรณ์แบบหรือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าที่แท้จริงของมนุษยชาติ มีธรรมะหรือคุณสมบัติที่เรียกว่า สัปปุริสธรรม 7 ประการ (ที.ปา(ไทย) 11/331/264, อ.ส.ตต.ก. (ไทย) 23/65/114.) คุณธรรม 7 ประการที่บริบูรณ์ในผู้ใด ย่อมทำให้เป็นบุคคลนั้นเป็นสัปปุริสชนที่เจริญด้วยคุณสมบัติ ควรแก่ความเคารพนับถือของชนทั้งหลาย ทำให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี และเป็นหลักปฏิบัติเพื่อทำตนให้เป็นผู้สงบและเป็นผู้นำในทางสงบ และสามารถบริหารหมู่คณะประเทศชาติให้ถึงความสงบและความเจริญก้าวหน้าได้ (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อุฎฐายี), 2509)

สัปปุริสธรรม 7 ประการ เป็นคุณสมบัติสำหรับผู้บริหารที่ดี ประกอบด้วย

- 1) ธัมมัญญตา (รู้หลักและรู้จักเหตุ) คือ การรู้หลักความจริงของธรรมชาติ
- 2) อตถัญญตา (รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล) คือ รู้ความหมายหรือความมุ่งหมายของหลักธรรม
- 3) อตตัญญตา (รู้จักตน) คือ รู้ฐานะ ภาวะเพศ กำลังความรู้ ความถนัดความสามารถ และคุณธรรม
- 4) มัตตัญญตา (รู้จักประมาณ) คือ รู้จักความพอเหมาะพอดี
- 5) กาลัญญตา (รู้จักกาล) คือ รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร รู้จักเวลาเรียน เวลาทำงาน
- 6) ปริสสัญญตา (รู้จักชุมชน) คือ รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมนุมและชุมชน รู้จักมารยาท ระบียบวินัยขนบธรรมเนียมประเพณี
- 7) ปุคคลัญญตา (รู้จักบุคคล) คือ รู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยอาศัย ความสามารถ และคุณธรรม นอกจากนี้ สัปปุริสธรรม 7 ยังหมายถึงคุณธรรม 7 ประการ อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้นำ ซึ่งมีคุณสมบัติทั้ง 7 ประการนี้เป็นองค์ประกอบ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน อย่างสมบูรณ์จะทำให้ผู้นำสามารถจัดการภาระงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาทั้ง 7 องค์ประกอบของหลักสัปปุริสธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ มีดังนี้ (จรัส จันทร์แสงศรี, 2554)

1. ธัมมัญญตา (รู้หลักการ) กล่าวคือ การบริหารจัดการในองค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รู้จักการวิเคราะห์ความจริงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยพิจารณาหลักการและเกณฑ์แห่งเหตุผลมาบริหารจัดการองค์กร

2. อัตถัญญตา (รู้ความมุ่งหมาย) กล่าวคือ การบริหารงานองค์กรให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และรู้ถึงประโยชน์ขององค์กรที่นำไปสู่ความมั่นคง และไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อองค์กร ซึ่งหมายถึงการมีแผนงานที่ดี การวางแผนที่วิเคราะห์ผลกระทบด้านต่าง ๆ

3. อัตถัญญตา (ความเป็นผู้รู้จักตน) กล่าวคือ การรู้จักองค์กรในแง่ของจุดด้อยและจุดแข็ง รวมถึงขีดความสามารถ ตลอดจนการปรับปรุงองค์กรให้ทันต่อเหตุการณ์ที่มีผลกระทบ รวมทั้งการบริหารความแตกต่างที่จะทำให้องค์กรเป็นเลิศ มีประสิทธิภาพและมั่นคงถาวร

4. มัตถัญญตา (ความรู้จักประมาณ) กล่าวคือ การพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอขององค์กร ขีดความสามารถขององค์กร ขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร การบริหารการเงิน รวมทั้งการแข่งขันที่มีความรอบคอบ

5. กาลัญญตา (ความเป็นผู้รู้จักกาล) กล่าวคือ การบริหารจัดการจะต้องมีความเข้าใจถึงระยะเวลาที่เหมาะสมต่อการสร้างโอกาสขององค์กร เพื่อบริหารองค์กรให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด

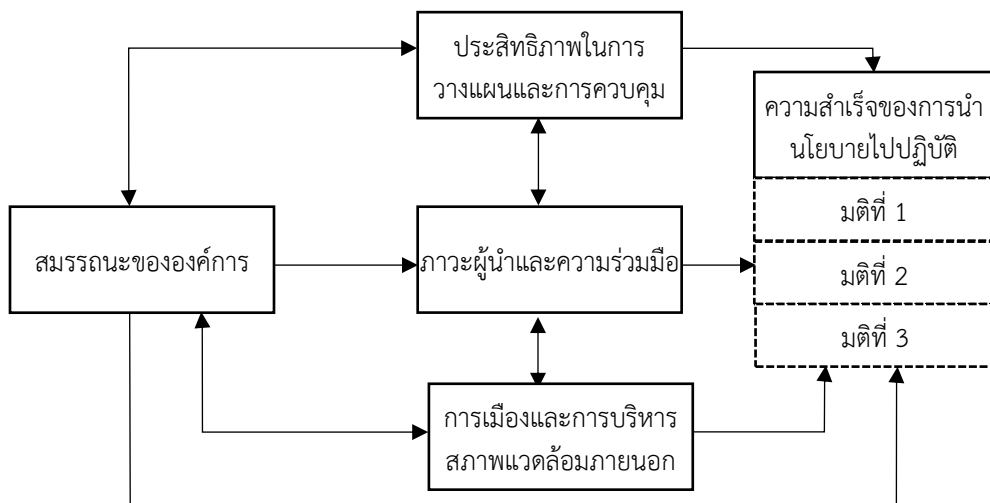
6. ปริสัญญตา (ความเป็นผู้รู้จักชุมชน) กล่าวคือ เป็นการบริหารจัดการที่สร้างความสัมพันธ์ด้วยเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อชุมชน หรือสาธารณะชน อันจะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

7. ปุคคัลัญญตา (ความเป็นผู้รู้จักบุคคล) กล่าวคือ การบริหารจัดการในการรู้จักความแตกต่างของบุคคล ย่อมส่งผลดีต่อการมอบหมายงานที่เหมาะสมให้ และสามารถส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรต่อไป

จึงกล่าวสรุปได้ว่า สัปปริสธรรม หมายถึง หลักธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของความเป็นคนที่สมบูรณ์พร้อมด้วยการเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักเวลา รู้จักสังคม และรู้จักบุคคล นอกจากนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุความสำเร็จได้

การนำนโยบายไปปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม

จากการศึกษาตัวแบบเชิงบูรณาการของวรเดช จันทรศร (2554) ที่เป็นเสมือนการผสมผสานตัวแปรที่เป็นตัวแปรสำคัญที่มาจากตัวแบบอื่น ๆ ทั้ง 5 ตัวแบบ เช่น มีการนำตัวแปรจากตัวแบบทางด้านการจัดการ ตัวแบบด้านการพัฒนาองค์กร และตัวแบบทางการเมือง โดยมุ่งแสวงหาผลกระทบของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ตัวแบบเชิงบูรณาการ

ที่มา : วรเดช จันทรร (2554)

ซึ่งแบ่งการพิจารณาออกเป็น 3 มิติด้วยกัน ได้แก่ มิติที่หนึ่งเป็นการวัดความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายจากผลผลิต ผลลัพธ์ และผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้น มิติที่สองเป็นการวัดถึงผลกระทบของนโยบาย และมิติที่สามเป็นการวัดว่าผลของนโยบายนั้นสามารถส่งประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวมได้หรือไม่ ส่วนตัวแปรอิสระที่นำมาพิจารณานั้นมาจาก 4 ปัจจัยด้วยกัน คือ สมรรถนะขององค์กร ประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม ภาวะผู้นำและความร่วมมือ และการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวแปรด้านประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญในการสร้างให้เกิดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตัวแปรนี้ประกอบไปด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ คือ ความชัดเจนและความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน การกำหนดมาตรฐานในการทำงาน ระบบการติดตามควบคุม และประเมินผลนโยบาย และความเป็นธรรมของมาตรการในการให้คืนให้โทษ

2. ตัวแปรด้านสมรรถนะขององค์กร หรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบไปด้วยปัจจัยย่อย ๆ อีก 5 ปัจจัย คือ โครงสร้างองค์กร งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ นโยบายจะสำเร็จได้นั้นส่วนหนึ่งมาจากความแข็งแกร่งของ

สมรรถนะที่องค์การมี กล่าวคือ องค์การจะต้องมีโครงสร้างภายนอกและภายในที่แข็งแกร่ง เช่น มีโครงสร้างที่กะทัดรัดมีระบบการตัดสินใจ มีระบบข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารที่ดี บุคลากรมีความรู้ความสามารถและมีจำนวนที่เพียงพอ มีงบประมาณเพียงพอและมีระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ช่วยให้การดำเนินนโยบายขององค์การมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพและมีสถานที่สะดวกสบาย

3. ตัวแปรด้านภาวะผู้นำและความร่วมมือ กล่าวคือ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จได้ผู้บริหารในหน่วยงานจะต้องใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม รู้จักใช้วิธีจูงใจในเชิงบวกแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น มีการให้รางวัล ชมเชย หรือยกย่องสามารถสร้างให้สมาชิกในองค์การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างให้เกิดความผูกพัน และการยอมรับจากสมาชิกคนอื่น และรู้จักการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

4. ตัวแปรด้านการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก ตัวแปรนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างให้เกิดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะแนวคิดที่ว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นเกิดจากความสามารถของผู้เล่น (Players) หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์การ กลุ่มหรือสถาบันและความสัมพันธ์กับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์การ ตัวแปรนี้ประกอบไปด้วยปัจจัยย่อยอีกหลายประการ เช่น ระดับความสนับสนุนหรือต่อต้านจากฝ่ายต่าง ๆ จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระดับการพึ่งพาที่ต้องมีระหว่างหน่วยงานความสามารถในการเจรจาต่อรองต่อสภาพแวดล้อมภายนอก และเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

จากตัวแบบเชิงบูรณาการข้างต้น จะเห็นได้ว่าด้านสมรรถนะขององค์การถือเป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพราะว่าด้านแรกที่ได้รับโจทย์นโยบายมานั้นคือ องค์การหรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จากนั้นจึงส่งผลต่อตัวแปรต่าง ๆ ต่อไป ทั้งนี้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีกระบวนการในการดำเนินการที่ชัดเจน ได้แก่ 1) การแปลงนโยบาย 2) การสร้างความเข้าใจและการยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน 3) การจัดโครงสร้างองค์การ 4) การจัดการทรัพยากร 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การควบคุม กำกับ และประเมินผล และ 7) การสร้างความเป็นปึกแผ่นต่อเนื่อง (เก็จกนก เอื้อวงศ์, 2565) อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะขององค์การที่จะขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการภายในองค์กรทั้งต่อตัวผู้บริหาร ผู้นำ และผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นคณะผู้เขียนจึงเล็งเห็นถึงความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมนี้จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนโอกาสความสำเร็จของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติด้วยดีดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

หลักสัปปุริสธรรม	กระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ธัมมัญญา รู้จักหลักการ	การจัดโครงสร้างองค์กร	การวิเคราะห์ความพร้อมขององค์การเพื่อการรองรับการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน
อัตถัญญา รู้จักผล	การแปลงนโยบาย	การวิเคราะห์นโยบายเพื่อจะแปลงนโยบายให้ออกมาเป็นโครงการหรือแนวปฏิบัติที่มีการกำหนดขั้นตอนในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ชัดเจน
อิตถัญญา รู้จักตน	การควบคุม กำกับ และประเมินผล	การวิเคราะห์สมรรถนะขององค์การ เพื่อทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งที่สามารถส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
มัตถัญญา รู้จักประมาณ	การจัดการทรัพยากร	การวิเคราะห์ในการบริหารงบประมาณ ชีตความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร เพื่อการสนับสนุนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
กาลัญญา รู้กาลเวลา	การสร้างความเป็นปึกแผ่นต่อเนื่อง	กระบวนการดำเนินงานนโยบายจะต้องมีกรอบเวลาที่ชัดเจน รวมทั้งการสร้างทัศนคติที่ดีต่อนโยบายของผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือกับบุคลากรภายในองค์กร และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือองค์กร หรือประชาชน เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายได้ดำเนินการต่อไป และมีการปรับปรุงพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ปริสสัญญา รู้จักชุมชน	การสร้างความเข้าใจและการยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน	
บุคคัลัญญา รู้บุคคล	การพัฒนาบุคลากร	การวิเคราะห์ความแตกต่างของบุคลากร โดยวิเคราะห์จากความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

สรุป

หลักสัปปริสธรรมมีความเชื่อมโยงกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งในมิติด้านสมรรถนะขององค์กรหรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มิติด้านภาวะผู้นำและความร่วมมือ มิติด้านประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม และมิติด้านการเมืองและการบริหารสภาพแวดล้อมภายนอก กล่าวคือ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีหลายปัจจัยซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีความสอดคล้องตามหลักสัปปริสธรรมทั้ง 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักอัมมัญญาตาซึ่งเป็นการบริหารจัดการองค์การ หลักอัตถัญญาตาซึ่งเป็นการแปลงนโยบาย หลักอัตตัญญาตาซึ่งเป็นการควบคุมกำกับและประเมินผล หลักมัตตัญญาตาซึ่งเป็นการจัดการทรัพยากร กาลัญญาตาซึ่งเป็นกรอบเวลา นโยบายที่มีความต่อเนื่อง ปริสัญญาตาซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจและการยอมรับของผู้ปฏิบัติงาน และปุคคัลัญญาตาซึ่งเป็นด้านการพัฒนาบุคคล ดังนั้น หลักสัปปริสธรรมทั้ง 7 องค์ประกอบดังกล่าวจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่มาสนับสนุนและส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรหรือหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดกระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินการนโยบายบรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายนโยบาย

เอกสารอ้างอิง

- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2565). การนำนโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา : สมรรถนะและแนวทางการพัฒนา. *ครุศาสตร์สาร*, 16(1), 77-92.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และชุตินา ศรีจารุเมธีญาณ. (2563). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 3(1), 19-26.
- จำรัส จันทร์แสงศรี. (2554). *หลักการบริหารงานสมัยใหม่ กับ หลักการบริหารงานเชิงพุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สมาคมพินดาบแห่งประเทศไทย.
- จุมพล หนิมพานิช. (2547). *การวิเคราะห์นโยบาย : ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎีและกรณีตัวอย่าง*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- นันทรัตน์ เจริญกุล. (2564). *การบริหารนโยบายและกลยุทธ์การศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระครูพิศาลปริยัตยานุกูล (อนันต์ วฑฒโน). (2561). *แนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *ภาวะผู้นำ : ความสำคัญต่อการพัฒนาตนพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรเดช จันทรศร. (2542). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สหยาบลิ้น และการพิมพ์.
- _____. (2554). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- ศุภชัย ยาวะประภาส และปิยากร หวังมหาพร. (2555). *นโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: บริษัท จุฑทอง จำกัด.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2545). *นโยบายสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อุฎฐายี). (2509). “สัปปุริสธรรม” *หนังสืออนุสรณ์เนื่องในงานโอกาสงานฌาปนกิจศพ นายชัย ม.ป.ท.*
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2556). *นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- Meter, D.S. & Horn, C.E. (1975). The Implementation Process: A Conceptual Framework. *Administration & Society*, 6(4), 200-217.
- Mazmanian, D. A., & Sabatier, P. A. (1989). *Implementation and public policy: with a new postscript*. Latham, MD: University Press of America.
- Williams, W. (1971). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in the Federal Social Agencies*, New York: American Elsevier Publishing Co.

ประสบการณ์พระพุทธศาสนาในรัสเซีย : สะท้อนคิดร่วมกับเหตุการณ์ของ
สงครามรัสเซียและยูเครนในช่วง 2022*

BUDDHIST EXPERIENCE IN RUSSIA: REFLECTING ON THE EVENTS OF THE
RUSSIAN AND UKRAINIAN WAR IN 2022

มัลลิกา ภูมะธน, ดิเรก ด้วงลอย

Mallika Phumathon, Direk Duangloy

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Raphind@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนถึงประวัติและพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในรัสเซีย ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย เขียนเป็นความเรียงแบบบทความวิชาการ

ผลการศึกษาพบว่า พระพุทธศาสนาในรัสเซีย มีพัฒนาการตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 17 โดยเป็นพระพุทธศาสนาในแบบวัชรยานทิเบต ที่รับส่งต่อจากมองโกเลีย เข้าสู่ไซบีเรีย และประดิษฐานมั่นคงในพื้นที่ต่าง ในรัสเซีย ดังปรากฏในรัฐต่าง ๆ เช่น บูเรเทีย ตุวา และคามีเกีย โดยมีจำนวนประชากรกว่า 1 ล้านคนทั่วประเทศ ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านภายใต้การปกครองพระพุทธศาสนาได้รับผลกระทบภายใต้การปกครองของสหภาพโซเวียต ที่มีรูปแบบการปกครองในแบบคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงการปกครอง พระพุทธศาสนาได้รับการยอมรับรวมทั้งมีพระพุทธศาสนาในรูปแบบอื่น ๆ เช่น เถรวาทแบบไทย มหายานแบบเกาหลี วัชรยานแบบทิเบต ก็ได้เข้าไปมีความเคลื่อนไหวในรัสเซีย เป็นต้น

คำสำคัญ พระพุทธศาสนา; รัสเซีย; ยูเครน

* Received April 30, 2023; Revised August 29, 2023; Accepted August 31, 2023

Abstract

This article aimed to describe the history and development of Buddhism in Russia, using a study method from research papers, and writing an academic essay. The study was found that Buddhism in Russia had developed since the 17th century as a Tibetan Vajrayana Buddhism. forwarded from Mongolia It entered Siberia and was firmly established in different areas. In Russia, it is evident in states such as Buryatia, Tuva, and Kalmykia, with a population of over one million across the country. During the transition under rule Buddhism was affected under Soviet rule. with a communist form of government until the change in Buddhism was accepted as well as other forms of Buddhism such as Theravada Thai style, Mahayana Korean style. Lama Vajrayana had entered a movement in Russia, etc.

Keywords: Buddhism; Russia; Ukraine

บทนำ

บทความนี้เรียบเรียงจากความสนใจและความรู้สึก ผสมการค้นคว้าแบบเร่งรีบ เพื่อให้สอดคล้องกับเหตุการณ์สงครามการเผชิญหน้าทางทหารของรัสเซียกับยูเครนที่ยังไม่มีทีท่าว่าจะจบอย่างไร ? ทำให้เกิดความรู้สึกลอยลางเกี่ยวกับประเทศรัสเซีย ในสถานการณ์ของสงครามกับยูเครน ครั้นจะเขียนเกี่ยวกับสงคราม การเมืองระหว่างประเทศ และการเผชิญหน้ากันในแบบความรุนแรง ก็ไม่ได้มีความรู้ ในแบบนักวิชาการหรือนักวิเคราะห์ที่มีจำนวนมากอยู่แล้ว แต่อยากเขียนเล่าในแบบทวนความจำผ่านประสบการณ์ของการเดินทางเข้าออกรัสเซีย รวมทั้งใช้ชีวิตอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทำให้ต้องมาคิดว่าน่าจะเขียนถึงเสียหน่อย แต่ด้วยความที่ตัวเองเป็นคนวัด เคยไปอยู่วัดอภิธรรม พุทธวิหาร หรือวัดไทยในรัสเซียในช่วง พ.ศ. 2552/2009 โดยเจ้าอาวาสเป็นนักเรียนทุนมาอยู่รัสเซียตั้งแต่สมัยรอยต่อของความเป็นสหภาพโซเวียตในฐานะนักเรียนทุนแล้ว ท่านได้ตั้งหลักปักฐานเป็นอาจารย์สอนหนังสือในมหาวิทยาลัยและสอนพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นนักบวชในรัสเซียแต่ครั้งกระนั้น ไปไกลสุดก็เมื่อครั้งไปร่วมกิจกรรมทางศาสนากับพี่น้องชาวคริสต์กันในอาศรมของชาวคริสต์กาที่มอสโก ฉะนั้นจะเขียนถึงได้ก็คือเขียนถึงความเป็น

รัสเซียในมุมมองของศาสนา แล้วจะเป็นศาสนาอะไร ก็ต้องศาสนาพุทธเพราะเป็นชาวพุทธ แม้ในความเป็นจริงรัสเซียจะมีผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นส่วนน้อยก็ตาม แต่ในทางกลับกันภาพเด่นของพระพุทธศาสนาก็ปรากฏภาพชัดเมื่อเทียบกับศาสนาอื่น ๆ ในประเทศรัสเซีย ดังนั้น ในบทความนี้จึงประสงค์เขียนถึงประวัติ พัฒนาการและความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในรัสเซียในแบบคนผ่านทาง พร้อมทั้งเขียนถึงในฐานะที่เคยไปใช้ชีวิตในฐานะพระธรรมทูตไทยในรัสเซียในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ตามอายุวิชาและหนังสือเดินทางตามที่กฎหมายกำหนด และในประสบการณ์นั้นก็ได้ไปร่วมกิจกรรมกับวัดพุทธวชิรยาน โดยเคยเป็นอนุจรประธานสงฆ์วัดอภิรธรรมพุทธวิหาร เช่นปีเตอร์สเบิร์ก ศ.ดร.พระชาติรีเหมพนโธ ไปแสดงธรรมแก่ผู้สนใจพระพุทธศาสนาเถรวาทที่วัดของคณะสงฆ์วชิรยานในหลาย ๆ ครั้ง นอกจากนี้วัดดังกล่าวยังเป็นวัดที่รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453/1893-1910) เคยปรารภถึงการมีวัดในคราวเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก ในการเยือนกรุงเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก รัสเซีย ในช่วง พ.ศ. 2440/1897 ตรงกับรัชสมัยของพระเจ้านิโคลัสที่ 2 (ค.ศ. 1894-1917/2437-2460) (อมรชัย คหกิจโกศล, 2560) และล่วงมาจนกระทั่งรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468/1910-1925) ได้พระราชทานพระพุทธรูปปางห้ามญาติ ปางอุ้มบาตร และอื่น ๆ ถวายแก่วัดกุณเชชอยเน ในคราวเปิดวัดอย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2457 (ค.ศ. 1914/วัดก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2446 /ค.ศ. 1903/วัดพุทธแห่งแรกในยุโรป) เพื่อเป็นการเชื่อมประสานความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งทั้งหมดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่อรัฐโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นจุดเชื่อมในมิติของพระพุทธศาสนาและความเชื่อ แต่ในการเขียนบทความนี้จะได้เขียนเล่าเรื่องพระพุทธศาสนาในแบบรัสเซียในองค์รวม เพื่อสะท้อนว่าประเทศแห่งนี้มีพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ของเขาและอีกความหมายหนึ่งพระพุทธศาสนาได้กลายเป็นบริบทของสังคมแบบแสวงหาจุดยึดเกาะ (สรณะ) ในแบบร่วมสมัยของกลุ่มผู้สนใจและศึกษา ดังปรากฏที่วัดไทยในรัสเซียที่ผู้เขียนเคยใช้ชีวิต จะเห็นคนรัสเซียมาร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และสนใจศึกษาและปฏิบัติกรรมฐานในแบบพุทธเถรวาทอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน นัยหนึ่งพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินชีวิต อีกนัยหนึ่งพระพุทธศาสนาเป็นกลไกของการดำเนินชีวิต เป็นชุดความรู้เพื่อทดลองต่อการใช้ชีวิตด้วยเช่นกัน

ประวัติ พัฒนาการ และความเป็นมาของพระพุทธศาสนาในรัสเซีย

ผู้เขียนได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในรัสเซียตามความสนใจและเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการเขียนบทความนี้ พบว่ามีงานศึกษาร่วมสมัยหลายชิ้นงานที่ทำให้เกิดความรู้ในมิติที่หลากหลาย เช่น งานเรื่อง *"Buddhism in Russia: challenges and choices in the post-Soviet period"* (Holland, Edward C. (Dec 2014) งานเรื่อง *"Noble Paganism: Orientalist Discourse on Tibetan Buddhism in Nineteenth-Century Russian Polemic Literature"* (Tsyrempilov, Nikolay (2015) หรือในงานเรื่อง *"Buddhist Revival in Buriatia: Recent Perspectives"* (Bernstein, Anna (2002) ในงานเรื่อง *"Buddhism flourishes in Siberia, opening window on its pre-Soviet past. (World)"* (Weir, Fred, 2018) จากข้อมูลมีจำนวนมากกล่าวถึงพระพุทธศาสนาในรัสเซีย ซึ่งอาจสรุปรวมได้ว่า (1) มิติทางประวัติศาสตร์ พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้าไปสู่ดินแดนต่าง ๆ ของรัสเซียในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 โดยพระพุทธศาสนาได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสนาเก่าแก่ศาสนาหนึ่งของรัสเซีย ซึ่งเป็นพระพุทธศาสนาแบบทิเบต (Tibetan Buddhism) แม้ในหลักฐานจะไม่ได้รับการเผยแผ่โดยตรงจากทิเบต หากแต่ได้เผยแผ่เข้าไปยังมองโกเลียก่อน และผ่านเข้าสู่ไซบีเรียก่อนจะแพร่กระจายไปยังดินแดนต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัสเซีย ที่มีพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และทางวัฒนธรรมติดกับมองโกเลีย ได้แก่ สาธารณรัฐบูเรียเตีย (Buryatia) เขตปกครองซาเบคาลสกี ไกร (Zabaykalsky Krai) สาธารณรัฐตูวา (Tuva Republic) และ สาธารณรัฐคาลมีเกีย (Kalmykia) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาธารณรัฐคาลมีเกียได้ชื่อว่าเป็นดินแดนพระพุทธศาสนาหนึ่งในทวีปยุโรป ซึ่งตั้งอยู่ทางเหนือของเทือกเขาคอเคซัส ในปี ค.ศ. 1887 สถิติว่ามีวัดทางพระพุทธศาสนาอยู่ 29 แห่ง แต่หลังจากปฏิวัติรัสเซียโดยพวกบอลเชวิคเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบซาร์เป็นคอมมิวนิสต์แล้ว วัดต่าง ๆ ถูกปิด พอถึงทศวรรษที่ 1930 ชาวพุทธเดือดร้อนและเกิดระส่ำระสายมากกว่าประชากรของศาสนาอื่นในรัสเซีย พระลามะถูกขับออกจากวัดโดยถูกกล่าวหาว่า “เป็นสายลับของญี่ปุ่น” และ “เป็นศัตรูของประชาชน” ภายหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในทศวรรษที่ 1990 พระพุทธศาสนาได้ถูกรื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

พระพุทธศาสนาแบบทิเบตส่วนใหญ่จะนับถือและปฏิบัติกันในหมู่ของประชาชนพื้นเมืองที่อยู่ทางภาคกลางและภาคตะวันออกของรัสเซีย ยกเว้นตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น ที่เซนต์ปีเตอส์เบิร์ก และมอสโก จะมีคนนับถือพุทธศาสนาเป็นจำนวนน้อย แต่ก็มีศูนย์กลางและสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านพระพุทธศาสนาดังอยู่ พระพุทธศาสนารูปแบบอื่น ๆ ที่

พบในรัสเซีย ก็เป็นแบบศาสนาโบราณที่ปฏิบัติกันในประเทศคอมมิวนิสต์เข้าไปอยู่ในรัสเซีย คือ ชาวเกาหลี ชาวจีน ชาวเวียดนามและอื่น ๆ ซึ่งเป็นประเทศที่อาศัยอยู่ตามเมืองใหญ่ๆ ในช่วง ค.ศ. 1979/2522 ดาไลลามะ (Tenzin Gyatso, 14th Dalai Lama) ผู้นำจิตวิญญาณทิเบตที่ลี้ภัยไปอยู่ในอินเดีย ได้เดินทางไปเยือนชาวพุทธรัสเซียเป็นครั้งแรก มีวัดที่เป็นเสมือนจุดศูนย์รวมใจซึ่งเป็นพระพุทธศาสนาแบบทิเบตอยู่หลายแห่งทั่วรัสเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบไซบีเรีย วัด เรียกกันว่า ดัตสัน (Datsans) ปัจจุบันมีพุทธศาสนิกชนจำนวน 700,000-1.5 ล้านคนทั่วรัสเซีย โดยมากอาศัยอยู่ในสาธารณรัฐ คาลมีเกีย บุรยาเตีย และตูวา ศาสนาพุทธในประเทศรัสเซียส่วนใหญ่เป็นนิกายเกลุกหรือนิกายหมวกเหลือง

ตาราง 1 สถิติชาวพุทธในประเทศรัสเซีย (ที่มา Wikipedia, 2022)

Federal subject	Buddhists (2012)	Buddhists (2016)	Buddhists (2016)
 รัฐตูวา (Tuva)	61.8%	52.2%	52.2%
 คัลมีเกีย (Kalmykia)	47.6%	53.4%	53.4%
 บุเรเตีย (Buryatia)	19.8%	19.8%	19.8%
 ดินแดนซาไบคัลสกี (Zabaykalsky Krai)	6.3%	14.6%	14.6%
 รวมทั้งประเทศรัสเซีย (Russian Federation)	0.5%	0.6%	0.6%

หลักฐานมีว่าการดำรงอยู่ของศาสนาพุทธในดินแดนรัสเซียสมัยใหม่ตั้งแต่สองปีก่อนคริสต์ศักราช บรรพบุรุษของชาวมองโกล เช่น ชยงหนู, เซียนเปย์ และซิดัน มีความคุ้นเคยกับศาสนาพุทธมาก่อน ดังปรากฏการค้นพบสายประคำแบบพุทธในสุสานชาวชยงหนูในนิคมอีโวลกินสกีในสาธารณรัฐบูเรเตีย และคริสต์ศตวรรษที่ 8 พบหลักฐานเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของรัฐพัลแฮซึ่งครอบครองดินแดนปริมอร์สกีและแคว้นอามูร์ในปัจจุบัน ชนพื้นเมืองแถบนั้นรับอิทธิพลจากศาสนาพุทธนิกายมหายาน ก่อนแพร่หลายไปยังบริเวณชายแดนของรัสเซียที่ติดกับมองโกเลีย ต่อมาชาวมองโกลเผ่าออยรัตที่รับศาสนาพุทธแล้ว เคลื่อนย้ายเข้าไปในแดนยุโรปและเป็นบรรพบุรุษของชาวคัลมีคในคาลมีเกีย

มีข้อมูลว่าในรัชสมัยของจักรพรรดินีเยลิซาเวตา เปโตรอฟนา (Elizabeth of Russia, Yelisaveta, ค.ศ. 1741-1762/2284-2303) ได้ประกาศในราชกฤษฎีกายอมรับการมีอยู่ของ "ลัทธิลามะ" พร้อมยอมรับการดำรงอยู่ของมหาวิทยาลัยสงฆ์หรือดัทซัน 11 แห่ง และลามะจำนวน 150 รูป (ค.ศ. 1714) ถือว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ได้รับการยอมรับของทางการรัสเซียมาตั้งแต่นั้น ใน ค.ศ. 1887/2430 มีดัทซัน 29 แห่ง และ ค.ศ. 1917/2460 มีพุทธศาสนิกชนราว 200,000 คน และศาสนสถานจำนวน 175 แห่ง ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 นครเซนต์ปีเตอส์เบิร์กกลายเป็นศูนย์กลางการวิจัยด้านศาสนาพุทธที่ใหญ่ที่สุด เกิดการค้นคว้าและตีพิมพ์ปรัชญาพุทธศาสนาออกมาจำนวนมาก ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ศาสนาพุทธขยายตัวขึ้น แต่ถูกเหล่าหมอสึและหมอสอนศาสนาคริสต์ในท้องถิ่นต่อต้าน

ต่อมาในยุคสหภาพโซเวียต แนวคิดของการปกครองส่งผลกระทบต่อศาสนาต่าง ๆ รวมไปถึงศาสนาพุทธถูกมองว่าเป็น "เครื่องมือสำหรับกดขี่" และชาวพุทธที่อยู่ในอำนาจเองก็ไม่ใส่ใจต่อการที่ศาสนาของตนถูกกดขี่ ค.ศ. 1917/2460 โจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin; ค.ศ. 1878 - 1953/2421-2496) ออกมาประกาศว่าไม่มีวัดแห่งใดในประเทศที่เปิดให้บริการ รัฐบาลโซเวียตพยายามที่จะจัดการศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ ออก เพราะเชื่อว่าจะทำให้ชุมชนเมืองและการผลิตขยายตัวเพิ่มขึ้น ค.ศ. 1929/2472 อารามพุทธหลายแห่งถูกปิด ลามะหลายรูปถูกจับ ถูกเนรเทศ คริสต์ทศวรรษที่ 1930 เป็นช่วงที่พุทธศาสนิกชนเป็นชุมชนศาสนาได้รับความทุกข์อย่างมาก ลามะหลายรูปถูกขับออกและถูกกล่าวหาว่าเป็น "สายลับญี่ปุ่น" บ้างก็ว่าเป็น "ศัตรูของประชาชนทั้งหลาย" ค.ศ. 1943/2486 ชาวคามิเกียซึ่งเป็นชุมชนพุทธแห่งเดียวในยุโรปถูกรัฐบาลโซเวียตเนรเทศไปไซบีเรีย หลังถูกรัฐบาลสงสัยว่าพวกเขาให้ความร่วมมือกับพวกนาซีเยอรมนีเมื่อคราวยึดครองคามิเกีย ทำให้ประชาชนร้อยละ 40 เสียชีวิตระหว่างทาง ส่วนผู้ที่รอดชีวิตไม่สามารถกลับมาตุภูมิได้จนถึง ค.ศ. 1956/2499 ส่วนชาวพุทธในบูเรเทีย ลี้ภัยไปเขตปกครองตนเองมองโกเลียในประเทศจีน แต่ศาสนาพุทธยังไม่หายไปจากรัสเซียเสียทีเดียว เพราะปีเดียตันดาร์ออน นักคิดและนักพุทธศาสนศึกษา พยายามฟื้นฟูศาสนาพุทธในยูครัสเซียนิยมด้วยแนวคิดศาสนาพุทธใหม่ โดยนำคำสอนของศาสนาพุทธ ปรัชญาตะวันตก และทฤษฎีวิทยาศาสตร์มาผสมผสานกัน แต่เวลาต่อมาตันดาร์ออนถูกรัฐบาลจับกุมตัวในข้อหาสร้างชุมชนทางศาสนา ก่อนที่เขาจะถูกส่งเข้าค่ายกักกันจนกระทั่งเสียชีวิตในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามลูกศิษย์ของเขามีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่ศาสนาพุทธช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา

หลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ศาสนาพุทธได้รับการฟื้นฟูอีกครั้ง พร้อมกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีคีร์กีซัน อิลยัมซินอฟของสาธารณรัฐคามิเกีย และมีการฟื้นฟูศาสนาพุทธในบูเรติยา และตูวา ผู้คนหวนกลับไปนับถือศาสนาดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ก่อนแพร่หลายสู่ชาวรัสเซียในพื้นที่อื่น ค.ศ.1992/2535 ทะเลาะวิวาทที่ 14 ประมุขของศาสนาพุทธนิกายเกลุก เสด็จเยือนสาธารณรัฐตูวาเป็นครั้งแรก ปัจจุบันมีการก่อตั้งอารามและมหาวิทยาลัยสงฆ์หรือที่เรียกว่าดาซันทั่วไปในประเทศ และลามะต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างหนักเพื่อฟื้นฟูประเพณีและตำราทางศาสนาขึ้นใหม่ ประเทศไทยมีการส่งพระธรรมทูตเพื่อเผยแผ่ศาสนาพุทธนิกายเถรวาทตั้งแต่ ค.ศ.1997/2540 เป็นต้นมา โดยมีศูนย์กลางที่วัดอภิรกรรมพุทธวิหาร เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ค.ศ.2012/2555 สาธารณรัฐตูวามีพุทธศาสนิกชน ร้อยละ 62, สาธารณรัฐคามิเกีย ร้อยละ 38 และสาธารณรัฐบูเรติยาร้อยละ 20 นอกจากนี้ยังพบพุทธศาสนิกชนในดินแดนซาไบคัลสกี ร้อยละ 6, แคว้นตอมสค์ ร้อยละ 0.6 และสาธารณรัฐยาคุเตียร้อยละ 0.4 มีชุมชนชาวพุทธกระจายอยู่ทั่วไปในประเทศรัสเซีย เช่น แคว้นซาฮาลิน, ดินแดนฮาบาร์อฟสค์, แคว้นามูร์, แคว้นอีร์คุตสค์, ดินแดนอัลไต, สาธารณรัฐคาซัคเซีย, แคว้นโนโวซีบีตส์, แคว้นตูย์เมน, แคว้นโอเรนบูร์ก, แคว้นอาร์ฮันเกลสค์, แคว้นมูร์มันสค์, กรุงมอสโก, แคว้นมอสโก, นครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก, แคว้นเลนินกราด และแคว้นคาลินินกราด แต่ละดินแดนจะมีชาวพุทธราวร้อยละ 0.1–0.5 ส่วนหัวเมืองใหญ่อย่างมอสโก, เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก และซามารา แต่ละเมืองมีประชากรกว่าร้อยละ 1 ระบุตัวตนว่าเป็นพุทธศาสนิกชน

ภาพที่ 1 ภาพของผู้นำและอดีตผู้นำของรัสเซีย ดมิตรีเมดเวเดฟ กับประธานาธิบดีปูติน ที่ร่วมกิจกรรมทางศาสนาของชาวพุทธในขณะเยือนอิวอลกาตาซันในบูเรติยา เมื่อ ค.ศ. 2009/2552 พุทธศาสนิกชนชาวคัลมีเกียขณะร่วมพิธีกรรมทางศาสนา (ภาพออนไลน์, 15 มีนาคม 2565)

กลางศตวรรษที่ 17 พระมองโกลและลามะทิเบต ได้เดินทางเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังฝั่งตะวันออกของทะเลสาบไบคาล มีการสร้างวัดแห่งแรกขึ้น ชื่อวัดฮิลแกนต์ส หลังจากนั้นวัดในพระพุทธศาสนา หรือที่เรียกว่า ดัทซัน (Datsun) ก็ปรากฏ

ขึ้นในบริเวณอื่น ๆ ของบูเรเตียอีก ชาวบูเรเตียที่อยู่ฝั่งตะวันออกของทะเลสาบไบคาล ก็หันมานับถือพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก มีนิกายเจลูกปะ เป็นนิกายที่แพร่หลายที่สุดก่อตั้งโดย ท่านฉอนฮาวะ ชาวทิเบต ปลายศตวรรษที่ 19 พระพุทธศาสนาในบูเรเตียรุ่งเรือง วัดได้รับการทำนุบำรุงอย่างดี เพื่อใช้เป็นที่พัก ที่ปฏิบัติธรรมของลามะ และไว้สำหรับสอนภาษาทิเบต, มองโกเลีย, สันสกฤต รวมถึงวิชาปรัชญา ทั้งยังมีการสร้างวัดแห่งใหม่อีกหลายวัด เช่น วัดอากินส์, วัดลีโกลิส และวัดอีกิตุสก์ พระอิกวัน ดอร์จีฟ (Agvan Dorjiev) ชาวบูเรเตีย เป็นภิกษุองค์แรกที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาล ให้สร้างวัดพุทธในเมืองเซนต์-ปีเตอร์สเบิร์ก นับเป็นวัดทางพุทธศาสนาแห่งแรกที่สร้างขึ้นในทวีปยุโรป ในปี พ.ศ. 2478/1935 หลังจากรัสเซีย เปลี่ยนการปกครองเป็น ระบอบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลรัสเซีย ไม่ให้การคุ้มครองแก่องค์กรศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็ตาม บุคลากรทางศาสนาถูกทำลายกวาดล้าง วัดในพระพุทธศาสนา พระพุทธรูป และคัมภีร์ต่าง ๆ ก็เริ่มถูกทำลาย ในช่วง พ.ศ. 2491/1948 รัฐบาลรัสเซียได้สร้างความประหลาดใจให้กับชาวพุทธ เมื่อรัฐบาลแห่งสหภาพโซเวียตได้อนุมัติให้ มีการสร้างวัดขึ้นมาใหม่ในเขตอีวอลกา (Ivolga) โดยการ สร้างทั้งหมดรัฐบาลของพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ ซึ่งสาเหตุที่ รัฐบาลรัสเซียอนุญาตให้ก่อสร้าง วัดขึ้นมาใหม่ก็เพราะทราบดีว่า ชาวพุทธรัสเซียยังมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา แม้ว่าจะถูกรัฐบาลควบคุมอย่างเข้มข้นก็ตาม

จากข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ ยังมีข้อมูลเป็นพระพุทธรูป ที่ผู้เขียนได้ไปพบที่ พิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียดทั้งในส่วนของภาพวาด หรืออื่น ๆ แต่ที่ให้น่าสนใจมากเป็นพิเศษเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จึงขอนำมาบันทึกไว้เป็นความทรงจำร่วมของพระพุทธรูปสองเศียร ดังปรากฏตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 พระพุทธรูป 2 เศียร

(ภาพผู้เขียน ที่พิพิธภัณฑ์เฮอมีทาจ : เมษายน 2552)

จากภาพเป็นพระพุทธรูปโบราณสองเศียร (Two headed Buddha) เป็นพระพุทธรูปสวางาม หายาก ทำขึ้นจากดินเผาดินเหนียว เป็นศิลปะจีน ราวคริสต์ศตวรรษที่ 13-14 ที่ตั้งอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่ค้นพบโดย คอซลอฟ (Pyotr Kuzmich Kozlov) นักสำรวจโบราณคดีชาวรัสเซีย ซึ่งเข้ามาสำรวจ เมื่อช่วงปี ค.ศ. 1907-1909/2450-2452 พบอยู่ในซากสถูปเจดีย์ที่เมืองคารา โคโต (khara khotu) ที่ปัจจุบันอยู่ในทะเลทรายโกบี Gobi Desert เขตปกครองตนเองมองโกเลียในของจีน คอซลอฟ Kozlov เลยนำพระพุทธรูปสองเศียร พร้อมกับโบราณวัตถุอีกหลายชิ้น โดยเฉพาะหนังสือในภาษาของชนเผ่าทังกูส (Tangut) มากกว่า 2,000 เล่ม นำกลับไปประเทศรัสเซีย ปัจจุบันจัดแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปีเตอร์สเบิร์ก ประเทศรัสเซีย มีตำนานเล่าขานเกี่ยวกับการสร้างพระพุทธรูปสองเศียรนี้ว่า สมัยนั้น มีชายสองคนผู้ศรัทธา และอุทิศให้กับคำสอนในพระพุทธศาสนาเสมอมา วันหนึ่งพวกเขาทั้งคู่ต่างฝันเห็นพระพุทธรูปเจ้าพร้อม ๆ กัน แต่เนื่องจากยากจนไม่สามารถสร้างพระพุทธรูปตามความฝันได้สององค์ จึงให้ช่างสร้างองค์พระพุทธรูปขึ้นองค์เดียว สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นถึงความศรัทธาของชายทั้งสอง ด้วยพระเมตตาจึงปรากฏเป็นสองเศียร แต่บ้างก็เล่าว่าเหตุที่มีสองเศียรเพราะ ชายทั้งสองขอให้ช่างปั้น ปั้นให้โดยมีหน้าตาตามความฝันของแต่ละคน ซึ่งรูปปั้นทำจากวัสดุเรียบง่าย อาทิ ฟาง และศิลปินได้ให้รอยยิ้มแห่งความปรารถนาดีและเห็นอกเห็นใจ บนพระพักตร์พระพุทธรูปสองเศียรนี้สร้างขึ้นในยุคอาณาจักรซี-เซีย (State of Xi-Xia) ซึ่งเป็นอาณาจักรของชนเผ่าทังกูส (Tangut State) .ซึ่งเป็นชนเชื้อสายทิเบต อาณาจักรแห่งนี้ มีอยู่ในช่วงปี ค.ศ.1038-1227/1581-1770 ณ บริเวณที่ปัจจุบันคือ เขตกานซู ซึ่งไห่ ซินเจียง มองโกเลียนอก มองโกเลียใน ส่านซี และหนิงเซีย ของสาธารณรัฐประชาชนจีน กินพื้นที่ราวแปดแสนตารางกิโลเมตร อาณาจักรซินเซีย ต้องล่มสลายลงไป เพราะถูกพวกมองโกลจากอาณาจักรมองโกลทำลายโดยสิ้นเชิง เป็นเหตุให้บันทึกและสถาปัตยกรรมล้วนดับสูญ จากข้อมูลนี้ทำให้เห็นบริบทของพระพุทธศาสนาที่คาบเกี่ยวของรัสเซียกับจีน และเส้นทางสายไหม รวมทั้งพัฒนาการของพระพุทธศาสนาและการแผ่ขยายเข้าไปยังรัสเซียหลังจากรับอิทธิพลผ่านมองโกล และจีน เป็นต้น

จากภาพพระพุทธรูปสองเศียร เป็นการสะท้อนชวนคิดทำให้เกิดภาพลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาและข้อเท็จจริงทางพระพุทธศาสนาในเรื่องพระพุทธศาสนาเส้นทางสายไหม (Silk Road) ที่ส่งผลเป็นเส้นทางการค้าและเส้นทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในเอเชียกลางของกลุ่มประเทศที่อยู่ในเส้นทางและเคยเป็นดินแดนของพระพุทธศาสนาที่มีศูนย์กลางอยู่ในอินเดีย ปากีสถาน และอัฟกานิสถาน

รวมทั้งกลุ่มประเทศที่แตกไปจากรัสเซียโดยมีคำว่าสถานเป็นความทรงจำในอดีตของประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าว ดังนั้นประวัติและพัฒนาการของพระพุทธศาสนาในรัสเซียหลัก ๆ จึงเป็นเรื่องของพุทธศาสนาในแบบวิชรยานจากทิเบต ที่มาพร้อมกับความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มองโกล ที่ยังคงหลงเหลือและเป็นส่วนหนึ่งของประเทศรัสเซียในปัจจุบัน

พุทธศาสนาเถรวาทแบบไทยในรัสเซีย

จากประสบการณ์ของการเดินทางไปรัสเซียที่ผู้เขียนไปพบกิจกรรมทางศาสนา จะด้วยความที่ยังเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของชาวรัสเซียต่อพระพุทธศาสนาผู้เขียนจำได้ว่าเคยเดินทางไปร่วมสังเกตการณ์พระพุทธศาสนาเถรวาทแบบศรีลังกา แบบเกาหลี แบบทิเบต และแบบวิชรยานลามะที่เป็นแบบรับส่งต่อจากศิษย์ชาวเดนมาร์ก ที่มาตั้งสาขาอยู่ในมอสโก เป็นภาพจำผ่านตัวผู้เขียนที่ต้องบอกว่านาน แต่จำได้ว่าเคยเห็นและเข้าร่วมสังเกตการณ์ในสำนักนั้นในขณะนั้น ในส่วนของพระพุทธศาสนาเถรวาทด้วยความที่รู้จักและคุ้นชินกับ พระ รศ.ดร.ชาติรี เหมพนโธ พระธรรมทูตไทยรูปแรกในรัสเซีย ที่ได้ไปศึกษาต่อที่ประเทศสหพันธรัฐรัสเซีย ในคณะกรรมการทูต มหาวิทยาลัยเซนต์-ปีเตอร์สเบิร์ก ใช้เวลาศึกษาในระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ 2 ปีก่อนจะสำเร็จการศึกษาภาควิชายุโรป ศึกษา ทุณการศึกษา พ.ศ. 2540/1997-ปัจจุบัน/ เป็นอาจารย์สอนในคณะเอเชียศึกษา, คณะการทูต มหาวิทยาลัยเซนต์-ปีเตอร์สเบิร์ก และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างวัดและประดิษฐานพระพุทธศาสนาในดินแดนรัสเซีย วิทยาการบรรยายธรรมประจำวัดพุทธนิยายวิชรยาน ในกรุงเซนต์-ปีเตอร์สเบิร์ก เหมือนไปช่วยงานและถูกชักชวนให้ไปดูพื้นที่ทางศาสนาในประเทศรัสเซีย วัดที่ไปในเวลานั้นจึงเป็นวัดเล็ก แห่งหนึ่งที่อยู่ชานเมือง ซึ่งก็ยังเป็นวัดในปัจจุบัน ที่มีภาพลักษณ์เป็นบ้านและถูกจัดซื้อและออกแบบให้เป็นศาสนสถานของวัดในพระพุทธศาสนาเถรวาท ทำกิจกรรมในแบบพระพุทธ ตลอดเวลาที่อยู่ที่นั่น จะเห็นกิจกรรมทางศาสนา โดยทุกวันเสาร์อาทิตย์จะมีฝรั่งรัสเซียมากน้อยตามช่วงเวลา แต่ในขณะนั้นไม่น้อยกว่า 10-30 คน มาศึกษาโดยจะแบ่งเป็นการบรรยายแบบนักเรียนในห้องเรียน และมีการสอนสมาธิ และไหว้พระสวดมนต์ ประหนึ่งเป็นโรงเรียนที่เริ่มสอน ในส่วนวันจันทร์ถึงศุกร์วัดอาจดูเจียบเหงา ด้วยไม่มีแขก วิธีของพระก็ใช้ชีวิตอยู่ตามสถานการณ์โอกาส และได้มีโอกาสขึ้นรถเมล์ และรถไฟไป เพื่อร่วมสังเกตการณ์ ด้วยมีประสบการณ์ของการเดินทางเข้าไปในชีวิตในฐานะพระไทยในต่างประเทศในรัสเซีย ด้วยมีประสบการณ์ในการขอทุนจากสถานทูตรัสเซีย ได้ทุนไปเรียนปริญญาเอกสาขาประวัติศาสตร์ เรียนที่ Peoples' Friendship University of Russia ในมอสโก แต่ได้

สะท้อนด้วยเงื่อนไขเรื่องงบประมาณนอกเหนือจากทุน เมื่อไม่ได้ไป จึงทำให้มีความรู้สึกท้อแท้และเข้าใจเกี่ยวกับรัสเซียบ้าง จึงเป็นที่มาของการเดินทางไปเป็นพระปฏิบัติศาสนกิจในรัสเซียในช่วงเวลาหนึ่ง อันหมายถึงมีประสบการณ์ของความเป็นรัสเซีย

หนึ่งในหลาย ๆ ศาสนาที่ถือโอกาสช่วงนี้นำศาสนาไปเผยแผ่ในประเทศรัสเซียคือ ศาสนาพุทธนิกายเถรวาท โดยประเทศไทยได้ส่ง ‘พระธรรมทูต’ รูปแรกไปประเทศรัสเซียเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2540/1997 โดยในชั้นแรกรัฐบาลรัสเซียเป็นผู้สนับสนุนให้ทุนการศึกษาแก่พระไทยในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก และจากจุดนี้เองจึงเป็นการเริ่มต้นเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศรัสเซียครั้งแรกหลังสหภาพโซเวียตล่มสลาย ซึ่งข้อมูลครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรัสเซียที่ไปในฐานะนักเรียนทุนรัฐบาล และใช้ชีวิตเรียนรู้ จนกระทั่งตั้งหลักปักฐานอยู่ในประเทศรัสเซียที่มีสถานะเป็นทั้งนักศึกษา นักการศาสนา และผู้สอนหนังสือในมหาวิทยาลัยที่สุด

ภาพที่ 3 วัดพุทธวิหาร กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และ ศ.ดร.พระชาติรี เหมพนโธ เจ้าอาวาสผู้วางรากฐานพุทธศาสนาเถรวาทในรัสเซีย (ภาพออนไลน์, 15 มีนาคม 2565)

ข้อมูลที่ปรากฏในสื่อออนไลน์เรื่อง “พุทธศาสนา ‘บูม’ ในรัสเซีย ชี้คำสอนพิสูจนได้จริง-เตรียมแปลพระไตรปิฎกรองรับ” ที่เผยแผ่ผ่าน คอลัมน์ ธรรมลีลา ทางสื่อ MGR Online (2551) ที่สื่อสารเมื่อ 7 มีนาคม 2551 ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ของ พระ รศ.ดร.ชาติรี เหมพนโธ เจ้าอาวาสวัดอภิธรรมพุทธวิหารเซนต์-ปีเตอร์สเบิร์ก สหพันธรัฐรัสเซีย ที่ว่า

- การมีโอกาสเข้าไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาสายเถรวาท ในรัสเซีย ของ พระ รศ.ดร.ชาติรี ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสทาง ‘ธรรม’ ให้กับประชาชนชาวรัสเซียอย่างมาก เพราะปัจจุบันมีชาวรัสเซียจำนวนมากเริ่มหันมาสนใจศึกษาพระพุทธศาสนาสายเถรวาทเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี

- เจ้าอาวาสวัดอภิธรรมพุทธวิหารบอกว่า ปัจจุบันมีชาว รัสเซียจำนวนมากเริ่มหันมาสนใจศึกษาพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง สาเหตุส่วนหนึ่งเพราะชาว

รัสเซียส่วนใหญ่จะมีการศึกษาสูงมาก และยังสนใจศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ การค้นคว้า แต่เมื่อการนับถือศาสนาคริสต์ซึ่งเป็นศาสนาดั้งเดิมไม่ได้ให้คำตอบในหลาย ๆ คำถามที่เกิดขึ้นในจิตใจของเขา ทำให้เขาเปลี่ยนมาสนใจศึกษาพระพุทธศาสนา

- “สำหรับชาวรัสเซียที่เข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่จะต้องการหาคำตอบอันเนื่องมาจากการเกิดทุกข์ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยความเชื่อ แม้จะอ่อนน้อมพระเจ้า ท่านก็คงจะช่วยเหลืออะไรไม่ได้ ดังนั้นเขาก็หันมาศึกษาพระพุทธศาสนาในเชิงจิตวิทยาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตได้จริง ทำให้คนรัสเซียที่มีการศึกษาจำนวนมากหันมาสนใจศึกษาพระพุทธศาสนามากขึ้น

- ระยะแรกไม่ได้เปลี่ยนมานับถือ เพียงแต่สนใจที่จะเข้ามาศึกษา โดยแบ่งความสนใจออกเป็นสามกลุ่มคือ กลุ่มแรก เป็นชาวรัสเซียที่มีเชื้อสายออร์ทอดอกซ์สนใจพระพุทธศาสนา แบบปรัชญา แบบวิทยาศาสตร์ ก็คือคำสอนทางพระพุทธศาสนานั้นมีเหตุผลเข้าได้กับความคิด การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์แบบตะวันตก อีกส่วนหนึ่งก็หันมาสนใจพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะการปฏิบัติ เช่น การฝึกโยคะ การฝึกสมาธินั้นทำให้จิตใจสงบ และกลุ่มสุดท้ายก็คือกลุ่มที่สนใจทั้งปรัชญาและการปฏิบัติ ซึ่งทั้งสามกลุ่มนี้ประมาณ 60-70% ที่ได้มีการศึกษาและปฏิบัติอย่างลึกซึ้ง ก็จะเปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนา”

- วัดอภิรธรรมপুরวิหาร เป็นวัดสายเถรวาทเพียงวัดเดียวและวัดแรกที่ได้รับ การสร้างขึ้นในรัสเซีย โดยขึ้นทะเบียนเป็นวัดอย่างถูกต้องในเมืองไทย แต่ต้องจดทะเบียนเป็นพุทธสมาคมในรัสเซีย เพราะกฎหมายรัสเซียยังไม่อนุญาต ต้องมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 15 ปีจึงจะสามารถจดทะเบียนเป็นวัดที่สมบูรณ์ในรัสเซียได้ ซึ่งคิดว่ามันเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ แต่ก็ยังคงมีอุปสรรคมากมายให้ฟันฝ่า ทั้งเรื่องสภาพภูมิอากาศที่หนาวจัด รวมทั้งค่าครองชีพที่แพงมาก ทำให้พระธรรมทูตไทย 4 รูป และพระรัสเซียอีก 1 รูปอยู่กันอย่างยากลำบากพอสมควร

- “เราต้องอยู่กันอย่างประหยัด โดยปัจจัยที่นำมาใช้จ่ายส่วนหนึ่งได้มาจากเงินที่รัฐบาลรัสเซียให้อาตมาไปสอนหนังสือในมหาวิทยาลัย ถือเป็นเงินเดือนเงินสนับสนุน ส่วนพระทั้ง 4 รูปนั้นเป็นนักเรียนทุนของรัฐบาลรัสเซีย ปัจจัยอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่มาจากญาติโยมจากเมืองไทย คือกลุ่มศิษย์ธรรมของกระทรวงอุตสาหกรรม และมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งถือเป็นเจ้าภาพใหญ่ในการให้

การสนับสนุน ที่นี้ไม่มีการบิดเบือน เพราะเขาถือว่าเป็นการขอทาน ดังนั้น บางครั้งถ้าไม่มีมาราชาช่วย พระจำต้องไปจ่ายตลาด และทำอาหารเอง”

- พระ รศ.ดร.ชาตรี บอกถึงการวางแผนในการเผยแพร่ธรรมสำหรับปี 2551 ว่า ในปีนี้จะใช้เวลาส่วนใหญ่เดินทางไปแสดงธรรมตามเมืองต่าง ๆ ทั่ว รัสเซียประมาณ 10 เมือง ซึ่งปัจจุบันก็มีเครือข่ายแล้ว แต่ต้องทำให้เข้มข้น มาก ขึ้น โดยใช้การฝึกสมาธิและการเรียนธรรมะอย่างน้อยคอร์สละ 1 สัปดาห์เป็น กลยุทธ์หลัก ซึ่งเท่าที่ดำเนินการมาอย่างเป็นทางการก็ได้รับการสนับสนุนจากครู บาอาจารย์จากเมืองไทย จากอังกฤษ เช่น พระอาจารย์สุเมธ วัดอมราวดี อังกฤษ ก็เดินทางไปเยี่ยมเยียนและเผยแพร่ธรรมะร่วมด้วย ซึ่งได้รับการต้อนรับและการ สนับสนุนจากชาวรัสเซียพอสมควร

จากข้อมูลที่ยกมาด้านบนเป็นตัวเอียงไม่ได้ตัด ด้วยเหตุผลว่าเป็นข้อเท็จจริงที่เกิด จากการถอดคำสัมภาษณ์คำตอบของท่าน ศ.ดร.พระชาตรี เหมพนโธ ซึ่งผู้เขียนในฐานะ รู้จักและเคยไปใช้ชีวิตที่รัสเซียในช่วงเวลาหนึ่ง โดยทั้งหมดเป็นข้อความที่เกี่ยวกับวัดไทย เถรวาทเพียงแห่งเดียวในประเทศรัสเซียที่ท่านกล่าวถึงเอง ที่ยกมาไม่ได้ตัดหรือปรับแต่ง ด้วยเหตุว่าเป็นข้อมูลที่ปรากฏทางสื่อสารสาธารณะ ออนไลน์ และในเวลาเดียวกันต้องการสื่อ ให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกของการเข้าไปบุกเบิกงานพระพุทธศาสนาในต่างประเทศ แม้จะ เป็นช่วงเวลาหนึ่งที่ดำเนินการ แต่สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความอดทน ความมุ่งมั่น และความ พยายามอย่างยิ่งยวดต่อเนื่อง ดังนั้นพระพุทธศาสนาเถรวาทในรัสเซีย อาจมีพัฒนาการและ ขยายตัวเทียบกับเวลาที่ผู้เขียนไปร่วมสัมผัสและเป็นส่วนหนึ่งในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ไม่นานนัก แต่ก็ทำให้เห็นถึงความมุ่งมั่นทุ่มเท จนกระทั่งทำให้พระพุทธศาสนาเป็น ปรากฏการณ์ร่วมกับสังคมได้ตั้งปรากฏจนกระทั่งปัจจุบัน จึงเป็นประหนึ่งบันทึกถึง พระพุทธศาสนาในรัสเซียผ่านช่วงเวลานี้ด้วย

ภาพที่ 4 ภาพขณะผู้เขียนร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนากับพี่น้องชาวศรีลังกา
ในมอสโคว (ภาพผู้เขียน เมษายน 2552)

จากภาพเป็นเหตุการณ์ที่เมื่อครั้งผู้เขียนเคยไปร่วมกิจกรรมกับพี่น้องชาวพุทธศรี
ลังกาและรัสเซีย ค้นพบเจอรูปภาพที่ยังพอเหลืออยู่ ในยุคที่กล้องยังไม่เฟื่องฟู ดิจิตอล ยังมี
คุณภาพไม่สูงมากนัก ทำให้ได้ภาพที่ยังพอสืบค้นนำมาเผยแพร่ได้บ้าง นับว่าเป็นร่องรอย
ความทรงจำผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทในรัสเซียโดยความอนุเคราะห์
ด้วยดีของ ศ.ดร.พระชาติริ เหมพนโธ ในฐานะเจ้าอาวาสวัดไทยและผู้บุกเบิกพุทธศาสนา
เถรวาทในรัสเซีย แนะนำและส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวที่มอสโควในช่วงที่ดำเนิน
ชีวิตและเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

สะท้อนคิดร่วมกับเหตุการณ์ของสงครามรัสเซียและยูเครนในช่วง 2022

ถามว่าพระพุทธศาสนาเกี่ยวข้องกับสงครามหรือไม่ คงตอบว่าไม่ได้เกี่ยวข้อง
โดยตรง แต่อย่างน้อยก็ทำให้เห็นว่าสงครามความรุนแรงไม่ได้เป็นผลดีกับใครอย่างไร ในแต่
ละประเทศเหตุการณ์ความรุนแรงจากสงครามเป็นการเมืองระหว่างประเทศ และทำให้
ประเทศมีผลกระทบในเชิงของการต่อสู้ ความเสียหายและคุณภาพชีวิตของพลเมืองใน
ประเทศที่อยู่ต่างหว่าดระวาง ความโกรธแค้น อาฆาตชิงชังย่อมเกิดขึ้น การใช้
พระพุทธศาสนามองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านความรุนแรงในข้ออาปมาติบาท แปลว่า
ความรุนแรงจากการเบียดเบียนในรูปแบบสงครามไม่ได้ทำให้เกิดความสันติสุขอย่างไร จน

กลายเป็นการอยู่ร่อนนอนทุกซ์ ผู้เขียนคงไม่บอกว่าใครยิ่งใคร ใครสนับสนุนใคร เพราะมีผู้ชำนาญการจำนวนมากวิเคราะห์กันอยู่แล้ว แต่ต้องการสะท้อนให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาสะท้อนคิดไว้แบบนี้ในเรื่องความรุนแรง ที่ปรากฏในคำสรุปสี่ที่ว่า สีเลน สุคะติง ยันติ ที่แปลว่า สันติมาจากการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน รวมทั้งถ้ามองในทางกลับกัน ถ้าวรรณกันทำมาหากิน ช่วยกันหากินภายใต้กรอบ สีเลน โภคสัมปทนา ช่วยกันหากินเสียทั้งรัสเซียและยูเครน ช่วยกันขายก๊าซ ขายน้ำมัน ก็คงใช้ชีวิตในฐานะที่เป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความมั่งคั่งร่วมกันอีกประเทศหนึ่งในภูมิภาคยุโรปตะวันออกก็เป็นได้ อันนี้สะท้อนคิดแบบพระพุทธศาสนาต่อปรากฏการณ์ของสังคม ดังนั้นจึงขอร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการบันทึกเหตุการณ์ในช่วงนี้ที่โลกมันเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคสมัยใหม่ ที่คนกำลังรบกับสงครามเชื้อโรค ที่เรียกว่าโควิด (Covid-19) คนกำลังเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบเงิน ระบบโลก ที่กำลังปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่าน แต่ยังมีประเทศที่ใช้กำลังอาวุธต่อสู้กัน ยังคงมีการใช้จำนวนทหาร และรถถังเป็นเครื่องต่อสู้กันอยู่ ในส่วนนี้คงไม่มีความรู้โดยตรง แต่บันทึกไว้เป็นส่วนหนึ่งของความทรงจำ ว่ามีเหตุการณ์ในช่วงเวลานี้ ภายใต้สถานการณ์ของโลกที่กำลังปรับตัวอยู่ที่เรียกว่าโลกหลังยุคโควิด (Post Covid Era) และสถานการณ์ของโลกหลังยุคความจริง (Post Truth Era) ดังที่ปรากฏ

ภาพที่ 5 ความขัดแย้งกลายเป็นสงครามระหว่างรัสเซีย และยูเครน (ภาพ ไทยรัฐออนไลน์ <https://www.thairath.co.th/news/foreign/2313095> 11 กุมภาพันธ์ 2565)

สรุป

พระพุทธศาสนาในการเขียนถึงนี้ถูกยกขึ้นมาอีกครั้งเป้าหมายเพื่อ ทำให้พระพุทธศาสนาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดกลไกของการปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของการศึกษาพระพุทธศาสนา สะท้อนคิดในทำนองว่า พระพุทธศาสนาเป็นระบบปฏิบัติการทางจิต ที่มีเป็นส่วนสนับสนุนให้คนหรือพลเมืองในสังคมได้มีส่วนสำคัญใน

การบริหารจัดการให้เกิดผลในทางปฏิบัติสำหรับประชากรในประเทศ คงไม่ได้ต้องการบอกว่าประเทศไหนผลจะเป็นอย่างไรกรณีสงคราม แต่ใช้โอกาสนี้เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาในรัสเซียเหมือนทวนสอบอีกครั้งต่อความเป็นพระพุทธศาสนา และบันทึกไว้เป็นความทรงจำร่วมของช่วงเวลาเพื่อให้เกิดผลเชิงประจักษ์ต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้เกิดความเข้าใจและเป็นกลไกต่อการศึกษาพระพุทธศาสนาในเชิงพื้นที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อประเทศดินแดนที่ประวัติและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวไกลอีกประเทศหนึ่ง แต่ในเวลาเดียวกัน ก็ทำให้คนหันไปจับจ้องต่อความเป็นประเทศยักษ์ใหญ่ที่มีปรากฏการณ์เป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในภาพกว้างด้วยเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- อมรชัย คหกิจโกศล. (2560). “การเสด็จพระราชดำเนินของมกุฎราชกุมารแห่งรัสเซียในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว”: วรรณกรรมบันทึกที่สะท้อนภาพสังคมและพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมโภชของไทยสมัยรัชกาลที่ 6. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 10(2),1702-1725.
- Bernstein, A. (2002). *Buddhist Revival in Buriatia: Recent Perspectives*. *Mongolian Studies*. 25,1–11.
- Holland, Edward C. (Dec 2014). "Buddhism in Russia: challenges and choices in the post-Soviet period". *Religion, State and Society*. 42(4),389–402. doi:10.1080/09637494.2014.980603. S2CID 145460994.
- MGR Online. (2551). พุทธศาสนา ‘บูม’ ในรัสเซีย ชี้คำสอนพิสูจน์ได้จริง-เตรียมแปลพระไตรปิฎกรองรับ. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2565, จาก <https://mgronline.com/dhamma/detail/9510000028505>
- Tsyrempilov, Nikolay. (2015). "Noble Paganism: Orientalist Discourse on Tibetan Buddhism in Nineteenth- Century Russian Polemic Literature". *Inner Asia*. 17 (2): 199– 224. doi: 10.1163/22105018-12340042. ISSN 1464-8172.

- Weir, Fred. (2018). *"Buddhism flourishes in Siberia, opening window on its pre-Soviet past. (World)"*. The Christian Science Monitor. ISSN 0882-7729. Retrieved 2019-11-12.
- Wikipedia. (2022). Buddhism in Russia. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2565. จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Buddhism_in_Russia

บรรทัดฐานและกลไกการควบคุมทางสังคมในโลกออนไลน์ : กฎ กติกา และ
มารยาททางอินเทอร์เน็ต*

NORMS AND SOCIAL CONTROL MECHANISMS IN ONLINE SOCIETY:
RULES, REGULATIONS, AND NETWORK ETIQUETTE

จิตินันท์ ผิวนิล, ภัทรพรรณ ทำดี

Titinan Pewnilt, Patrapan Tamdee

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University

Corresponding Author E-mail: titinan@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจต่อบรรทัดฐานทางสังคมในโลกออนไลน์ ตลอดจนกลไกในการควบคุมทางสังคมผ่านการบังคับใช้กฎ กติกา และมารยาททางอินเทอร์เน็ตทั้งที่ดำเนินการโดยผู้ให้บริการและผู้ใช้งานในโลกออนไลน์ โดยมีความเชื่อมโยงกับบรรทัดฐานทางสังคมในโลกทางกายภาพทั้งบรรทัดฐานในระดับสากลที่ยอมรับร่วมกันในระดับนานาชาติ และบรรทัดฐานในระดับท้องถิ่นในแต่ละสังคมซึ่งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในประเด็นด้านความปลอดภัย ความเป็นส่วนตัว การใช้ถ้อยคำแสดง ความเกลียดชัง และการคัดกรองเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง โดยปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางสังคม เมื่อมีการละเมิดกฎเกณฑ์ในเบื้องต้นจึงถือเป็นความรับผิดชอบของผู้ดูแลแพลตฟอร์มเพื่อดำเนินการด้วยบรรทัดฐานที่เป็นทางการซึ่งอาจยังไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง จึงต้องอาศัยกลไกการควบคุมทางสังคมโดยชุมชนผู้ใช้งานร่วมกันเสนอแนะ วิจัยรณ รายงานปัญหา ตลอดจนสอดส่องและจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้อง กับมารยาทการใช้งานทางอินเทอร์เน็ตด้วยการตำหนิและวิพากษ์วิจารณ์ทันทีบนพื้นที่ สาธารณะ แต่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งหากไม่สามารถควบคุมได้ บรรทัดฐานและการ ควบคุมทางสังคมบนโลกออนไลน์จึงมีลักษณะเป็นพลวัตปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ โดยมีแนวโน้มที่จะยืดหยุ่นมากกว่าแต่ไม่ได้แยกขาดออกจากบรรทัดฐานและการควบคุม ทางสังคมในโลกทางกายภาพแต่อย่างใด

คำสำคัญ: การควบคุมทางสังคม; สังคมออนไลน์; บรรทัดฐานสังคม

* Received September 18, 2023; Revised October 4, 2023; Accepted October 11, 2023

Abstract

This article aimed to understand online social norms as well as mechanisms for social control through enforcing rules, regulations, and internet etiquette, both by platform providers and users in the online world. Online social norms are interconnected with societal standards in the offline physical world based on globally recognized criteria harmonized with local norms. They mainly focus on common standards such as addressing security concerns, ensuring privacy, prohibiting hate speech, and removing violent content. When rules are violated, online platform administrators should react appropriately, even if inadequate or incomplete. Therefore, social control mechanisms are relied on, with users sharing suggestions, voicing criticisms, reporting issues, and monitoring behavior contravening established internet etiquette (netiquette). This often entails prompt critiquing of such behavior in public forums. Online conflicts may ensue, especially when offending comments cannot be effectively managed. Internet social norms and mechanisms for social control are dynamic, adaptable, and responsive to evolving circumstances. They are somewhat flexible but remain linked to societal norms and control mechanisms seen in the physical world.

Keywords: Social Control; Online Society; Social Norms

บทนำ

อินเทอร์เน็ตและสังคมออนไลน์มีความสำคัญเป็นอย่างมากกับการใช้ชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน เทคโนโลยีได้รับการพัฒนาอย่างทวีคูณจนทำให้พื้นที่ออนไลน์กลายเป็นพื้นที่ที่ช่วยให้มนุษย์ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่แตกต่างจากพื้นที่กายภาพ ทั้งในการพบปะพูดคุยได้แบบเรียลไทม์ การสร้างพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลส่วนตัว การเผยแพร่ ค้นหา และแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ กับผู้อื่น การซื้อขายสินค้า รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อแสดงออกทางการเมือง ไม่เว้นแม้แต่กิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลในเชิงลบต่อผู้ใช้งานไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจ เช่น การกลั่นแกล้ง (Bullying) และการล่วงละเมิด การหลอกลวงหรือที่เรียกว่าอาชญากรรม (Crimes) เป็นต้น (จุลณี เทียนไทย และคณะ, 2564) ฉะนั้นจึงเรียกได้ว่าการรวมกลุ่มโลกเสมือนจริงนั้นมีการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลไม่ต่างจากการรวมกลุ่มแบบ

ออฟไลน์เลยแม้แต่น้อย (Pettersen, 2016) สังคมออนไลน์จึงจำเป็นต้องมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ และบทลงโทษที่คล้ายคลึงหรืออาจไม่ต่างจากสังคมทางกายภาพ ซึ่งตัวบทกฎหมายที่มีนั้นสามารถใช้เป็นตัวควบคุมได้เพียงบางระดับเท่านั้น ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตยังมีความแตกต่างทางด้านคุณค่า ความสนใจ ความเชื่อ และท้องถิ่นที่อยู่อาศัย จึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีการหรือกลไกทางสังคมอื่น ๆ ในการควบคุม (Pattaro & Sartor, 2002; Klonick, 2016; Kettemann, 2020)

ในปัจจุบันพบว่าสังคมออนไลน์ประสบปัญหาในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนหลายประการ พฤติกรรมการใช้งานที่เป็นการกระทำผิดกฎหมาย การละเมิดความเป็นส่วนตัว การละเมิดมารยาททางสังคม การใช้ความรุนแรงทางภาษา การใช้ประทุษร้าย การระรานทางไซเบอร์ รวมถึงการสร้างความเกลียดชัง (อานูรักษ์ เชื้อนแก้ว, และอัจฉรา ปันทรานวงศ์, 2563) การถูกประจาน หรือถูกแอบอ้าง (สุวิพร ไฉไล และคณะ, 2560) พฤติกรรมที่เป็นปัญหาเหล่านี้ยังไม่สามารถควบคุมได้โดยกฎหมายทั้งหมด (จักรกฤษณ์ วรวิริ และคณะ, 2565)

บทความวิชาการนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจต่อการควบคุมทางสังคมตามมุมมองทางสังคมวิทยา โดยอธิบายจากลักษณะของกฎ กติกา และมารยาทในการใช้สังคมออนไลน์โดยเฉพาะแพลตฟอร์มที่คนไทยนิยมใช้งานเป็นประจำ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อลักษณะการควบคุมทางสังคมในโลกออนไลน์จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ใช้งาน ผู้กำกับดูแล และผู้กำหนดนโยบายสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาวิธีการจัดการกับปัญหาการปฏิสัมพันธ์และการใช้งานในสังคมออนไลน์ได้ต่อไป

บรรทัดฐานทางสังคมในโลกออนไลน์

บรรทัดฐานในทางสังคมวิทยา Kendall (2012) ได้อธิบายว่า บรรทัดฐานของสังคม (Social Norms) หรือกฎเกณฑ์สังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ไม่เป็นทางการและรูปแบบที่เป็นทางการ โดยรูปแบบที่ไม่เป็นทางการอาจไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่แน่นอนซึ่งมีที่มาจากรู้สึกผิดชอบชั่วดีของคนในสังคมที่ยึดถือกันมาจนกลายเป็นเกณฑ์ศีลธรรมและธรรมเนียมปฏิบัติร่วมกัน อาจอยู่ในรูปแบบ วิถีประชา (Folkways) หรือประเพณีวัฒนธรรม (Mores) ส่วนกฎเกณฑ์ในรูปแบบที่เป็นทางการ จะเรียกว่า กฎระเบียบ (Rules) หรือกฎหมาย (Laws) ซึ่งมีที่มาจากการพัฒนากฎเกณฑ์ในรูปแบบไม่เป็นทางการ หรือบรรทัดฐานสังคมให้กลายเป็นมาตรฐานเดียวกัน (Standardized) มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและมีการบังคับใช้อย่างจริงจังกับทุก ๆ

คนในสังคมในลักษณะบนสู่ล่าง (Top-down) คือ มีผู้มีอำนาจเป็นผู้กำหนดกฎระเบียบและตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ที่อยู่ใต้กฎระเบียบ ซึ่งก็คือสมาชิกภายในสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า บรรทัดฐานและกฎกติกาในสังคมหนึ่ง ๆ นั้นมีความเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก (Svensson, 2013)

เมื่อพิจารณาบริบทของสังคมออนไลน์จะเห็นได้ว่า ชุมชนออนไลน์ต่างก็มีบรรทัดฐานของกลุ่ม ซึ่งบรรทัดฐานที่ว่่านั้นมีหลากหลายซึ่งถือเป็นกลไกการควบคุมทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ นอกจากนี้ยังช่วยควบคุมการตัดสินใจ ควบคุมพฤติกรรม มีส่วนช่วยเหลือ เลี่ยง ลดปัญหา และแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับกลุ่ม (Kiesler & Kittur, 2007) เมื่อมีสมาชิกใหม่ซึ่งไม่รู้บรรทัดฐานของกลุ่ม จึงจำเป็นต้องมีกฎระเบียบข้อบังคับเฉพาะขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตัวในการอยู่ในกลุ่มนี้ หรือเข้าใช้งานในกลุ่มนี้ เช่น การถามคำถามเพื่อเป็นเงื่อนไขในการเข้าร่วมกลุ่ม การบังคับให้ผู้ใช้งานต้องอ่านก่อนโพสต์ในเว็บบอร์ดหรือกระดานสนทนา ทำให้กลุ่มลงโทษได้อย่างรุนแรงถ้าไม่ปฏิบัติตามกฎที่ระบุไว้ ชุมชนอินเทอร์เน็ตมีการพัฒนาชุดของบรรทัดฐานที่วิเคราะห์แล้วว่าอะไรที่เหมาะสมในการสื่อสาร ความสนใจที่เพิ่มขึ้นในเรื่องของมารยาทอินเทอร์เน็ต (Netiquette) เป็นแนวทางและเงื่อนไขสำหรับการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม บุคคลที่โพสต์ไม่เหมาะสมอาจจะโดนประณามหรือดูถูกเหยียด (Disdain) อาจถูกลบข้อความ รวมถึงการถูกควบคุมทางสังคมโดยใช้วิธีการลงโทษทางสังคมด้วยการทำให้อับอายทางออนไลน์ (เปรมฤดี เพ็ชรกุล, 2561)

กฎเกณฑ์และข้อกำหนดในการใช้งานของสื่อสังคมออนไลน์

ทั้งนี้ กฎเกณฑ์และข้อกำหนดในการใช้งานของสื่อสังคมออนไลน์จะถูกกำหนดขึ้นโดยองค์กรบริหารของแพลตฟอร์มนั้น ๆ โดยจะถูกบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างละเอียดและชัดเจนคล้ายกับกฎหมายในโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อชี้แจงต่อผู้ใช้ถึงสิ่งที่สามารถทำได้ สิ่งที่ไม่สามารถทำได้ รวมไปถึงลักษณะบทลงโทษหากผู้ใช้ซึ่งเป็นสมาชิกของสื่อสังคมออนไลน์นั้น ๆ กระทำผิดไปจากกฎระเบียบที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วจะพบว่ากฎเกณฑ์ของทุก ๆ แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียจะมีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากเนื้อหาโดยส่วนใหญ่มีการพัฒนามาจากบรรทัดฐาน (Norms) โลกความเป็นจริง ซึ่งกฎระเบียบในโซเชียลมีเดียสามารถแบ่งได้ในสองรูปแบบ คือ 1) กฎที่พัฒนามาจากหลักเกณฑ์หรือบรรทัดฐานระดับสากล (International Norms) และ 2) กฎที่พัฒนามาจากบรรทัดฐานสังคมระดับท้องถิ่น (Local Norms)

กฎระเบียบในโซเชียลมีเดียรูปแบบแรก คือ กฎที่พัฒนามาจากหลักเกณฑ์หรือบรรทัดฐานระดับสากล (International Norms) กฎระเบียบในรูปแบบนี้มักมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์หรือบรรทัดฐานที่มีการยอมรับร่วมกันในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะหลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights) เช่น ความปลอดภัยส่วนบุคคล (Privacy) การกลั่นแกล้งและการแบ่งแยก (Bullying and Discrimination) หรืออาชญากรรมและความรุนแรง (Crime and Violence) เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากองค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้มีการจัดทำ “หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights)” ที่ระบุให้องค์กรธุรกิจทุกประเภท ไม่เว้นแม้แต่ธุรกิจเกี่ยวกับโซเชียลมีเดีย ต้องเคารพและยึดถือในกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโดยไม่มีข้อยกเว้น (Benesch, 2020) ทำให้สามารถพบกฎเกณฑ์ประเภทนี้ได้ในสื่อโซเชียลทุก ๆ แพลตฟอร์ม

กฎระเบียบโซเชียลมีเดียในรูปแบบที่สองคือ กฎที่พัฒนามาจากบรรทัดฐานสังคมระดับท้องถิ่น (Local Norms) กฎระเบียบประเภทนี้มักพบได้ในสื่อโซเชียลบางแพลตฟอร์มที่มีการใช้งานเฉพาะในสังคมหนึ่ง ๆ โดยเนื้อหาของกฎระเบียบมักมีการผูกโยงกับค่านิยมหรือตัวบทกฎหมายที่บังคับใช้ในสังคมนั้น ๆ เช่น การใช้คำเรียกแทนชนกลุ่มน้อยในสื่อโซเชียลที่เป็นที่นิยมในประเทศที่มีประเด็นขัดแย้งเกี่ยวกับเชื้อชาติ ห้ามล้อเลียนบุคคลสำคัญทางศาสนาหรือความเชื่อในสื่อออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในประเทศที่ให้ความสำคัญกับศาสนาสูง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎระเบียบของสื่อโซเชียลต่าง ๆ จะอยู่ภายใต้กรอบของหลักสิทธิมนุษยชนสากลแล้ว แต่รายละเอียดเชิงลึกของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ถูกบังคับใช้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียอาจเหมือนหรือแตกต่างกันไป เนื่องจากความแตกต่างกันของรูปแบบการใช้งานของแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียแต่ละประเภท

กฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยผู้ให้บริการแพลตฟอร์มสื่อโซเชียล

กฎเกณฑ์สื่อโซเชียลที่เป็นแพลตฟอร์มสากลที่เป็นที่นิยมซึ่งเป็นแพลตฟอร์มที่มีผู้ใช้งานร่วมกันโดยไม่ได้มีการแบ่งแยกพื้นที่ทางวัฒนธรรมถึงแม้เจ้าของหรือผู้พัฒนาแพลตฟอร์มหรือผู้ให้บริการจะอยู่ในประเทศใดก็ตาม โดยนอกเหนือจากบรรทัดฐานที่แต่ละแพลตฟอร์มให้ความสำคัญเป็นมาตรฐานร่วมกันอย่างประเด็นด้านความปลอดภัยในการใช้งาน (Safety) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) การปฏิเสธการใช้ถ้อยคำแสดงความเกลียดชัง (Hate Speech) การคัดกรองการเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง (Violence) แล้วในบางแพลตฟอร์มอาจมีบรรทัดฐานบางเรื่องที่มีความสำคัญเพิ่มเติมเป็นพิเศษ เช่น การให้ความเคารพในความแตกต่างและคุณค่าของแต่ละบุคคลอย่างเท่าเทียม (Dignity) ตาม

มาตรฐานชุมชนเฟซบุ๊ก (Facebook) (Meta, 2023) การห้ามการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (Child Sexual Exploitation) ที่ระบุไว้ในกฎกติกาของการใช้ทวิตเตอร์ (Twitter) (X, 2023) การห้ามไม่ให้มีการสร้างเพลย์ลิสต์ (Playlist) ที่ไม่เหมาะสม เช่น การแบ่งแยกผู้พิการจากสังคมในชุมชนยูทูบ (Youtube) (Youtube, 2023) การควบคุมการเผยแพร่ภาพของเด็กโดยผู้ปกครองในชุมชนอินสตาแกรม (Instagram) (Meta, 2023) การเคารพในบริบทท้องถิ่นและสร้างความตระหนักถึงบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนติ๊กต็อก (Tiktok) (Tiktok, 2023) การห้ามการกระทำที่มีการใช้บริการเพื่อการกระทำทางเพศหรือการกระทำที่อนาจาร เช่น การพบปะหรือนัดออกเดทกับบุคคลแปลกหน้าเพื่อการมีเพศสัมพันธ์ซึ่งระบุไว้ในข้อจำกัดการใช้งานไลน์ (Line) (Line Corporation, 2022) และการห้ามเสนอข้อความหรือเนื้อหาอันเป็นการวิพากษ์วิจารณ์หรือพาดพิงสถาบันซึ่งกำหนดไว้ในเว็บไซต์พันทิป หรือ Pantip.Com (PANTIP.COM, 2023) ซึ่งเชื่อมโยงกับบรรทัดฐานและกฎหมายของสังคมไทย เป็นต้น ซึ่งหากผู้ใช้งานได้มีการศึกษากฎระเบียบเหล่านี้อย่างละเอียดก่อนการใช้งานจะเห็นว่า แต่ละแพลตฟอร์มล้วนมีการกำหนดสิ่งเหล่านี้ไว้แล้วอย่างเคร่งครัด

กลไกการควบคุมทางสังคมบนโลกออนไลน์

จากกฎ กติกา และมาตรฐานการใช้งานของแพลตฟอร์มต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงกลไกการควบคุมทางสังคม ให้ผู้คนประพฤติปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง สำหรับการควบคุมทางสังคมออนไลน์ที่สำคัญคือ กลไกการเข้าสังคมและการเข้ากลุ่ม (Group and Societal Entry) และกลไกการควบคุมด้วยการบังคับใช้ร่วมกัน (Social Sanction) ของสมาชิกผู้ใช้งาน

กลไกการเข้าสังคมและการเข้ากลุ่ม (Group and Societal Entry)

เมื่อพิจารณาการควบคุมทางสังคมบนโลกออนไลน์โดยใช้กลไกการเข้าสังคมและการเข้ากลุ่มนี้ สามารถวิเคราะห์ได้กับผู้ที่เป็สมาชิกของสังคมกลุ่มนั้นอยู่แล้ว และผู้ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่ม การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกมักจะมีการตั้งกฎระเบียบหรือกฎเกณฑ์ (Rules) ของตนเองแต่ละกลุ่มขึ้นมาอยู่แล้วเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เมื่อสมาชิกใหม่ที่เข้ากลุ่มใหม่ ทางกลุ่มก็คาดหวังว่าสมาชิกใหม่จะมีแนวทางที่สอดคล้องกับข้อตกลงและสามารถอยู่ในกรอบข้อปฏิบัติของกลุ่มที่มีอยู่เดิม โดยขั้นแรกอาจเป็นการคัดกรองก่อนว่าการเข้าร่วมกลุ่มจะต้องยอมรับในข้อตกลงของกลุ่มที่มีอยู่ เช่น การกดยอมรับกลุ่มไลน์หรือเฟซบุ๊ก บางกลุ่มจะมีการแจ้งกติกาข้อตกลงเพื่อคัด

ทรงสมาชิกก่อนเข้าร่วมกลุ่ม รวมถึงข้อปฏิบัติเมื่ออยู่ในกลุ่มแล้ว บางกลุ่มอาจตั้งเงื่อนไขไว้ว่าการโพสต์ข้อความหรือการแสดงความคิดเห็นทุกครั้งจะต้องมีการเรียกร้อง (Requiring) ให้มีการยินยอมหรือยอมรับกฎระเบียบก่อนโพสต์ข้อความหรือแชร์ข้อความทุกครั้ง เมื่อมีผู้ที่ปฏิบัติเบี่ยงเบนออกจากข้อตกลง กลุ่มก็จะมีกลไกในการจัดการของตนเองเพื่อพิจารณาข้อตกลงใหม่เพื่อการควบคุมสมาชิก ดังนั้นการเข้าร่วมกลุ่มจึงเป็นกลไกทางสังคมรูปแบบหนึ่งที่ใช้ควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่ใช้เป็นกลไกในการควบคุมอย่างเป็นทางการ ซึ่งแท้จริงแล้วความขัดแย้งเกิดขึ้นในชุมชนออนไลน์อยู่ตลอดตั้งแต่ยุคแรกๆ ที่เริ่มมีการใช้อินเทอร์เน็ต โดยประเด็นของความไม่เท่าเทียมและความไม่พอใจเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้ง การไม่ยอมรับและการเบี่ยงเบนออกจากบรรทัดฐานที่มีอยู่เดิมของสมาชิกใหม่หรือสมาชิกเดิมทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนและก่อให้เกิดบรรทัดฐานใหม่ ๆ ได้อยู่เสมอภายใต้การยอมรับของกลุ่ม เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนให้สมาชิกสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือกลุ่มดังกล่าวได้ต่อไป (Kiesler & Kittur, 2007) อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของการควบคุมสังคมบนโลกออนไลน์ด้วยการเข้าสังคมและการเข้ากลุ่มคือ การไม่แสดงตัวตนหรือการไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ใช้งานในสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการละเมิดข้อตกลงการใช้งาน การแสดงพฤติกรรมความรุนแรงและก้าวร้าว (Rost et al., 2016) รวมถึงการละเมิดมารยาทการใช้งาน (คุณากร คงจันทร์ และคณะ, 2564)

กลไกการควบคุมของสมาชิกผู้ใช้งาน (Social Sanction)

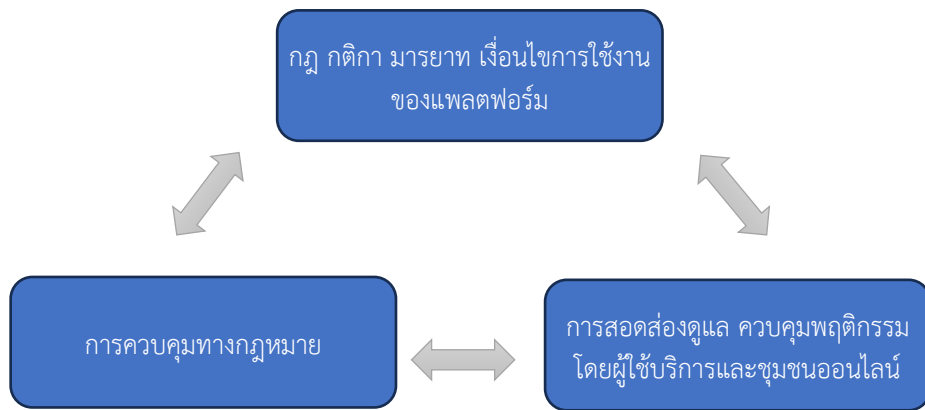
แม้ว่ากฎเกณฑ์ของสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดยหน่วยงานที่ควบคุมดูแลแพลตฟอร์มนั้น ๆ แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ใช้ก็สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างและรับผิดชอบในมาตรฐานของชุมชนออนไลน์ที่พวกเขาเป็นสมาชิกอยู่ได้เช่นเดียวกัน (Helberger et al., 2018) เพราะในสื่อสังคมออนไลน์ทุกแพลตฟอร์มนั้นมี ระบบเสนอแนะและวิจารณ์ (Feedback) รวมถึงระบบรายงานปัญหา (Report) อันเป็นกลไกที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้มีบทบาทเป็นผู้บังคับใช้กฎระเบียบของสังคมสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการสอดส่องสมาชิกคนอื่น ๆ ว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ต้องสงสัยหรือขัดต่อกฎระเบียบของสังคมหรือไม่ และรายงานต่อเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแพลตฟอร์มเพื่อดำเนินการตัดสินและลงโทษในลำดับถัดไป การมีระบบเหล่านี้นอกจากช่วยให้กลไกการควบคุมความเรียบร้อยของสังคมทำงานอยู่ตลอดเวลา (Active) และเป็นไปตามกรอบกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ยังก่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนากฎระเบียบของแพลตฟอร์มออนไลน์ให้มีความร่วมสมัยและมีการบังคับใช้ที่เหมาะสมกับสมาชิกทุก ๆ คนที่อาจมาจากบรรทัดฐานสังคม

ในโลกชีวิตจริงที่แตกต่างกัน เนื่องจากเป็นระบบที่ส่งเสริมให้ผู้ใช้ได้เสนอแนะโดยใช้
วิจารณ์ญาณของตนเองที่มีรากฐานมาจากบรรทัดฐานสังคมในชีวิตจริงในการเสนอแนะว่า
การกระทำแบบใดเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการอยู่ร่วมกันในสังคมออนไลน์
และในจุดนี้เองที่บรรทัดฐานสังคมในชีวิตจริง ได้เข้ามามีบทบาทเชื่อมโยงกับโลกออนไลน์
อย่างแยกกันไม่ออก

องค์ความรู้และแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมดิจิทัล

ปัจจุบันชีวิตทางสังคมของผู้คนคงไม่อาจแบ่งแยกได้อย่างชัดเจนระหว่างชีวิตใน
โลกออนไลน์กับปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ทางกายภาพเนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ทั้งสองพื้นที่ล้วน
เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ความแตกต่างอาจอยู่เพียงแค่ช่องทางในการปฏิสัมพันธ์
บุคคลที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย และลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ซึ่งอาจมีเงื่อนไขที่กำหนดการ
ปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป เช่น พื้นที่กายภาพอาจมีเงื่อนไขที่ทำให้ไม่
สามารถหลบเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือสายตาของผู้คนในสังคมแวดล้อมในระหว่างการ
ปฏิสัมพันธ์ได้เต็มที่ ในขณะที่พื้นที่ในโลกออนไลน์อาจไม่สามารถระบุตัวตนที่ชัดเจนของผู้ที่
ปฏิสัมพันธ์กันได้ อีกทั้ง พัฒนาการของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ทำให้การปฏิสัมพันธ์ในโลก
ออนไลน์สามารถกระทำได้ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นซึ่งอาจส่งผลต่อรูปแบบและ
เนื้อหาของการปฏิสัมพันธ์ที่ควบคุมได้ยากกว่า เป็นต้น ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ใดหรือใน
ช่วงเวลาใดก็ตามที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเกิดขึ้นย่อมต้องมีบรรทัดฐานหรือข้อตกลงร่วมกัน
ซึ่งเป็นแนวทางหรือมาตรฐานที่ยอมรับกันในบริบทของการปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นตามมา
เช่นเดียวกับจำเป็นต้องมีกลไกการควบคุมทางสังคมที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สมาชิกร่วมกัน
ปฏิบัติตามบรรทัดฐานเหล่านั้น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ออนไลน์หรือพื้นที่ทางกายภาพจึง
ไม่อาจปฏิเสธการมีอยู่ของบรรทัดฐานและการควบคุมทางสังคมที่สมาชิกของสังคมนั้น ๆ
ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมร่วมกันได้

ภาพที่ 1 บรรทัดฐานและกลไกการควบคุมทางสังคมในโลกออนไลน์

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการละเมิดบรรทัดฐานในโลกออนไลน์ยังคงเกิดขึ้นได้ เช่นเดียวกับสังคมในโลกทางกายภาพ ทั้งการละเมิดเนื่องจากผู้ใช้งานจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ รับรู้หรือเลือกที่จะไม่อ่านข้อความเหล่านี้อย่างละเอียดก่อนกดตกลงเพื่อเริ่มการใช้งาน เนื่องจากรายละเอียดของกฎระเบียบและข้อบังคับจำนวนมาก และส่วนใหญ่ผู้ใช้งานมีการ ใช้งานแพลตฟอร์มมากกว่าหนึ่งพื้นที่ และเหมารวมว่าแต่ละแพลตฟอร์มน่าจะมีบรรทัด ฐานในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน อีกทั้งการกระทำโดยส่วนใหญ่ควรเป็นไปตามมารยาททาง สังคมที่ควรจะเป็น ดังนั้น การควบคุมทางสังคมโดยอาศัยกลไกการบังคับใช้ทางสังคม (Social Sanction) จึงมีบทบาทสำคัญไม่แพ้การควบคุมทางสังคมแบบเป็นทางการผ่าน บทลงโทษทางกฎหมาย ทั้งการติดตามกำกับการใช้งานเพื่อเสนอแนะและวิจารณ์ (Feedback) และรายงานปัญหา (Report) โดยตรงกับทางแพลตฟอร์มซึ่งทุกแพลตฟอร์ม จะเปิดช่องทางดังกล่าวไว้ แต่ยังรวมถึงการร่วมกันสอดส่องและจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับมารยาทการใช้งานทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่การคัด กรองการเข้าร่วมกลุ่มโดยระบบ และการคัดกรองสมาชิกใหม่ รวมทั้งการดำเนินพฤติกรรม ถ้อยคำ และเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมทันทีบนพื้นที่สาธารณะ ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยการตัดสินใจ โดยบรรทัดฐานทางสังคมที่ใช้กันโดยทั่วไปทั้งในรูปแบบวิถีประชา จารีต และกฎระเบียบ หรือกฎหมาย แต่การกระทำดังกล่าวอาจมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งบนโลก ออนไลน์ที่มีความรุนแรงเนื่องจากไม่สามารถควบคุมเนื้อหาการแสดงความคิดเห็นเหล่านั้นได้ นอกจากผู้ให้บริการแพลตฟอร์มจะเข้ามาจัดการลบเนื้อหาและข้อความเหล่านั้นออกไป แต่

สามารถทำให้เกิดประเด็นความขัดแย้งที่ลุกลามตามมาได้ และอาจมีผู้ได้รับผลกระทบในวงกว้างมากกว่าได้

ปฏิสัมพันธ์บนโลกออนไลน์จึงเป็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีลักษณะเป็นพลวัตและเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่มีการผูกขาดทั้งในเชิงการใช้อำนาจและการกำหนดทิศทางของความสัมพันธ์ที่ชัดเจน แต่ปรับเปลี่ยนหันเหไปตามสถานการณ์สังคมและอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนที่มีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์บนพื้นที่ดังกล่าวซึ่งมีแนวโน้มที่ยากต่อการกำหนดหรือควบคุมให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการจึงส่งผลให้บรรทัดฐานและการควบคุมทางสังคมในโลกออนไลน์มีแนวโน้มที่จะยืดหยุ่นมากกว่าแต่ไม่ได้แยกขาดออกจากบรรทัดฐานทางสังคมและการควบคุมทางสังคมในโลกทางกายภาพแต่อย่างใด เนื่องจากทั้งสองพื้นที่ต่างเป็นสนามของการปฏิสัมพันธ์และการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบันเช่นเดียวกันและล้วนเชื่อมโยงส่งผลซึ่งกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สรุป

บรรทัดฐานทางสังคมในโลกออนไลน์มีทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อให้มีกฎระเบียบเช่นเดียวกับบรรทัดฐาน ข้อบังคับ ตลอดจนบทลงโทษเมื่อมีการละเมิดที่คล้ายคลึงหรือไม่ต่างกัน อีกทั้งยังจำเป็นต้องอ้างอิงเชื่อมโยงกับบรรทัดฐานทางสังคมในโลกทางกายภาพอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วยบรรทัดฐานที่พัฒนามาจากบรรทัดฐานในระดับสากล (International Norms) ที่ยอมรับร่วมกันในระดับนานาชาติ เช่น หลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights) การคุ้มครองสิทธิและความป็นส่วนตัวของบุคคล (Privacy) การต่อต้านการกลั่นแกล้งและการแบ่งแยก (Bullying and Discrimination) และการคุ้มครองจากอาชญากรรมและความรุนแรง (Crime And Violence) เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีความสอดคล้องกับบรรทัดฐานในระดับท้องถิ่น (Local Norms) โดยมีเนื้อหาผูกโยงกับค่านิยมหรือตัวบทกฎหมายที่บังคับใช้ในสังคมนั้น ๆ เช่น การคำนึงถึงคำเรียกเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศ เป็นต้น อีกทั้งยังจำแนกแยกย่อยไปตามประเภทของแพลตฟอร์มออนไลน์ซึ่งเปรียบได้กับกลุ่มสังคมย่อย ๆ ที่อยู่ในโลกออนไลน์

ทั้งนี้ เมื่อมีการละเมิดกฎเกณฑ์เหล่านี้เกิดขึ้นส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของผู้ดูแลแพลตฟอร์มในการเข้าไปจัดการ คัดกรอง หรือยกเลิกข้อความหรือเนื้อหาที่มีการเผยแพร่ โดยใช้ระบบประมวลผลในการตรวจสอบและลบข้อความที่ไม่เหมาะสม แต่หากเป็นประเด็นที่เชื่อมโยงกับการละเมิดทางกฎหมายยังมีความจำเป็นต้องให้ดำเนินการต่อไปภายใต้บรรทัดฐานที่เป็นทางการของแต่ละสังคม เช่น การดำเนินคดีตามกฎหมาย ถึงแม้ใน

ปัจจุบันจะมีความพยายามในการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมกฎระเบียบที่ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทางสังคม เช่น กรณีของการห้ามไม่ให้มีการเผยแพร่เนื้อหาที่ส่งเสริมการทำร้ายตนเอง รวมถึงสนับสนุนให้ผู้อื่นทำร้ายตัวเอง เมื่อในระยะหลังเริ่มมีการส่งข้อความเพื่อเผยแพร่เกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย และการแชร์ภาพเหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการควบคุมการใช้งานภายใต้ความรับผิดชอบของแพลตฟอร์มเหล่านี้ก็ยังไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึงเนื่องจากเงื่อนไขของสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ที่ไม่สามารถระบุขอบเขตการใช้งานหรือตรวจสอบตัวตนของผู้ใช้งานได้อย่างชัดเจนในระยะเวลาอันสั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยกลไกการตรวจสอบร่วมกันของชุมชนผู้ใช้งานที่สามารถดำเนินการได้ทันที และมีแนวโน้มที่จะมีประสิทธิภาพในการตรวจสอบ เฝ้าระวังได้มากกว่า แต่ยังคงจำเป็นต้องอาศัยกลไกการควบคุมที่มีลักษณะสิ้นไหลและปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์สังคมเพื่อป้องกันไม่ให้กลไกดังกล่าวกลายเป็นที่มาของการละเมิดบรรทัดฐานที่ผลิตซ้ำไปมาในพื้นที่การสื่อสารออนไลน์ที่มีคุณลักษณะยากแก่การควบคุม

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้มาจากส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย การศึกษากลไกทางกฎหมาย สังคม และวัฒนธรรมเพื่อลดความเสี่ยงของการกระทำความผิดในสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ 2563

เอกสารอ้างอิง

- คุณากร คงจันทร์ และคณะ. (2564). มารยาทการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของคนไทย. *วารสารปาริชาติ*, 34(1), 155-175.
- จักรกฤษณ์ วรวิทย์ และคณะ. (2565). ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางไซเบอร์. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(3), 324-338.
- จุลณี เทียนไทย และคณะ. (2564). การสร้างความเข้าใจในคุณลักษณะ พฤติกรรม และทัศนคติในอนาคตของชาวดิจิทัลไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- เปรมฤดี เพ็ชรกุล. (2561). แนวคิดการทำให้อับอายทางออนไลน์และแนวทางเพื่อลดปัญหาการตีตราทางสังคม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพายัพ*, 12(3), 9-23.

- สุวิพร ไฉไลสภาพร และคณะ. (2560). ประสบการณ์และแนวทางการเผชิญปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยที่ตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 7(2), 215-234.
- อานรรักษ์ เชื้อนแก้ว, และอัจฉรา ปันทรานวงศ์. (2563). พื้นที่การแสดงออกต่อข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงในเฟซบุ๊กแฟนเพจประเภทข่าว. *วารสารศาสตร์*, 13(2), 74-129.
- Benesch, S. (2020). *But Facebook's Not a Country: How to Interpret Human Rights*. Retrieved November 30, 2020, from <https://www.yalejreg.com/bulletin/but-facebooks-not-a-country-how-to-interpret-human-rights-law-for-social-media-companies/>.
- Helberger, N., Pierson, J., & Poell, T. (2018). Governing Online Platforms: From Contested to Cooperative Responsibility. *The Information Society*, 34(1), 1-14.
- Kendall, D. (2012). *Sociology In Our Times: The Essentials*. Retrieved November 19, 2022, from <http://www.sociology.org.uk/notes/Soctimes.pdf>
- Kettemann, M. C. (2020). *The Normative Order of the Internet: A Theory of Rule and Regulation Online*. Oxford: Oxford University Press.
- Kiesler, S., & Kittur, N. (2007). *Norms in Online Communities*. Retrieved November 19, 2022, from https://people.eng.unimelb.edu.au/vkostakos/courses/socialweb10F/reading_material/5/Kiesler07.pdf
- Klonick, K. (2016). Re-shaming the Debate: Social Norms, Shame, and Regulation in an Internet Age. *Maryland Law Review*, 75(4), 1029-1065.
- Line Corporation. (2022). *LINE Terms and Conditions of Use*. Retrieved September 10, 2023, from https://terms.line.me/line_terms?lang=en.
- Meta. (2023 a). *Facebook Community Standards*. Retrieved September 10, 2023, from <https://transparency.fb.com/policies/community-standards/>.

- Meta. (2023b). *Instagram Community Guidelines*. Retrieved September 10, 2023, from https://help.instagram.com/477434105621119/?helpref=hc_fnav&cms_id=477434105621119
- PANTIP.COM. (2023). *กฎ กติกา และมารยาท*. สืบค้น 10 กันยายน 2566, จาก <https://pantip.com/about/tos>
- Pattaro, E., & Sartor, G. (2002). *Norms, Laws, and the Internet*. Retrieved October 14, 2022, from <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=b0e417deb977ddf52e511c4ac0591445a643bcd0>
- Pettersen, L. (2016). The Role of Offline Places for Communication and Social Interaction in Online and Virtual Spaces in the Multinational Workplace. *Nordicom Review*, 37, 131-146.
- Rost, K., Stahel, L., & Frey, B. S. (2016). Digital Social Norm Enforcement: Online Firestorms in social media. *PLoS One*, 11(6), e0155923.
- Svensson, M. (2013) "*Norms in Law and Society: Towards a Definition of the Socio-Legal Concept of Norms*". In Baier, M. (ed.) *Social and Legal Norms*. London: Ashgate.
- TikTok. (2023). *Community Principles*. Retrieved September 10, 2023, from <https://www.tiktok.com/community-guidelines/en/community-principles/>
- X. (2023). *The X Rules*. Retrieved September 10, 2023, from <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/x-rules>.
- Youtube. (2023). *Community Guidelines*. Retrieved September 10, 2023, from <https://www.youtube.com/intl/th/howyoutubeworks/policies/community-guidelines/>.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วยวงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี (2562) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่นมนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบลูญในภคะทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ, 2560)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (พระมหาสุรนนท์ สุนนโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตติวุฒิ หมั่นมีและคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกัน ดังนี้

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่ย่อ).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุกจินโธ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปิวิตร ว่องวิระ, *ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม*. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่ (ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ธิดา ภูมิ. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม.// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่ย่อ).
วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

สุชาติ เพิกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระปลัดสมพงษ์ กวีวิโส (พระราชา). (2558). รูปแบบการบริหารจัดการวัดเพื่อเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิก

คุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร. (2559, 5 กุมภาพันธ์). อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี.// จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2560). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2560, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2017). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2017, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

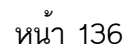
ชื่อเรื่อง.// (พ.ศ., วันที่ เดือนที่ประกาศ).// ราชกิจจานุเบกษา.// เล่ม ตอน.// หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีพิมพ์, วัน เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// น. หรือ p. หรือ pp. เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียวพระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ข้อบทรความ (ไทย) (18 pt)

ข้อบทรความ (อังกฤษ) (16 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (16 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (16 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (16 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนรวม (อังกฤษ) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (16 pt)

E-mail:.....

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 300 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

[illegible]

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น การเมืองการปกครอง; รัฐบาล; ประชาธิปไตย

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทความภาษาไทย

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: government politics; government; democracy

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้ ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)
2. (16 pt)
3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

.....

.....

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

องค์ความรู้จากการวิจัย (16 pt)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) นำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย อาทิเช่น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และหรือข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องให้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ
American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่อง
ต้องตรงกัน

ธิตูฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสารพุทธ
นวัตกรรมการจัดการ, 3(1), 25-31.

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์
ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม
1, อักษร ก, น. 12-16).

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.
13.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex:
Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

Name of Research Article (English) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (16 pt)

Affiliation of the main author (English) (16 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (16 pt)

E-mail:

Abstract (18 pt) (Not more than 300 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2..... and 3..... Populations and sample, research tools, Data
collection, Data analysis, Statistics used for data analysis, Findings were as
follows: (. present only the most interesting research findings).....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management,
Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 300 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.....

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.....

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources.....

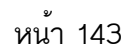
(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research.....

.....

.....

.....

.....

1. _____ (16_pt)
2. _____ (16_pt)
3. _____ (16_pt)

(16 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection (quantitative and qualitative), Data analysis (quantitative and qualitative), Statistics used to analyzed the data.

(16 pt) results of the research answer all objectives.....

Figure 1: (Name of the figure, if any))

Source: mention the name of the source

Figure captions.....

Table 1 (Name of table, if any)

Table explanation.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Recommendations (18 pt)

(16 pt) Summarize all research findings in brief, concise and to the point with recommendations derived from the research work as to use the research results and recommendation for further research

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (16 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (16 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (16 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (16 pt)

E-mail:

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น การเมืองการปกครอง; รัฐบาล; ประชาธิปไตย

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

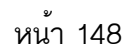
.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: government politics; government; democracy

บทนำ (18 pt)

(16 pt) เขียนทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆ
ในการเขียนบทความวิชาการ

[illegible]

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

[illegible]

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องให้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ

American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่อง
ต้องตรงกัน

Sample of Original Academic Article Preparation

Name of Academic Article (English) (20 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (16 pt)

Affiliation of the main author (English) (16 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (16 pt)

E-mail:

Abstract (18 pt) (Not more than 300 words)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3 - 5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (16 pt) (Not more than 300 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....

.....

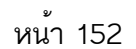
.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

(16 pt)

(16 pt)

Figure 1: (Name of the figure, if any))

Source: mention the name of the source

Figure captions.....

Table 1 (Name of table, if any)

Table explanation.....

Conclusion (18 pt)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.
